

**Etelä-Savon
hyvinvointialue**

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös

VOIMASSA: 1.12.2023–31.12.2026

HYVÄKSYJÄ: ETELÄ-SAVON HYVINVOINTIALUEEN
ALUEVALTUUSTO

LUONNOS (15.10.2023)

Sisällys

JOHDANTO	4
LAADINTAPROSESSI	7
1. KESKEISET LINJAUKSET	8
1.1. Painopisteet ja strategiset päämäärät	8
1.2. Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen	10
1.3. Tuottamistavan valinta	12
1.4. Tuottamisen ohjaus ja valvonta	15
1.5. Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät	15
1.6. Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa	18
1.7. Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa	19
2. PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI.....	20
2.1. Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	20
2.2. Pelastustoiminta	27
2.3. Pelastustoimen suunnitelmat	30
2.4. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	34
2.5. Väestönsuojeluun varautuminen	35
2.6. Yhteenveto päättyvän palvelutasopäätöskauden arvioinnista	38
3. RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	40
3.1. Etelä-Savon maakunta.....	40
3.2. Toimintaympäristöanalyysi ja riskianalyysin perusteet	44
3.3. Etelä-Savon alueellinen riskiarvio 2023	45
3.4. Päivitetty riskiruutuaineisto ja analyysit palvelutuotannon mitoittamisen perusteiksi.....	48
3.5. Yhteenveto Etelä-Savon pelastustoimen riskianalyysistä	54
4. PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET PALVELUITTAIN	55
4.1. Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta	55
4.1.1. Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	55
4.1.2. Palontutkinta	60
4.1.3. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä.....	63
4.1.4. Onnettomuuskehityksen seuranta.....	65
4.1.5. Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta.....	66

4.1.6.	Valvontatehtävät.....	67
4.1.7.	Valmiuden tarkastaminen	75
4.2.	Pelastustoiminta ja siihen varautuminen	76
4.2.1.	Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä	76
4.2.2.	Pelastustoiminta	76
4.2.3.	Pelastustoiminnan johtaminen	106
4.2.4.	Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta.....	108
4.2.5.	Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille.....	109
4.2.6.	Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon	110
4.3.	Pelastustoiminnan suunnitelmat	111
4.3.1.	Hälytysohje	111
4.3.2.	Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu.....	112
4.3.3.	Yhteistyön suunnittelu pelastustoiminnassa.....	113
4.3.4.	Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat	115
4.3.5.	Eriyistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma	116
4.4.	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta.....	117
4.4.1.	Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palvelujen tuottamisessa	117
4.4.2.	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen.....	119
4.4.3.	Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset 120	
4.4.4.	Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus.....	121
4.5.	Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen	122
4.5.1.	Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu	122
4.5.2.	Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen	124
4.5.3.	Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio.....	124
4.5.4.	Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen.....	124
4.5.5.	Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulustarve.....	125
4.5.6.	Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen	125

Etelä-Savon
hyvinvointialue

4.5.7. Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö.....	125
5. KEHITTÄMISSUUNNITELMA	126
LIITTEET	133

JOHDANTO

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain (1552/2011) 3. pykälässä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ja niihin varautuminen. Pelastustoimen palvelut on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

Aluevaltuusto päättää pelastustoimen palvelutasosta. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon kansallisesti merkittävät riskit, selvitettävä alueella esiintyvät uhkat ja arvioitava niistä aiheutuvat riskit sekä määriteltävä toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat, tuotettavat palvelut ja niiden taso. Palvelutasopäätöstä tehtäessä on otettava huomioon myös pelastustoimen järjestämisestä säädetyn lain (613/2021) 8. pykälässä tarkoitetut valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Päätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Päätöksen tulee olla voimassa määräajan.

Hyvinvointialueen on tehtävä uusi palvelutasopäätös, jos uhkat, riskit tai valtioneuvoston vahvistamat strategiset tavoitteet muuttuvat oleellisesti.

Hyvinvointialueen on pyydettävä palvelutasopäätöksestä ennen sen hyväksymistä aluehallintoviraston lausunto. Aluevaltuuston hyväksymä palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle.¹

Pelastustoimen järjestämisestä hyvinvointialueella säädetään hyvinvointialueissa (611/2021) ja pelastustoimen järjestämislaissa.

¹ Ks. Laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021)

Hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan:

- 1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
- 2) pelastustoimen valvontatehtävistä;
- 3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;
- 4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Pelastuslaitos voi lisäksi:

- 1) tuottaa ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita siten kuin hyvinvointialue siitä päättää;
- 2) osallistua pelastuslain 38. pykälässä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon;
- 3) huolehtia muistakin muussa laissa hyvinvointialueen pelastustoimelle ja pelastusviranomaiselle säädetyistä tehtävistä.

Hyvinvointialue voi lisäksi tuottaa pelastuslain (379/2011) 32. pykälän mukaisia pelastustoimintaan kuuluvia palveluita hankkimalla niitä sopimusalokunnalta tai muulta pelastusalalla toimivalta yhteisöltä siten kuin siitä hyvinvointialueesta annetussa laissa säädetään.²

² Ks. pelastuslaki (379/2011) 27. §.

Etelä-Savon alueellinen riskiarvio on päivitetty syksyn 2022 ja kevään 2023 aikana. Päivitystyö käynnistettiin sisäministeriön ohjeistuksen mukaisesti Etelä-Savon valmiusjohtoryhmän kokouksessa 2.6.2022. Riskiarvion laadintaan koottiin erittäin monipuolinen ja laaja-alainen työryhmä, joka edusti maakunnan eri viranomaistahoja, kriittisen infran toimijoita, elinkeinoelämää ja vapaaehtoissektoria. Lisäksi työssä oli mukana useita asiantuntijaryhmiä eri uhkamallien tarkastelussa.

Alueellinen riskiarvio pohjautuu kansallisiin uhkamalleihin, joihin on lisätty joitakin alueellisesti korostuvia tilanteita ja niitä on tarkasteltu Etelä-Savon näkökulmasta. Kaikkiaan päivitystyöhön osallistui yli 70 ihmistä, jotka lisäksi hyödynsivät omien verkostojensa asiantuntemusta. Yhteistyötä tehtiin myös Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitosten kanssa Itä-Suomen yhteisten ominaispiirteiden ja yhteisen riskeihin varautumisen näkökulmasta.

Uudessa riskiarviossa merkittävimmiksi alueellisiksi riskeiksi on arvioitu laajat tartuntatautiepidemiat sekä tietotekniikan häiriöt ja kyberhyökkäykset. Seuraavaksi merkittävimmät uhat johtuvat erityyppisistä myrskyistä ja pitkittyneistä poikkeuksellista sääolosuhteista, jotka ovat lisääntyneet ilmastonmuutoksen vuoksi.

Etelä-Savon teollisuuden, liikenteen ja esimerkiksi Saimaan syväväylän vuoksi kemikaali- ja ympäristöonnettomuudet nousevat riskiarviossa myös esille. Alueen vesihuoltoon ja muuhun kriittiseen infraan voidaan kohdentaa laaja-alaista vaikuttamista.

Riskiarviossa on huomioitu myös aurinkomyrkyn kasvanut todennäköisyys. Aurinkomyrsky voi lamaannuttaa sähköisiä toimintoja, aiheuttaa sähkölaitevaurioita ja hankaloittaa esimerkiksi paikannusta.

Sotilaallinen uhka on otettu mukaan merkittävien riskien joukkoon, kuten on tehty myös tuoreessa kansallisessa riskiarviossa. Vaikutusarviot perustuvat kansalliseen riskiarvioon, mutta uhan todennäköisyyttä ei ole arvioitu, kuten ei kansallisessa riskiarviossakaan.

Etelä-Savon aiempi alueellinen riskiarvio on vuodelta 2018. Silloisessa tarkastelussa oli tunnistettu monia edelleen ajankohtaisia uhkamalleja, kuten kybervaikutukset, hybrdivaikuttaminen ja

terrorismi, jotka voivat kohdistua kriittiseen infrastruktuuriin tai muuhun yhteiskunnalle tärkeään toimintaan.

LAADINTAPROSESSI

Palvelutasopäätösluonnos on ollut arvioitavana Itä-Suomen aluehallintovirastolla XXXX. Saatu palaute on huomioitu hyväksytyssä palvelutasopäätöksessä.

Laadintaprosessissa on huomioitu sisäministeriön antamat suositukset.

Pelastustoimen palvelutasopäätös on laadittu siten, että asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta; tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä; tuottamistavasta; tuottamisen valvonnasta; sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä aiheutuvat vaatimukset toteutuvat.

1. KESKEISET LINJAUKSET

1.1. Painopisteet ja strategiset päämäärät

Etelä-Savon hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvet sekä pelastustoimen palvelut muodostavat integroidun, tiedolla johdetun palvelukokonaisuuden, joka vastaa asukkaiden tarpeita, huomioi yhdyspinnat ja alueen erityispiirteet.

Strategiset päämäärät	Pelastustoimen tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo
Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä	Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti. Palvelujen ja tehtävien suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.	Riskiarvio päivitetään vuosittain ja otetaan huomioon toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Muutokset huomioidaan valmiussuunnittelussa ja muussa toiminnassa. Pelastustoimen palvelujen toteutumista seurataan omavalvontaohjelman mukaisesti.	Toteutuu
	Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna	Pelastustoiminnan tehtävämäärät, toimintavalmiustilastot.	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikataavoite toteutuu vähintään 50 % kiireellisistä tehtävistä I–III riskiruuduissa.
		Pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaika vuosittain tarkasteltuna	Pysyy vuosien 2015–2019 tasolla 17:39
	Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti	Pelastustoimen valvontatehtävät valvontasuunnitelman mukaisesti.	Toteutuu
Haluttu ja osallistava kumppani	Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta ja ympäröivästä turvallisuudesta.	Turvallisuusviestinnän toteuma.	15 % alueen asukkaista tavoitetaan vuosittain.

	Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.	Häiriötilannekustoimintamalli yhteistyössä kuntien kanssa. Toiminta on vakiinnutettu vuosien 2023–2024 aikana.	Toteutuu
Paras ja joustavin työnantaja	Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.	Hyvinvointialueen henkilöstökyselyt	
Kestävä ja mahdollistava talous	Ennustettava talous luo kestävyyttä ja toiminnan tehokkuus avaa mahdollisuuksia. Ennustettavuus ja vaikuttavuus vaatii kokonaisvaltaista tiedolla johtamista ja suunnitelmallisuutta.	Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta	

Taulukko 1. Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen strategiset päämäärät.

Sisäministeriön valtakunnalliset tavoitteet ³

1. Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.
2. Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.
3. Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.
4. Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.
5. Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.
6. Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.
7. Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.
8. Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.

³ Valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023–2026, Sisäministeriön julkaisuja 2023:1.

9. Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 8 pykälässä tarkoitettu pelastustoimen neuvottelukunta seuraa ja arvioi pelastustoimen järjestämisen kehitystä, tekee ehdotuksia valtakunnallisiksi tavoitteiksi ja käsittelee sisäministeriön aloitteet ja hyvinvointialueiden esitykset tavoitteiden muuttamiseksi. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen taikka sisäministeriön tai valtionvarainministeriön aloitteeseen.

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimi seuraa aktiivisesti palvelutasopäätöksen totutumista ja ottaa toiminnassaan huomioon valtakunnalliset sisäministeriön suositukset, hyvinvointialueen tekemä vuosittainen selvitys palvelujensa tilasta ja aluehallintoviraston asiantuntija-arviot palvelujen tilasta ja viraston antamat määräykset puutteiden ja epäkohtien korjaamiseksi. Palvelutasopäätöksessä on otettu huomioon valtioneuvoston vahvistamat valtakunnalliset strategiset tavoitteet. Hyvinvointialue tekee uuden palvelutasopäätöksen, jos uhkat, riskit tai 8 §:ssä tarkoitetut valtioneuvoston vahvistamat strategiset tavoitteet muuttuvat oleellisesti tai joku muu syy sitä vaatii.

1.2. Tarpeen, määrän ja laadun määrittäminen

Pelastustoimen järjestämislain 6 pykälän mukaisesti hyvinvointialueen on varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Hyvinvointialueen on varmistettava pelastustoimen palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus. **Palvelutasopäätöksessä on huomioitu aluehallintoviraston asiantuntija-arvion huomiot, ja niiden perusteella on ryhdytty toimenpiteisiin.**

Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista. Hyvinvointialueen on laadittava järjestämisvastuuseensa kuuluvista pelastustoimen tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Ohjelmassa määritellään, miten pelastustoimen velvoitteiden noudattaminen kokonaisuutena järjestetään ja toteutetaan.

Omavalvontaohjelmassa todetaan, miten pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja toteutumista, laatua sekä vaikuttavuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet julkaistaan julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.

Palvelujen johtamisen keinoin varmistetaan palvelujen laatu, toiminnan jatkuva parantaminen, palvelutuotannon systemaattinen kehittäminen sekä palvelutason jatkuva hallinta ja monitorointi.

Palvelujen johtamisen tavoitteena on:

- kehittää palveluja jatkuvasti hyödyntämällä tehokkaasti olemassa olevia resursseja ja mahdollisuuksia
- varmistaa organisaation toiminnan jatkuvuus
- tuottaa vaatimusten mukaisia palveluja kustannustehokkaasti ja palvelutasopäätöksen mukaisesti.

Hyvinvointialueen pelastustoimen johtaminen ja ohjaus muodostavat toimivan prosessin. Palaute- ja poikkeamatiedon systemaattinen hyödyntäminen toiminnan kehittämiseksi johtamisen kaikilla tasoilla muodostavat keskeisen elementin palvelujen tarpeiden, määrän ja laadun määrittelemisessä.

Hyvinvointialueen pelastustoimen alueellista riskianalyysia ja **pelastustoimen riskianalyysi** hyödynnetään pelastustoimen palvelujen tarpeiden, määrän ja laadun määrittelemisessä.

Palvelujen laadun ja turvallisuuskulttuurin kehittäminen tapahtuu jatkuvana syklinä. Tällöin suunnittelu, toteutus, analysointi ja toiminta seuraavat toisiaan. Kehittämisessä tulee tehdä kansallista ja alueellista yhteistyötä sekä rakentaa myös toimialan yhteisiä laatua ja turvallisuuskulttuuria parantavia käytäntöjä. Laadukkaalla tuotanto-organisaatiolla on selkeät menettelytavat turvallisuuden seurantaan ja arviointiin.

Turvallisuuskulttuuria seurataan säännöllisesti ja toimintaa ohjataan jatkuvaan turvallisuuskulttuurin kehittämiseen. Hyvän turvallisuuskulttuurin tunnusmerkkinä on, että henkilöstö raportoi avoimesti

poikkeama-, läheltä piti -, haitta- ja vaaratapahtumista ja toimintaa kehitetään raportoiduista laatupoikkeamista kertyneen tiedon perusteella. Kertyvän tiedon pohjalta tehdään jatkuvaa riskienarviointia ja panostetaan organisaation oppimiseen.

Asiakkailta ja henkilöstöltä saatu palautetieto käsitellään järjestelmällisesti. Esihenkilöillä ja johtajilla on vastuu nostaa asiat syyllistämättä avoimeen keskusteluun.

Palvelujen laatua ja kokonaisvaltaista turvallisuuskulttuuria parannetaan riskienhallinnan avulla. Turvallisuus- ja laatuongelmien ennakoinnilla estetään vahinkoja, vaaratilanteita ja toiminnan kannalta kielteisiä tapahtumia sekä palvelutapahtuman yhteydessä että omaa toimintaa koskien.

Palvelujen laatuun vaikuttavia turvallisuuden keskeisiä osa-alueita ovat mm. asiakas- ja potilasturvallisuus, henkilö- ja tilaturvallisuus, henkilöstön työturvallisuus, tietoturvallisuus sekä kokonaisvaltainen organisaation jatkuvuudenhallinta. Turvallisuusriskit tulee huomioida niin strategisessa kuin käytännön toiminnan riskienhallinnassa.

Strategisella tasolla arvioidaan palvelujen tarvetta, saatavuutta ja laadun varmistamista pitkällä aikajänteellä. Operatiiviseen toimintaan liittyvien riskien hallinnan tulee olla osa jokapäiväistä toiminnan seuranta, arviointia ja kehittämistä.

1.3. Tuottamistavan valinta

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimi tuottaa lähtökohtaisesti palvelut päätoimisen virka- ja työsuhteisen henkilöstön, työsopimussuhteessa olevien sopimuspalokuntalaisten ja pelastuslaitoksen kanssa palokuntasopimuksen tehneen sopimuspalokunnan henkilöstön avulla.

Yhteistyötä tehdään **Vapaaehtoisen pelastuspalvelun (VAPEPA)**, alueella olevien Suomen Meripelastusseuran vapaaehtoisten järvipelastusyhdistysten kanssa. Suomen pelastusalan keskusjärjestön kanssa hoidetaan yhteistyössä erityisesti palokuntanais- ja nuorisotoimintaa.

Palokunta	sammutus- ja pelastointiaan osallistuminen	viikkoharjoitukset
Lohikosken vpk	työsopimus	korvaus yhdistykselle
Savonrannan vpk	työsopimus	korvaus yhdistykselle
Oravin vpk	korvaus yhdistykselle	korvaus yhdistykselle
Miekkoniemen vpk	korvaus yhdistykselle	korvaus yhdistykselle
Savonlinnan vpk	korvaus yhdistykselle	korvaus yhdistykselle
Ristiinan vpk	työsopimus	korvaus yhdistykselle
Rantasalmen vpk	työsopimus	korvaus yhdistykselle
Jäppilän vpk	korvaus yhdistykselle	korvaus yhdistykselle
Hirolan vpk	korvaus yhdistykselle	korvaus yhdistykselle
Mikkelin Evpk	työsopimus	korvaus yhdistykselle
Otavan vpk	työsopimus	korvaus yhdistykselle
Mikkelin vpk	työsopimus	korvaus yhdistykselle
Hirvensalmen vpk	työsopimus	korvaus yhdistykselle
Pieksämäen vpk	työsopimus	korvaus yhdistykselle
Punkaharjun vpk	työsopimus	työsopimus
Anttolan vpk	työsopimus	korvaus yhdistykselle
Kangasniemi	työsopimus	työsopimus
Enonkoski	työsopimus	työsopimus
Haukivuori	työsopimus	työsopimus
Juva	työsopimus	työsopimus
Kerimäki	työsopimus	työsopimus
Mäntyharju	työsopimus	työsopimus
Pertunmaa	työsopimus	työsopimus
Puumala	työsopimus	työsopimus
Sulkava	työsopimus	työsopimus
Suomenniemi	työsopimus	työsopimus
Virtasalmi	työsopimus	työsopimus

Taulukko 2. Etelä-Savon hyvinvointialueen sopimuspalokunnat (5.10.2023 tilanne)

Hirvensalmen Palokuntanaiset ry
Jäppilän Vpk ry:n naisosasto
Kangasniemen Palokuntanaiset r.y.
Mäntyharjun Palokuntanaiset r.y.
Otavan Vpk ry:n naisosasto
Pertunmaan vapaaehtoinen palokunta ry:n naisosasto
Punkaharjun palokuntanaiset ry

Rantasalmen Vapaaehtoinen Palokunta ry:n naisosasto
Ristiinan Palokuntanaiset r.y.

Nuoriso-osaston nimi
Anttolan VPK
Enonkosken VPK
Juvan paloasema
Jäppilän VPK
Haukivuoren puolivakinainen palokunta
Hirolan sopimuspalokunta
Hirvensalmen PVPK
Kangasniemen puolivakinainen palokunta
Kerimäen puolivakinainen palokunta
Lohikosken seudun VPK
Mäntyharjun puolivakinainen palokunta
Miekkoniemen VPK
Mikkelin Esikaupungin VPK
Mikkelin VPK
Otavan VPK
Pertunmaan VPK
Punkaharjun VPK
Puumalan puolivakinainen palokunta
Ristiinan VPK
Savonrannan VPK
Sulkavan palomieskerho ry

Taulukko 3. Etelä-Savon hyvinvointialueen palokuntanaisosastot (5.10.2023 tilanne) ja nuoriso-osastot (tilanne 10.10.2023)

Muiden hyvinvointialueiden kanssa tuotetaan erikseen päätetyt palvelut. Tällä hetkellä on sovittu pelastustoimen tilannekeskus järjestetään yhteistyöalueen muiden hyvinvointialueiden kanssa ja Kymenlaakson pelastuslaitoksen kanssa on sovittu pelastustoiminnan johtamisesta Pahkajärven ampuma-alueella.

1.4. Tuottamisen ohjaus ja valvonta

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen omavalvontaa tehdään omavalvontaohjelmassa päätetyllä tavalla ja siitä raportoidaan turvallisuuslautakunnalle. Omavalvonnan lähtökohta on pelastustoimen palvelutasopäätöksen toteutumisen seuraaminen ja omavalvonnassa havaittujen puutteiden ja ongelmien korjaaminen.

Pelastustoimen järjestämisestä säädetyn lain 16 pykälän mukaisesti hyvinvointialueen on varmistettava omavalvonnalla tehtäviensä lainmukainen hoitaminen. Hyvinvointialueen on varmistettava pelastustoimen palvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus. Tehtävien ja palvelujen omavalvonta on toteutettava osana niiden järjestämistä ja tuottamista. Hyvinvointialue laatii vuosittain järjestämisvastuuseensa kuuluvista pelastustoimen tehtävistä ja palveluista omavalvontaohjelma. Ohjelmassa määritellään, miten pelastustoimen veloitteiden noudattaminen kokonaisuutena järjestetään ja toteutetaan. Omavalvontaohjelmassa on todettu, miten pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja toteutumista, laatua sekä vaikuttavuutta seurataan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan.

Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet julkaistaan julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.

Omavalvontaohjelman tarkoituksena on kuvata Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen omavalvontaa ja siihen liittyvää suunnittelua, kehittämistä ja prosesseja.

1.5. Jatkuvan riskien hallinnan menetelmät

Aluehallitus on kokouksessaan 12.10.2022 / § 217 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on:

- varmistaa hyvinvointialueen ja konsernin tehtävien häiriötön toteutuminen ja lainmukaisuus (lakien, määräysten ja sopimusten noudattaminen)

- varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen, toiminnan tuloksellisuus ja tehokkuus sekä hyvän hallintotavan mukaiset menettelyt
- varmistaa omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen
- varmistaa taloudellisen ja toiminnallisen tiedon oikeellisuus, riittävyys, ajantasaisuus ja luotettavuus (tietojärjestelmät, raportointijärjestelmät).

Riski on haitallisen tapahtuman tai positiivisen mahdollisuuden todennäköisyyden ja seurauksen yhdistelmä. Riskillä tarkoitetaan toimintatapoihin liittyviä puutteita ja / tai tapahtumia, mitkä voisivat toteutuessaan vaarantaa hyvinvointialueen tai sen yksikön perustehtävän laadukasta toteutumista, tavoitteiden saavuttamista, taloudellisen aseman, omaisuuden asianmukaista hallintaa sekä hyvän hallintotavan toteutumista.

Riski voi aiheuttaa vahinkoa, menetyksiä tai resurssien tuhlausta sekä vaikuttaa negatiivisesti hyvinvointialueen imagoon, asiakkaisiin, henkilöstöön tai muihin sidosryhmiin. Mahdollisuudella tarkoitetaan vahvuuksien, strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten mahdollisuuksien aktiivista hyödyntämistä johtamisessa, päätöksenteossa ja toiminnan kehittämisessä. Riskit luokitellaan strategiaan, toiminnallisiin (operatiivisiin), taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

Kaavio 1. Suunnitelmalliseen riskienhallintaan kuuluu riskien kartoitus ja arviointi, riskien poistaminen tai pienentäminen, riskien rahoitus sekä riskienhallintatoiminnan kehittäminen.

Hyvinvointialueen pelastustoimi huolehtii omassa toiminnassaan siitä, että se on riittävällä tavalla ennakolta varautunut normaaliolojen häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin.

Turvallisuusjohtamiseen ja sisäiseen riskienhallintaan panostetaan siten, että turvallisuuskulttuuri paranee. Hyvinvointialueen valmiussuunnitelmat pidetään mahdollisimman ajantasaisina huomioiden mahdolliset uhkatilanteet. Suunnittelussa otetaan huomioon alueellinen riskiarvio. Varautuminen ja valmiusasiat huomioidaan hyvinvointialueen kaikilla toimialoilla.

Hallintosäännön mukaisesti nimetty hyvinvointialueen johtoryhmä toimii myös normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtoryhmänä sekä vastaa hyvinvointialueen varautumisesta ja valmiussuunnittelusta.

Tietoturvalla tarkoitetaan tietojen, tietojärjestelmien ja tietoliikenteen luottamuksellisuuteen, eheyteen ja käytettävyyteen kohdistuvien riskien minimoimista. Tietojärjestelmien menetelmäkuvauksilla varmistetaan sisäisen tarkkailun toimivuus.

Tietojärjestelmät suojataan salasanoilla, palomureilla, käyttäjäkohtaisilla käyttäjätunnuksilla ja käyttöoikeuksilla. Esihenkilöt määrittelevät henkilöstön valtuudet tietojärjestelmien ja tiedostojen käyttämiseen. Ohjelmien pääkäyttäjät määrittelevät ohjelmistojen käyttöoikeudet esihenkilöiden päätösten mukaisesti. Käyttöoikeuksien hallinnassa käytetään käyttövaltuushallinnanjärjestelmää.

Tietojärjestelmien käyttöä valvotaan automaattisella lokien seurantajärjestelmällä. Esihenkilöt vastaavat myös myönnettyjen käyttöoikeuksien purkamisesta henkilöiden poistuttua hyvinvointialueen palveluksesta tai vaihtaessa tehtäviä ilmoittamalla siitä ICT-yksikölle ja ohjelmien pääkäyttäjille kirjallisesti, mikäli käyttövaltuushallinnanjärjestelmä ei tee automaattista ilmoitusta. ICT-yksikkö ja ohjelmien pääkäyttäjät huolehtivat vähintään vuosittain käyttäjäinventaarion teosta vastuullaan olevien ohjelmistojen käyttäjien osalta.

Asiakas- ja potilastietojen tietosuoja korostuu palvelutuotannon ulkoistamisen yhteydessä. Palvelujen hankintasopimuksissa on mainittava salassapitovelvollisuudesta sekä määriteltävä osapuolten oikeudet ja velvollisuudet palvelutuotannon ja tietoturvan toteuttamisessa.

Henkilötietojen käsittelyn ehdot ja ohjeet sekä tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi (DPIA) on liitettävä hankintasopimuksen tietosuojaliitteeksi.

Hyvinvointialueen pitämistä tietojärjestelmistä laaditaan lainsäädännön edellyttämät luettelot, tietojärjestelmäselosteet ja/tai henkilörekisteriselosteet. Henkilötietojen rekisteröinnistä säädetään tietosuojasetuksessa (GDPR) ja tietosuojalaissa. Rekisteriselosteet ovat yleisön saatavilla.

Aluehallitus huolehtii ja päättää omaisuuden ja vastuiden vakuuttamisesta. Viranhaltijoiden ja työntekijöiden velvollisuus on huolehtia siitä, että omaisuutta säilytetään turvallisesti ja se pidetään kunnossa. Rahoitusriskiin varaudutaan myöhemmin valmisteltavalla varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteet -ohjeistuksella. Hyvinvointialueen omaisuuden tuottavuudesta vastaa aluehallitus.

Hyvinvointialueella on käytössä Granite-riskienhallintaohjelmisto, jonka avulla riskianalyysit tehdään. Hyvinvointialueen toimialajohtajat ovat arvioineet hyvinvointialueen käynnistymiseen liittyen toiminnan riskejä. Vuoden 2023 aikana on hyvinvointialueelle tehty tarkempi riskianalyysi, jota päivitetään.

1.6. Tuottamisen järjestelyt häiriötilanteissa

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen valmiuden kohottaminen eri tilanteissa tehdään salassapidettävien (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8) valmiudensäätöparametrien mukaisesti toimivaltaisen pelastusviranomaisen päätöksellä. Valmiudensäätöparametrien muuttaminen ja kehittäminen on pelastusviranomaisen operatiivista toimintaa ja päätöksen niiden muuttamisesta tekee pelastuslaitoksen ylin viranhaltija.

Etelä-Savon valmiusjohtoryhmä (ES VJR) yhteensovittaa eri viranomaisten toimintaa häiriötilanteissa.

1.7. Tuottamisen järjestelyt poikkeusoloissa

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimella on valmiussuunnitelma, jolla varmistetaan palvelutuotannon järjestäminen häiriö- tai poikkeusoloissa. Tavoitteena on, että palvelutuotanto olisi mahdollisimman häiriötöntä.

Valmiuden kohottaminen eri tilanteissa valmiudensäätöparametrien mukaisesti (ks. kohta 1.6). Pelastustoimen henkilö- ja kalustovaraukset pidetään ajan tasalla. Koko henkilöstö on varattu pelastustoimen tehtäviin poikkeusoloissa. Resurssien täydentämiseksi poikkeusoloissa kartoitetaan myös alueella asuvien ja käytettävissä olevien henkilöiden tilannetta.⁴

⁴ Jatkossa hyödynnetään paremmin esimerkiksi entiset sopimuspalokuntalaiset ja Suur-Savon Reserviupseeripiiri ry:n ja Suur-Savon Reserviläispiiri ry:n Valmius25-hankkeen avulla saatavaa henkilöstöä.

2. PÄÄTTYVÄN PALVELUTASOKAUDEN ARVIOINTI

2.1. Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä on ollut käytössä riskiperusteisuus. Pelastustoimi on laatinut vuosittain päivitettävän pelastuslain (379/2011) 79. pykälän mukaisen valvontasuunnitelman valvontatehtävien toteuttamisesta sekä vuosille 2022 ja 2023 myös turvallisuusviestinnän suunnitelman pelastuslain 27. pykälän mukaisen turvallisuusviestintätöön kohdentamiseksi.

Suunnitelmat perustuvat riskien arviointiin, ja niiden tavoitteena on suunnitelmallinen, laadukas, säännöllinen ja tehokas onnettomuuksien ehkäisytyö. Suunnitelmat ohjaavat pelastustoimen käytännön onnettomuuksien ehkäisytyötä. Suunnitelmien laadinnassa on huomioitu Etelä-Savon pelastuslaitoksen aiempi riskianalyysi ja palvelutasopäätös.

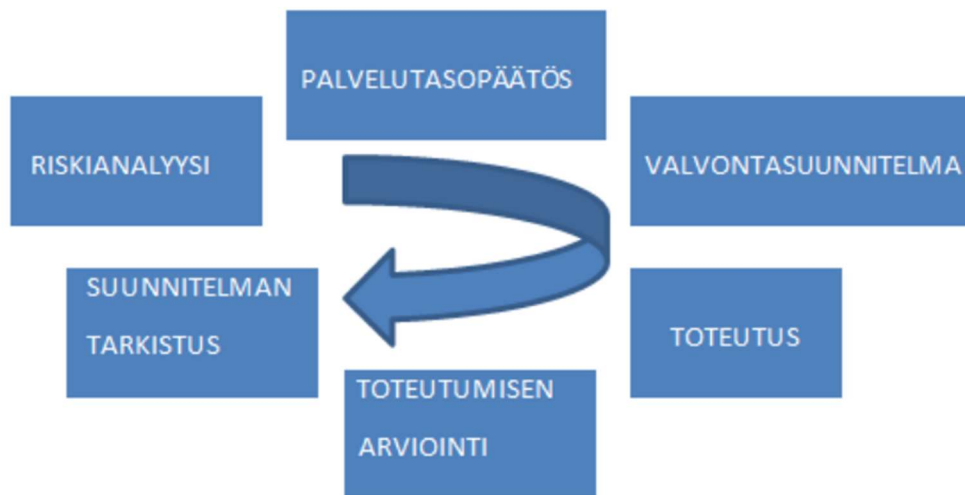
Säännöllisten valvontatoimenpiteiden suunnittelussa riskienarvioinnin perusteena on käytetty henkeen, omaisuuteen, ympäristöön ja kulttuuriarvoihin kohdistuvia uhkia. Kohteiden valvontavälien määrittämisen pohjalla on käytetty pelastuslaitosten kumppanuusverkoston esitystä, jossa valvontavälin lähtökohtana on tilastollinen tarkastelu.⁵

Keskimääräinen valvontaväli on tällöin määritetty hyödyntäen tietoa erityyppisten kohteiden syttymistäajuustiheyksistä ja vahinkojen odotusarvoista. Koska valvontavälin lähtökohtana on koko Suomen tilastollinen tarkastelu, arviointia on jatkettu yksittäisten kohteiden osalta Etelä-Savon olosuhteita painottaen ja huomioiden.

Kohteiden valvonnan priorisoinnissa on hyödynnetty Etelä-Savon maakunnan alueellista riskiarviota, Etelä-Savon pelastuslaitoksen riskianalyysiä, Etelä-Savon onnettomuustilastoja,

⁵ Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto 2014.

Pronton riskiruuukoita sekä palotarkastusohjelmassa tehtyjä arvioiteja kohteiden turvallisuustasosta. Valvontaa on kohdennettu sinne, missä riskit ovat suurimmat ja missä valvontatoiminnalla saadaan eniten vaikutusta aikaan. Kaaviossa 2 on esitetty valvontasuunnitelman prosessi, joka muodostuu seuraavista vaiheista: riskianalyysi, palvelutasopäätös, valvontasuunnitelma, toteutus, toteutumisen arviointi ja suunnitelman tarkistus.

Kaavio 2. Valvontasuunnitelman prosessi.

Turvallisuusviestinnän suunnitelmalla on ohjattu pelastustoimen turvallisuusviestintää sekä yhtenäistetty toimintamalleja ja käytäntöjä. Tavoitteena on toteuttaa laadukasta ja säännöllistä turvallisuusviestintää siten, ettei valmius pelastustoimen hälytystehtäviin vaarannu. Etelä-Savon pelastustoimen visio on ollut olla alueen keskeisin ja tärkein turvallisuusvaikuttaja sekä turvallisuustyössä haluttu ja osallistava kumppani.

Turvallisuusviestinnässä on huomioitu myös pelastustoimen arvot: inhimillisesti, ammatillisesti ja luotettavasti. Taulukossa 4 on esitetty Etelä-Savon pelastustoimen turvallisuusviestinnän suunnitelman painopistekohderyhmät ja -teemat.

KOHDERYHMÄ	TEEMAT 2023
Lapset, alle kouluikäiset ja varsinkin esikoululaiset	Tulen vaarallisuus, lasten ja aikuisten tavarat
Ala-asteen 4-luokka	Tulen käsittely, vaaranpaikat, 112-numero
Yläasteen 8-luokka	Nouhätä-kampanjan teemoilla, kunta- ja aluekilpailut
Toisen asteen opiskelijat	Opiskelija-asunnon paloturvallisuus ja varautuminen, liikenneturvallisuus, Punainen Liitu -kampanja
Perheet	Kodin paloturvallisuus, 112-numero, varautuminen
Ikäihmiset	Kodin paloturvallisuus, varautuminen, turvallisuustuokiot, yhdistys- ja ryhmätapahtumat.

Taulukko 4. Turvallisuusviestinnän suunnitelman painopistekohderyhmät ja -teemat.

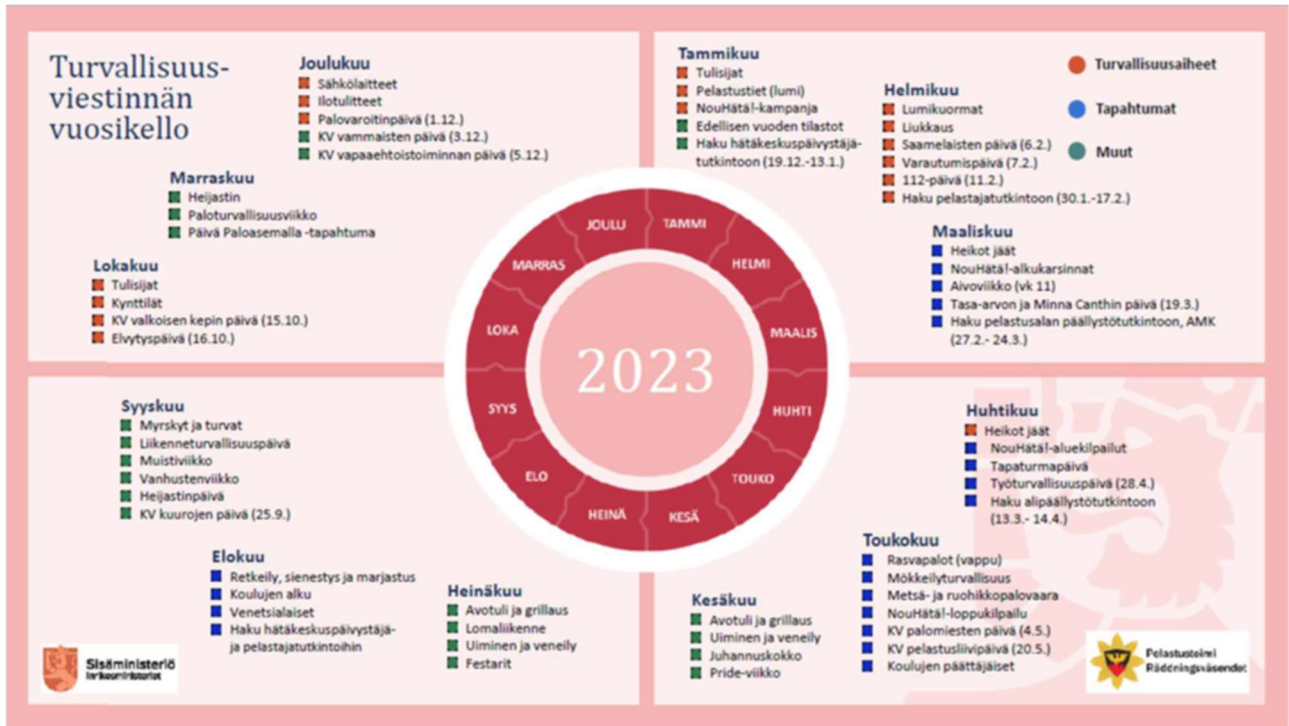
Sisäministeriö ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston turvallisuusviestinnän asiantuntijaverkosto ovat ohjanneet turvallisuusviestintää valtakunnallisesti. Valtakunnallisen pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman perustana on, että pelastuslaitosten tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta turvallisuusviestinnästä ja ohjauksesta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Pelastustoimelle on asetettu pelastuslaissa velvoite myös onnettomuuskehityksen seurantaan alueellaan. Tähän kuuluvat onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Näistä tehdään johtopäätöksiä, joiden perusteella ryhdytään toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Etelä-Savon pelastustoimessa onnettomuuskehityksen seuranta on perustunut Pronto-järjestelmän tilastoihin ja palontutkinnasta saatavaan tietoon. Molempia on hyödynnetty turvallisuusviestinnän teemojen ja painopisteiden määrittelyssä.

Kuvassa 1 on esitetty pelastustoimen yhteinen turvallisuusviestinnän vuosikello, jota on käytetty Etelä-Savon pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän suunnittelun tukena.

Kuva 1. Pelastustoimen valtakunnallinen turvallisuusviestinnän vuosikello.

Toinen vahva velvoite pelastuslaissa liittyy yhteistyöhön onnettomuuksien ehkäisyssä. Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Etelä-Savossa pelastuslaitos on toiminut turvallisuusyhteistyössä alueella yhteensovittajana oman vastualueensa osalta.

Taulukossa 5 on menneen palvelutasopäätöskauden aikana toteutuneet suunnitellut valvontatehtävät ja taulukossa 6 on esitetty turvallisuusviestinnän toteutuminen järjestettyjen turvallisuuskoulutustapahtumien osalta samalla aikajaksolla. Sen lisäksi on toteutettu laajasti turvallisuusviestintää tiedotusvälineiden kautta, verkossa ja sosiaalisen median kanavilla.

Etelä-Savon pelastuslaitos

Lokka Seppo/18.7.2023

Valvontatehtävät (pääluokat)	2020	2021	2022	Yhteensä
Palotarkastukset	561	809	772	10 175
Asiakirjavalvonta	384	3 283	3 751	26 313
Kemikaalilainsäädännön nojalla tehtävät tarkastukset ja päätökset	244	250	266	3 064
Asiantuntijapalvelut	272	315	265	3 941
Käsitellyt poistumisturvallisuusselvitykset	14	13	15	198
Yhteensä	1 475	4 670	5 069	43 691

Käytetyt poimintaehdot

Kunta = Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna, Sulkava
Pelastustoimen alue = Etelä-Savo

Taulukko 5. Toteutuneet valvontatehtävät 2020–2022.

Etelä-Savon pelastuslaitos Lokka Seppo/18.7.2023		Turvallisuusviestintätilasto							pronto	
Vuosi	Väkiluku	Tilaisuuksien lukumäärä	Osallistajien lukumäärä	Osallistajien valtuutusta (%)	Turvallisuusviestintätapahtumien kesto yhteensä (tt:mm)	Tilaisuuksien kesto /osallistajia keskimäärin (tt:mm)	Turvallisuusviestintätapahtumien osallistettu aika yhteensä (tt:mm)	Tilaisuuksien osallistettu aika /väkiluku (tt:mm)	Turvallisuusviestintätapahtumien käyetty työaika yhteensä (tt:mm)	Turvallisuusviestintätapahtumien käyetty työaika /väkiluku (tt:mm)
2020	134 314	132	6 596	5	181:22	0:02	1196294:32	8:54	648:45	0:00
2021	132 702	129	6 580	5	159:39	0:01	1050497:00	7:55	970:05	0:00
2022	131 688	248	17 943	14	264:31	0:01	4746222:33	36:02	1704:30	0:01
Yhteensä	398 704	509	31 119	8	605:32	0:01	18843591:48	0:00	3323:20	0:01

Taulukko 6. Toteutuneet turvallisuusviestintätapahtumat 2020–2022

Pelastuslaitoksen valvonnan, palotarkastusten ja turvallisuusviestinnän osalta voidaan todeta palvelujen olleen riittäviä, koska onnettomuusmäärät ovat pysyneet suunnilleen samalla tasolla menneen palvelutasopäätöskauden aikana ja osassa onnettomuustyyppisiä jopa laskeneet. Pelastusviranomaisen valvonnan ja palotarkastusten avulla voidaan vaikuttaa erityisesti rakennuspaloihin ja rakennuspalovaaroihin. Niiden osalta vuosittain tapahtuvien onnettomuuksien määrä on Etelä-Savossa laskenut jo pidempään (taulukko 7). Osaltaan tähän on varmasti vaikuttanut suunnitelmallinen riskiperusteinen valvontatyö, jota on kehitetty palvelutasopäätöskauden aikana.

VUOSI	Asuinrakennukset	Vapaa-ajan asuinrakennukset	Yhteensä
2012	104	18	124
2013	100	15	115
2014	80	7	87
2015	90	11	101
2016	79	21	100
2017	65	7	72
2018	70	7	77
2019	73	9	82
2020	73	10	83
2021	68	7	75
Keskiarvo	80	11	92

Taulukko 7. Asuinrakennuksien rakennuspalot ja rakennuspalovaarat.

Onnettomuuksien syyt ovat moninaisia ja liittyvät suureksi osaksi ihmisten käyttäytymiseen. Tähän voi yksittäisellä valvontakäynnillä vaikuttaa rajallisesti. Sen sijaan tarvitaan laajaa ja pitkäjänteistä turvallisuustyötä yksityisten ihmisten ja yhteisöjen kanssa, jotta heidän omaa vastuutaan ja valmiuksiaan turvallisuusasioissa voidaan kehittää. Ihmisen toimintaan vaikutetaan ennen kaikkea turvallisuusviestinnän keinoin.

Etelä-Savon pelastustoimen turvallisuusviestinnän tavoitteena on:

- tuottaa korkeatasoiset palvelutasopäätöksen huomioivat palvelut
- kehittää yhteistyötä kohderyhmien kanssa
- kehittää henkilöstön ammattitaitoa kaikilla organisaation tasoilla
- sitouttaa ja motivoida henkilöstö osallistumaan turvallisuusviestintätöihin
- parantaa yhteistyötä viranomaisten ja eri yhteistyötahojen kanssa.

Turvallisuuskoulutuksen tavoitteena on, että ihmiset:

- tunnistavat erilaisen vaaran aiheuttajat
- osaavat ehkäistä onnettomuuksia
- osaavat toimia onnettomuustilanteissa
- tietävät, miten varautua poikkeusoloihin.

Koulutuksissa on pyritty siihen, että jokainen pelastuslaitoksen tilaisuuksiin osallistuja saa opetusta omien lähtökohtiensa mukaisesti huomioiden muun muassa koulutettavien ikä (lapset, aikuiset, ikäihmiset ynnä muut sellaiset) sekä toimintakyky.

Sekä valvontatoiminnan että turvallisuusviestinnän toteuttamiseen vaikutti osittain menneen palvelutasopäätöskauden aikana ollut koronapandemia sekä pelastusalalla vallitseva työvoimapula.

Korona vaikutti varsinkin turvallisuusviestintätöihin vuosien 2020–2021 aikana, kun turvallisuuskoulutuksia ei voinut lähitapahtumina järjestää. Niitä pyrittiin korvaamaan mahdollisimman paljon tiedotusvälineiden ja sähköisen median kautta tapahtuvalla viestinnällä. Valvontatoiminta pyrittiin pitämään normaalitasolla koronan aikana korvaavilla menetelmillä, etä- ja asiakirjavalvontaa hyödyntäen.

Pelastusalan työvoimapula on vaikuttanut molempiin tehtäviin varsinkin pienempien paloasemien alueilla, kun kaikkiin avoinna olleisiin tehtäviin ei ole välillä saatu työntekijöitä. Tällä hetkellä tilanne on hyvä ja vuoden 2023 tehtävät ovat toteutumassa suunnitellusti.

2.2. Pelastustoiminta

Etelä-Savon pelastuslaitos on varautunut hoitamaan tehtävänsä päivittäisissä onnettomuuksissa, normaaliajan häiriötilanteissa, poikkeusoloissa ja väestönsuojelutilanteissa. Itä-Suomen aluehallintovirasto on antanut kaksi päätöstä, kun heidän käsityksen mukaan savusukellusvalmiuksien puutteita ei ole huomioitu riittävällä tasolla.⁶

Vakinaisella henkilöstöllä (24/7) miehitetyt paloasemat ovat Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä, joissa pelastusryhmillä on välitön lähtövalmius kiireellisiin tehtäviin vähintään vahvuudella 1+3. Lisäksi Mäntyharjulla ja Kangasniemellä on ollut välittömän lähtövalmius (24/7), vahvuudella 0(1)+1(0), tämä on pääsääntöisesti toteutunut. Myös Juvalle on saatu käynnistettyä välitön lähtövalmius 24/7 vahvuudella 0(1)+1(0), loppuvuodesta 2023.

Moniammatillinen yksikkö toimii Sulkavalla, Puumalassa ja Punkaharjulla.⁷ Lähtöaikaan ja vahvuuteen on voinut vaikuttaa pelastustoimen päällekkäiset tehtävät ja muu palvelutuotanto.

Sopimuspalokuntien toimintavalmius on pääsääntöisesti ollut eri riskialueiden tavoitteiden ja voimassaolevien sopimusten mukainen. Tavoitteellisiin savu- ja kemikaalisukeltajien määriin ei ole kuitenkaan kaikilla toimipaikoilla päästy, johtuen kouluttajapulasta, koronapandemiasta sekä väestön ikärakenteen vanhenemisesta, mikä vaikuttaa myös sopimuspalokuntalaisten keski-ikäen nousemiseen. Hälytystehtävissä on käytetty mahdollisuuksien mukaan myös päivätöissä olevaa päätoimista pelastustoimen henkilöstöä.⁸

Tehokas pelastustoiminta edellyttää, että pelastusmuodostelmat saavuttavat onnettomuuskohteen riittävän nopeasti. Pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen tarve mitoitetaan riskianalyysin yhteydessä tehdyn valtakunnallisen riskialuejaon sekä paikallisen tarkastelun perusteella. Sisäasianministeriön toimintavalmiuden suunnitteluohje määritteli riskiruuduille toimintavalmiusajan, jossa pelastusmuodostelmat on oltava onnettomuuspaikalla hälytyksestä. Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan riskiruudut jaetaan I - IV-riskiluokkiin.⁹

Etelä-Savon pelastuslaitos on vuosien 2019-2022 aikana saavuttanut riskialueet ja toimintavalmiustavoitteet pääsääntöisesti asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Pelastuslaitoksen ensimmäisen onnettomuuspaikalla olleen yksikön toimintavalmiusaikataavoite riskialueittain on täytynyt keskimäärin 92 % tehtävissä ja pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on täytynyt keskimäärin 91 % tehtävissä vuosien 2019–2022 aikana (Taulukko 8).

⁶ (28.4.2022: ISAVI/32/2022 ja 1.3.2023: ISAVI/5829/2022)

⁷ Moniammatillinen yksikkö tarjoittaa ensihoitajan ja palomiehen muodostamaa työparia. Moniammatillisuus voi toteutua myös siten, että ensihoitajille on koulutettu pelastustoiminnan peruskurssin avulla pelastustoiminnan perusteet.

⁸ Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan yksittäisen onnettomuuden toimintavalmiusajan toteutumisen perusteella ei kuitenkaan tule tehdä johtopäätöksiä pelastustoiminnan järjestämisen tehokkuudesta (Sisäasianministeriön julkaisu 21/2012, s.4).

⁹ Sisäasianministeriön julkaisu 21/2012, s.11.

Etelä-Savon pelastuslaitoksen toiminta-alueella ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusajan mediaani on 10,38 minuuttia ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani vastaavasti on ollut 15,15 minuuttia vuosina 2019-2022 (Taulukko 9).

Taulukoissa 8 ja 9 on esitetty toimintavalmiusosatekijöiden mediaanit ja keskiarvot vuosina 2019-2022.

Etelä-Savon pelastuslaitos Halmeslahti Tuomo/7.10.2023		Toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen 2019 - 2022										
		Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika					Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mmm:ss)					
Vuosi	Tehtävien lukumäärä	Tehtävien lukumäärä, joissa ens. yksikön toimintavalmiusaika mitattu	Täyttyy (lkm)	Ei täyty (lkm)	Täyttymis-%	Ajan mediaani (mm:ss)	Tehtävien lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika mitattu	Täyttyy (lkm)	Ei täyty (lkm)	Täyttymis-%	Ajan mediaani (mm:ss)	
2019	1 761	1 760	1 616	144	92	11:12	730	657	73	90	15:44	
2020	1 593	1 593	1 493	100	94	10:39	634	591	43	93	14:57	
2021	1 596	1 596	1 477	119	93	10:15	638	585	53	92	14:50	
2022	1 410	1 410	1 289	121	91	10:24	454	405	49	89	15:56	
Yhteensä	6 360	6 359	5 875	484	92	10:38	2 456	2 238	218	91	15:15	

Käytetyt poimintaehdot

Vuosi = 2022, 2021, 2020, 2019

Pelastustoimen alue = Etelä-Savo

Onnettomuustyyppi (ensisijainen) = Rakennuspallo, Rakennuspalovaara, Maastopalo, Liikennevälinepalo, Muu tulipalo, Liikenneonnettomuus, Öljyvahinko, Vaarallisten aineiden onnettomuus, Räjähdyks/räjähdyksvaara, Sortuma/sortumavaara, Häkeen liitetyn paloilmittimen tarkastustehtävä, Muun paloilmittimen tai palovaroitin tarkastustehtävä, Muu tarkastustehtävä, Ihmisen pelastaminen, Eläimen pelastaminen, Vahingontorjuntatehtävä, Avunantotehtävä, Virka-aputehtävä

Onnettomuus-/tehtäväselosteet = Onnettomuusselosteet

Tehtävän resurssiluokka = A-kiireellisyys, B-kiireellisyys, Kiireellinen

Ensimmäisen yksikön tva-tavoite riskiluokittain = 6, 10, 20, Ei määritelty

Ensimmäisen yksikön tva-tavoitteen täyttymisprosentti = 50

Pelastustoiminnan tva-tavoite riskiluokittain = 11, 14, 22, 40

Pelastustoiminnan tva-tavoitteen täyttymisprosentti = 50

Taulukko 8. Pelastustoimen toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen vuosina 2019–2022

Etelä-Savon pelastuslaitos Halmeslahti Tuomo/7.10.2023		Toimintavalmiusaikojen osatekijöiden mediaanit 2019 - 2022									
		Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (mmm:ss)				Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mmm:ss)					
Vuosi	Tehtävien lukumäärä	Ensimmäisen yksikön lähtöaika (mmm:ss)	Ensimmäisen yksikön ajoaika (mmm:ss)	Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (mmm:ss)	Tehtävien lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika mitattu	Hälytysaika (mmm:ss)	Ensihoidon kuluva aika (mmm:ss)	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mmm:ss)	Avunsaanti-aika (mmm:ss)		
2019	1 760	3:28	6:21	11:12	730	1:54	2:00	15:44	18:31		
2020	1 593	3:00	6:32	10:39	634	1:56	2:00	14:57	17:34		
2021	1 596	2:40	6:04	10:15	638	2:03	2:00	14:50	17:48		
2022	1 410	3:00	6:12	10:24	454	1:59	2:00	15:56	18:38		
Yhteensä	6 359	3:00	6:20	10:38	2 456	1:58	2:00	15:15	18:11		

Käytetyt poimintaehdot

Vuosi = 2022, 2021, 2020, 2019

Pelastustoimen alue = Etelä-Savo

Onnettomuustyyppi (ensisijainen) = Rakennuspallo, Rakennuspalovaara, Maastopalo, Liikennevälinepalo, Muu tulipalo, Liikenneonnettomuus, Öljyvahinko, Vaarallisten aineiden onnettomuus, Räjähdyks/räjähdyksvaara, Sortuma/sortumavaara, Häkeen liitetyn paloilmittimen tarkastustehtävä, Muun paloilmittimen tai palovaroitin tarkastustehtävä, Muu tarkastustehtävä, Ihmisen pelastaminen, Eläimen pelastaminen, Vahingontorjuntatehtävä, Avunantotehtävä, Virka-aputehtävä

Onnettomuus-/tehtäväselosteet = Onnettomuusselosteet

Tehtävän resurssiluokka = A-kiireellisyys, B-kiireellisyys, Kiireellinen

Ensimmäisen yksikön tva-tavoite riskiluokittain = 6, 10, 20, Ei määritelty

Ensimmäisen yksikön tva-tavoitteen täyttymisprosentti = 50

Pelastustoiminnan tva-tavoite riskiluokittain = 11, 14, 22, 40

Pelastustoiminnan tva-tavoitteen täyttymisprosentti = 50

Taulukko 9. Pelastustoimen toimintavalmiusaikojen osatekijöiden mediaanit 2019–2022.

Toimintavalmiusaikojen osatekijöiden keskiarvot 2019 - 2022										
Vuosi	Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (mmm:ss)				Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mmm:ss)					
	Tehtävien lukumäärä	Ensimmäisen yksikön lähtöaika (mmm:ss)	Ensimmäisen yksikön ajoaika (mmm:ss)	Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (mmm:ss)	Tehtävien lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika mitattu	Hälytysaika (mmm:ss)	Ensitoimenpiteisiin kuluva aika (mmm:ss)	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mmm:ss)	Avunsaantiaika (mmm:ss)	
2019	1 748	4:21	8:51	13:34	724	2:34	2:42	17:58	20:41	
2020	1 586	4:18	8:41	13:15	628	2:57	2:38	17:08	20:12	
2021	1 584	4:09	8:22	12:55	638	3:10	2:41	17:20	20:35	
2022	1 397	4:23	8:16	12:59	448	3:13	2:41	18:26	21:46	
Yhteensä	6 315	4:18	8:33	13:12	2 438	2:57	2:40	17:40	20:44	

Käytetyt poimintaehdot

Vuosi = 2022, 2021, 2020, 2019

Pelastustoimen alue = Etelä-Savo

Sortuma/sortumavaara, Häkeen liitetyn paloilmittimen tarkastustehtävä, Muun paloilmittimen tai palovaroitimen tarkastustehtävä, Muu tarkastustehtävä, Ihmisen pelastaminen, Eläimen pelastaminen, Vahingontorjuntatehtävä, Avunantotehtävä, Virka-aputehtävä

Onnettomuus-/tehtäväselosteet = Onnettomuusselosteet

Tehtävän resurssiluokka = A-kiireellisyys, B-kiireellisyys, Kiireellinen

Ensimmäisen yksikön tva-tavoite riskiluokittain = 6, 10, 20, Ei määritelty

Ensimmäisen yksikön tva-tavoitteen täyttymisprosentti = 50

Pelastustoiminnan tva-tavoite riskiluokittain = 11, 14, 22, 40

Pelastustoiminnan tva-tavoitteen täyttymisprosentti = 50

Taulukko 10. Pelastustoimen toimintavalmiusaikojen osatekijöiden keskiarvot vuosina 2019–2022.

Pelastustoimen toimintavalmiusaikatavoitteet ovat täyttyneet mitatuissa tehtävissä ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön osalta kuntakohtaisessa tarkastelussa parhaimmillaan 99 prosenttisesti ja huonoimmillaankin 88 prosenttisesti. Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan vaihdella parhaan 100 prosentin ja heikoimman 81 prosentin välillä. (Taulukko 11).

Toimintavalmiusaikatavoitteiden täytyminen kunnittain 2019 - 2022												
Tapahtumakunta	Tehtävien lukumäärä	Ensimmäisenä kohteessa olleen yksikön toimintavalmiusaika (mmm:ss)					Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (mmm:ss)					
		Tehtävien lukumäärä, joissa ens. yksikön toimintavalmiusaika mitattu	Täyttyy (lkm)	Ei täyty (lkm)	Täyttymis %	Ajan mediaani (mm:ss)	Tehtävien lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika mitattu	Täyttyy (lkm)	Ei täyty (lkm)	Täyttymis %	Ajan mediaani (mm:ss)	
Enonkoski	50	50	45	5	90	17:51	17	16	1	94	27:00:00	
Heinävesi (2019)	129	129	127	2	98	17:20	69	61	8	88	21:40	
Hirvensalmi	145	145	138	7	95	19:12	65	57	8	88	21:40	
Joroinen (2019)	106	106	105	1	99	12:42	68	66	2	97	14:34	
Juva	339	339	320	19	94	14:33	159	155	4	97	17:21	
Kangasniemi	310	310	294	16	95	14:46	121	111	10	92	18:50	
Mikkeli	1 947	1 947	1 798	149	92	8:40	766	704	62	92	13:03	
Mäntyharju	264	264	245	19	93	15:07	112	104	8	93	19:55	
Pertunmaa	159	159	158	1	99	16:25	64	64	0	100	21:14	
Pieksämäki	906	906	852	54	94	8:04	318	299	19	94	11:55	
Puumala	204	204	190	14	93	19:08	64	52	12	81	26:14:00	
Rantasalmi	183	183	177	6	97	16:46	49	46	3	94	21:19	
Savonlinna	1 474	1 474	1 290	184	88	9:36	537	462	75	86	14:23	
Sulkava	144	143	136	7	95	16:19	47	41	6	87	23:51	
Yhteensä	6 360	6 359	5 875	484	92	10:38	2 456	2 238	218	91	15:15	

Käytetyt poimintaehdot

Vuosi = 2022, 2021, 2020, 2019

Pelastustoimen alue = Etelä-Savo

Onnettomuustyyppi (ensisijainen) = Rakennuspallo, Rakennuspalovaara, Maastopallo, Liikennevälinepalo, Muu tulipalo, Liikenneonnettomuus, Öljyvahinko, Vaarallisten aineiden onnettomuus, Räjähdytys/räjähdyksivaara, Sortuma/sortumavaara, Häkeen liitetyn paloilmittimen tarkastustehtävä, Muun paloilmittimen tai palovaroitimen tarkastustehtävä, Muu tarkastustehtävä, Ihmisen pelastaminen, Eläimen pelastaminen, Vahingontorjuntatehtävä, Avunantotehtävä, Virka-aputehtävä

Onnettomuus-/tehtäväselosteet = Onnettomuusselosteet

Tehtävän resurssiluokka = A-kiireellisyys, B-kiireellisyys, Kiireellinen

Ensimmäisen yksikön tva-tavoite riskiluokittain = 6, 10, 20, Ei määritelty

Ensimmäisen yksikön tva-tavoitteen täyttymisprosentti = 50

Pelastustoiminnan tva-tavoite riskiluokittain = 11, 14, 22, 40

Pelastustoiminnan tva-tavoitteen täyttymisprosentti = 50

Taulukko 11. Pelastustoimen toimintavalmiusaikojen osatekijöiden keskiarvot kunnittain vuosina 2019–2022.

2.3. Pelastustoimen suunnitelmat

Edellisen palvelutasopäätöskauden strategiset tavoitteet (taulukko 10) on muodostettu palvelutasopäätöksessä päätetyistä tehtävistä ja niissä on huomioitu kansalliset tavoitteet vuodelle 2025.

Palvelutasopäätöksen toteutumista on seurattu kaikkien palvelutasopäätöksessä päätettyjen asioiden osalta ja vuosittainen toteuma on esitetty Etelä-Savon pelastuslaitoksen toimintakertomuksessa.

Näkökulma	Strateginen tavoite	Keskeinen toimenpide	Mittari
Palvelut	Etelä-Savon pelastuslaitoksella on valmius vastata riskeihin. Pelastustoimi on siviilivalmiuden vahva yhteensovittaja ja luotettu yhteistyökumppani. Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta ja ympäröivästä turvallisuudesta.	Pelastuslaitoksen riskiarvio päivitetään vuosittain ja otetaan huomioon toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Vuoteen 2023 mennessä Etelä-Savossa on käynnistetty valmiuskeskustoimintamalli. ¹⁰ Pelastuslain valvonnassa keskitytään erityisesti riskikohteisiin ja mahdollisiin suuronnettomuuskohteisiin. Turvallisuusviestinnän avulla parannetaan muiden toimintaedellytyksiä.	Asiakaspalaute Toimintavalmiustoteuma Pelastustoiminnan tehtävämäärät Valvontatehtävät Turvallisuusviestintä Toteuma: Pelastuslaitoksella on ollut kyky vastata riskeihin ja se on luotettu kumppani. Turvallisuusviestinnän avulla pyritään parantamaan jatkuvasti yksilöiden ja yhteisön vastuuta ja tietoisuutta.
Henkilöstö	Henkilöstö voi hyvin. Monialainen ja osaava henkilöstö tuottaa pelastustoimen palveluita.	Osaamisen hallinnan ja osaamiskartoituksen toimintamallia vahvistetaan edelleen. Työssä jaksamista tuetaan edelleen. Tuetaan henkilöstön moniammatillisuutta. Henkilöstöjohtamisen ja esimiestyön laatu varmistetaan koulutuksen avulla.	Henkilöstökyselyt. Osaamiskartoitukset. Ensihoidossa testaukset ERVA-alueen määritysten mukaan. Toteuma: Pelastuslaitoksella on pystytty erityisesti hyvinvointialueuudistuksen myötä parantamaan henkilöstön veto- ja pitovoimaa.
Talous	Palvelut on järjestetty kustannustehokkaasti.	Palvelurakenteita ja toimintaa kehitetään siten, että kustannustehokkuus nousee. ¹¹	Eur/asukas Etelä-Savo Eur/asukas/valtakunnan keskiarvo. Etelä-Savon pelastuslaitoksen kustannustaso suhteessa muihin

¹⁰ Ks. kohta 3.3.6.

¹¹ Etelä-Savon maakunnan väestörakenteen muuttuminen (ikäntyminen, väestön väheneminen ja keskittyminen) haastaa pelastuslaitoksen palvelutuotantoa entistä voimakkaammin.

			<p>verrokkilaitoksiin ei muutu.¹² Toteuma (Laskennallinen pelastustoimen rahoitus, euroa yhteensä, VM/KAO 17.11.2022): Kainuu 123 eur/asukas Pohjois-Karjala 101 eur/asukas Etelä-Savo 102 eur/asukas</p>
<p>Prosessit ja rakenteet</p>	<p>Palvelut on järjestetty laadukkaasti ja yhdenmukaisesti.</p>	<p>Pelastuslaitoksen organisaation uudistaminen aloitetaan prosessiorganisaatioksi vuoden 2020 aikana. Paloasemaverkko ja palvelut pyritään pitämään ennallaan. Omavalvonta-toimintamalli otetaan käyttöön palvelutasopäätöskauden aikana. Yhteistyötä pyritään tiivistämään sairaanhoitopiirien kanssa.</p>	<p>Onko prosessiorganisaation ja omavalvontatoimintamallin mukainen toiminta käynnistynyt. Varallaolon järjestelyitä muutettaessa toimintavalmiuden toteutumista seurataan erityisen tarkasti; resurssien lähtöajan ja lähtövahvuuden toteutumista sekä ensimmäisen yksikön, pelastustoiminnan ja pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikojen toteutumista. Pelastustoimen johtamisjärjestelmän muutoksen vaikutuksia seurataan. Toteuma: Prosessiorganisaatio ei ole käytössä, omavalvonta toimii, varallaolokäytännöt on muutettu, toimintavalmiuden toteutumista eri näkökulmista on seurattu ja vaikutuksia on arvioitu.</p>

Taulukko 12. Etelä-Savon pelastustustoimen strategiset päätavoitteet edellisellä palvelutasopäätöskaudella.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu Etelä-Savon pelastustustoimen kehittämistavoitteet edellisellä palvelutasopäätöskaudella (taulukko 13).

Kehittämistavoitteet	Palvelutasopäätöskauden toteuma
<p>Turvallisuusviestintä: Turvallisuusviestinnän uudelleen organisointi palvelutasokauden aikana. Parannetaan koko henkilöstön edellytyksiä (mukaan lukien sopimuspalokuntien) ja mahdollisuuksia osallistua turvallisuusviestintään. Ennakoinnin lisääminen turvallisuusviestinnässä ja pelastusviranomaisen antamassa ohjauksessa. Erityisryhmille suunnattua</p>	<p>Turvallisuusviestintää kehitettiin yhdessä Itä-Suomen pelastuslaitosten kanssa ja lisäksi pelastuslaitokselle saatiin vakiinnutettua yhden viestintäasiantuntijan työpanos. Vuosina 2022 ja 2023 turvallisuusviestintää on toteutettu</p>

¹² Etelä-Savon verrokkilaitoksia ovat Etelä-Karjala, Pohjois-Karjala, Kainuu ja Jokilaaksot.

<p>turvallisuusviestintää kehitetään. Turvallisuusviestintää kehitetään yhdessä Itä-Suomen pelastuslaitosten kanssa.</p>	<p>aiempaa suunnitelmallisemmin ja tehokkaammin vuosittaisen turvallisuusviestintäsuunnitelman ohjaamana.</p>
<p>Valvonta Riskiperusteisen valvontatoiminnan ja- menetelmien, sähköisten palvelujen ja asiointin kehittäminen Etelä-Savon pelastuslaitoksessa ja yhteistyössä pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kanssa (työryhmät, kokoukset vaativat työaikaa ja resursseja). Turvallinen ja onnettomuuksista vapaa arki -2025 onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman vaikuttavuustavoitteiden huomioiminen omissa toimintasuunnitelmissa omaan riskianalyysiin painottuen. (Määrälliset tavoitteet korvataan vaikuttavuustavoitteilla, yhdenmukainen palvelu, pelastustoimi sisäisen turvallisuuden keskiöön).</p>	<p>Sähköinen asiointi ei vielä ole riittävällä tasolla. Valtakuntaan on hankittu ja on parhaillaan toteutettavana uusi pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn sovellus, jonka avulla on tarkoitus parantaa sähköistä asiointia esimerkiksi palotarkastuksiin ja paloturvallisuuden itsearviointeihin liittyen. Hyvinvointialueella on strategisena tavoitteena kehittää digitaalisia palveluja ja pelastustoimen palvelutuotantoa on mahdollisuus kehittää osana tätä kokonaisuutta. Myös tekoälyn sovellusmahdollisuuksia tälle osa-alueelle tutkitaan.</p>
<p>Pelastustoimi Harjoitusalueen kehittäminen Joroisissa.</p>	<p>Vaatii vielä lisäpanostusta, eikä toteutunut riittävällä tasolla.</p>
<p>Pelastustoimi Palvelutasopäätöskauden aikana kehitetään pelastuslaitoksen toimintavalmiuden ja varallaolokäytännön muuttumista siten, että erityisesti ns. päivälähtöjen varmistamiseksi pelastuslaitoksen palvelutasoa nostetaan. Jatkossa pelastustoimen henkilöstöä on 24/7 valmiudessa seuraavilla paikkakunnilla: Mäntyharju, Kangasniemi, Mikkeli, Juva, Pieksämäki, Puumala, Savonlinna, Sulkava ja Punkaharju. Rantasalmen paloaseman henkilöstömitoitus selvitetään vuoden 2021 aikana yhdessä Sosterin kanssa. Etelä-Savon pelastustoimen palvelutasoa voidaan nostaa, jos Etelä-Savon pelastuslautakunta niin päättää.</p>	<p>Mäntyharju, Kangasniemi, Juva, Puumala, Sulkava ja Punkaharju toteutuvat vuoden 2023 loppuun mennessä. Muutoin tavoite toteutui, paitsi Juvan osalta osittain. Rantasalmella ambulanssi on ympärivuorokautinen osana terveystalouden ensihoitoa.</p>
<p>Pelastustoimi Itä-Suomen pelastuslaitoksilla on ollut yhteinen tilannekeskus ISTIKE, jonka palveluita on tuotettu yhteistyössä. Vuoden 2021 aikana on tarkoitus siirtää keskitettyyn toimintamalliin, jonka yhteydessä ISTIKE tilannekeskus toimii Kuopiossa.</p>	<p>Toteutui.</p>
<p>Pelastustoimi Sopimuspalokuntatoiminnan kehittäminen.</p>	

<p>Sopimuspalokunnilla ja sivutoimisella henkilöstöllä on merkittävä rooli palvelutuotannossa</p> <p>Sopimuspalokuntien ja sivutoimisen henkilöstön muodostamien palokuntien elinvoiman lisäämiseksi laaditaan erillinen kehittämissuunnitelma yhdessä palokuntien kanssa.</p>	<p>Pelastuslaitokselle on nimetty koulutusvastaava ja hänen työpanosta käytetään vähintään 50 % tähän tehtävään.</p> <p>Sopimuspalokuntien veto- ja pitovoimaa on lisätty vuoden 2023 alusta osana hyvinvointialuetta, kun liikunta- ja kulttuurietu koskee täysimääräisesti myös heitä.</p>
<p>Yhteistyömahdollisuudet Itä- ja Kaakkois-Suomen alueen pelastuslaitoksien kesken. Sote-maakuntaan siirtyvien sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelujen kehittämiseksi ja julkisen hallinnon tuottavuuden edistämiseksi kunnille ja kuntayhtymille myönnetään ja on myönnetty avustuksia toiminnan tehostamista ja uudistamista tukeviin hankkeisiin. Näiden hankerahojen avulla on osaltaan myös tarkoitus kehittää pelastuslaitoksen palveluja ja yhteistyötä. Palvelutasopäätöksen hyväksymisen yhteydessä ei ole vielä tarkempaa tietoa mahdollisen avustuksen määrästä.</p>	<p>Toteutui.</p>
<p>Varautuminen Valmiuskeskusten perustaminen ja käyttöönotto.</p>	<p>Toteutui. Termi on muutettu paremmin kuvaavaksi ”häiriötilannekeskukseksi”. Kunnille tuotettu yhtenäiset valmiussuunnitelma- ja häiriötilannekeskussuunnitelmapohjat, jotka on jalkautettu syksyn 2022 kuntakierroksen työpajoissa. Kunnat suunnittelevat parhaillaan esimerkiksi tiloja ja resursseja, ja kuntia tuetaan suunnittelussa eri tavoin.</p>

Taulukko 13. Etelä-Savon pelastustustoimen kehittämistavoitteet edellisellä palvelutasopäätöskaudella.

Pelastuslain ja sisäministeriön asetuksen (136/2018) mukaiset suunnitelmat ovat pääsääntöisesti olemassa ja niitä on päivitetty tarpeen mukaan. Suunnitelmien päivitystarvetta arvioidaan vuosittain. Kansainvälisen avun vastaanottamisen ja lähettämisen suunnitelma (HNS), saatetaan valmiiksi vuoden 2023 aikana.

	Viimeisin päivitys	Suunniteltu päivitys
1) pelastustoiminnassa tarvittavat voimavarat ja niiden hälyttäminen;	1.1.2020	30.11.2023
2) valmiuden säätelyä koskevat toimintamallit;	1.1.2023	30.11.2023
3) lisähälytyksiä ja hälytysvasteen muuttamista koskevat toimintamallit;	6.6.2023	15.11.2023
4) viestiliikennejärjestelyt;	30.6.2023	
5) väestön varoittaminen ja onnettomuuden johdosta tarvittava tiedotustoiminta;	8.6.2022	
6) pelastuslain 30 §:ssä tarkoitettu sammutusvesisuunnitelma;	14.3.2022	
7) johtamisjärjestelmä ja johtovastuut eri johtamistasoilla;	2.2.2023	
8) johtamistoiminta pelastuslain 35 §:ssä tarkoitetuissa yhteistoimintatilanteissa;	31.3.2023	
9) alueellista vastuuta ja toimivaltaa koskevat poikkeukset; sekä		Sopimus Kymenlaakson pelastuslaitoksen kanssa
10) tiedot tahoista, joille tulee tehdä pelastuslain 40 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus pelastustoiminnan lopettamisesta.	30.9.2023	
11) toimintaohje pelastustoiminnan johtamisesta vaativissa tilanteissa, joka sisältää seuraavat osat:	31.3.2023	
a) pelastuslaitoksen tilannekeskuksen ja johtokeskuksen hälyttäminen, perustaminen sekä niiden toimintaa koskevat muut järjestelyt;		
b) suunnitelma pelastustoiminnan johtamisesta yhteistoimintatilanteissa;		
c) viestintä ja väestön varoittaminen suuronnettomuustilanteissa ja muissa pelastustoiminnan vaativissa tilanteissa;		
d) suojaväestön johtaminen suuronnettomuuksissa ja muissa pelastustoiminnan vaativissa tilanteissa; sekä		
e) pelastustoiminnan huolto- ja tukitoimintojen järjestelyt, mukaan lukien pelastustoiminnassa tarvittava materiaalin varautuminen;		
12) edellä 1 kohdassa tarkoitettua toimintaohjetta täydentävät onnettomuustyyppi- ja tilannekohtaiset ja muut erityissuunnitelmat;	2.10.2023	
13) pelastuslain 48 §:ssä tarkoitettut ulkoiset pelastussuunnitelmat;	30.6.2023	
14) pelastuslain 38 §:ssä tarkoitetun kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvät järjestelyt; sekä	valmistuu lokakuussa 2023	
15) toimintaohje pelastustoiminnan poikkeusolojen toimivaltuuksien käytöstä sekä muista normaaliolojen toiminnasta poikkeavista toimintamalleista ja voimavaroista.	ei ole	

Taulukko 14. Etelä-Savon pelastustustoimen suunnitelmat. Suunnitelmat ovat salassa pidettäviä Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8 perusteella.

2.4. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Etelä-Savon pelastuslaitoksen palveluksessa on 27 sopimuspalokuntaa, mitkä tuottavat palvelua pelastuslaitokselle. Sopimuspalokuntien pelastustoimintakelpoisten henkilöiden määrä vuonna 2022 oli 475 henkilöä. Sopimuspalokunnista suurimmalla osalla on henkilökohtainen työsopimus pelastuslaitoksen kanssa.

Sopimuspalokuntien pelastustoimintakelpoisten ja savusukelluskelpoisten henkilöiden määrä ollaan saatu pidettyä suurin piirtein ennallaan, mutta ikääntyvän ja väestömäärältään pienenevien paikkakuntien ja taajamien osalta henkilömäärän pitäminen nykyisellään tulee olemaan haastavaa. Myös se, että sopimuspalokuntalaisten määrä ei jakaudu tasaisesti eri palokunnille on haastavaa.

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimella on voimassa olevat sopimukset alueella toimivien Mikkelin Järvipelastajat ry:n, Puulan Järvipelastajien ja SMPS Savonlinnan Järvipelastat Ry:n kanssa.

	Tehtävät yhteensä vuonna 2022	Vastetehtävät vuonna 2022
Mikkelin Järvipelastajat ry:n	47	23
Puulan Järvipelastajien	8	-
SMPS Savonlinnan Järvipelastat Ry	81	40

Taulukko 15. Etelä-Savossa toimivat järvipelastajat

Etelä-Savon pelastuslaitoksella on ollut sopimus Vapaaehtoisen pelastuspalvelun (VAPEPA) kanssa.

2.5. Väestönsuojeluun varautuminen

Varautuminen on lähtökohta toimintavalmiuden ja jatkuvuudenhallinnan onnistumisessa normaaliolojen uhka- ja häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa. Varautuminen vaatii laaja-alaista yhteistyötä, jota Etelä-Savossa on kehitetty palvelutasopäätöskauden aikana edelleen aktiivisesti hyvinvointialueen eri toimialojen, alueen kuntien, muiden viranomaistoimijoiden, kriittisen infran ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa.

Etelä-Savossa on toiminut Etelä-Savon valmiusjohtoryhmä (ES VJR), jossa pelastustoimi toimii puheenjohtajana ja koordinoi sen toimintaa. ES VJR on maakunnan alueella toimivien eri viranomaisten, kuntien, kriittisten toimialojen ja elinkeinoelämän edustajien muodostama yhteistyötaho, jonka tavoitteena on maakunnallisen varautumisen kehittäminen,

jatkuvuudenhallinnan turvaaminen, yhteinen päätöksenteko ja yhteistoiminnan sovittaminen eri tilanteissa.

Ryhmän yhteyteen on perustettu Etelä-Savon valmiusviestintäryhmä, jossa pelastuslaitos on myös vahvasti mukana muiden viranomaistoimijoiden kanssa. ES valmiusviestintäryhmä koostuu valmiusjohtoryhmään kuuluvien tahojen viestinnän asiantuntijoista. Ryhmän tavoitteena on viestinnän keinoin tukea maakunnan alueen varautumista ja yhteistyötä viestinnällisesti eri tilanteissa.

Valmiusjohtoryhmän rinnalla toimii Etelä-Savon valmiusfoorumi. Myös siinä pelastustoimi toimii puheenjohtajana ja koordinoi toimintaa. Se on laajempi yhteistyöryhmä, joka koostuu yli 200 eri viranomaisen, kuntien, eri toimialojen ja elinkeinoelämän edustajista. Valmiusfoorumi toimii yhteisen tilannekuvan ja ajantasaisen tiedon välittämisen kanavana maakunnan yhteisessä varautumisessa erilaisiin häiriötilanteisiin. Menneen palvelutasopäätöskauden aikana valmiusfoorumi on kokoontunut aktiivisesti ja säännöllisesti tilanteesta riippuen muutaman päivän tai kuukauden välein.

Laaja-alaisesta varautumisen maakunnallisesta yhteistyöstä on ollut selkeää yhteistä hyötyä häiriötilanteisiin varautumisen kehittämisessä sekä hyvinvointialueuudistuksen varautumisen suunnittelussa ja yhteensovittamisessa.

Menneellä palvelutasopäätöskaudella Etelä-Savon pelastuslaitos on tukenut alueen kuntien varautumista muun muassa kuntakierroksilla yhdessä Etelä-Savon valmiusjohtoryhmän kanssa sekä kuntien työpajapäivillä valmiussuunnittelun kehittämiseksi. Kuntien käyttöön on myös laadittu yhtenäinen valmiussuunnitelmapiirros, joka yhtenäistää suunnitelmien rakennetta ja helpottaa esimerkiksi avustamista kunnasta toiseen eri tilanteissa. Työ on aktiivista yhteistyötä, se tukee molempien osapuolten lakisääteisten varautumistehtävien onnistumista ja sitä jatketaan edelleen.

Palvelutasopäätöskauden aikana on suunniteltu yhdessä alueen kuntien, hyvinvointialueen eri toimialojen ja viranomaistahojen kanssa häiriötilannekeskusmalli. Se tukeutuu kuntien rakennuksiin ja infraan ja on yhteinen eri häiriötilanteisiin skaalautuva työkalu avun tarjoamiseen kuntalaisille.

Häiriötilannekeskusten valmiutta voidaan nostaa tilanteen vaatimalla tavalla osittaisena tai kokonaan, riippuen millaista tukitarvetta tilanne ihmisten kannalta vaatii. Häiriötilannekeskusten suunnittelun tueksi on laadittu yhteinen suunnitelmapohja, joka yhtenäistää niiden toimintoja koko alueella. Tavoitteena on ollut, että häiriötilannekeskukset saadaan valmiuteen ja niiden toimintaa pystytään harjoittamaan vuosien 2023–2024 aikana.

Etelä-Savon maakunnan alueellinen riskiarvio päivitettiin syksyn 2022 ja kevään 2023 aikana. Riskiarvion laadintaan koottiin valmiusjohtoryhmän koordinoimana erittäin monipuolinen ja laaja-alainen työryhmä, joka edusti maakunnan eri viranomaistahoja, kriittisen infran toimijoita, elinkeinoelämää ja vapaaehtoissektoria. Lisäksi työssä oli mukana useita asiantuntijaryhmiä eri uhkamallien tarkastelussa.

Päivitetty riskiarvio toimii seuraavalla palvelutasopäätöskaudella alueen yhteisen varautumista ohjaavana asiakirjana, jota voidaan hyödyntää valmiussuunnittelun, koulutusten ja harjoitusten tukena. Riskiarvion päivitystyön yhteydessä laadittiin myös häiriötilannekohtaiset toimintakortit, joiden avulla yhteistoimintaa eri häiriötilanteiden hoitamisessa syvennetään ja yhtenäistetään edelleen.

Etelä-Savon hyvinvointialueen aloittamisen myötä pelastustoimen rooli laajeni myös hyvinvointialueen varautumisessa. Lakisääteisen varautumisen ja väestönsuojelun yhteensovittamistehtävän lisäksi pelastustoimiala ohjaa, koordinoi ja tukee myös koko hyvinvointialuekonsernin varautumista ja valmiussuunnittelua yhteistyössä toimialojen kanssa.

Työ on jo aloitettu hyvinvointialueen ja toimialojen valmiussuunnitelmien päivitystyöllä, pohjautuen uuteen alueelliseen riskiarvioon. Toimialoille on laadittu yhtenäinen valmiussuunnitelmapohja, joka yhtenäistää suunnitelmien rakennetta, helpottaa kokonaisuuden hallintaa sekä yhteistoimintaa kuntien ja muiden viranomaisten kanssa eri tilanteissa.

2.6. Yhteenvedo päättyvän palvelutasopäätöskauden arvioinnista

Etelä-Savon hyvinvointialueen päätoiminen ja sopimuspalokuntien henkilöstö on ammattitaitoista ja erittäin kokenutta. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä on kehittynyt ja toiminta on saatu vakiinnutettua kuluvan palvelutasopäätöskauden aikana hyvälle tasolle. Toimintavalmiuden nosto henkilöstöresurssia lisäämällä on tehty Puumalassa, Sulkavalla, Kangasniemellä, Mäntyharjulla, Punkaharjulla ja Juvalla. Samaan aikaan varallaolokäytännöt ovat muuttuneet vuodesta 2015 lähtien resusseja täydentäviksi.

Etelä-Savossa turvallisuusviestinnän määrällinen saatavuus on ollut turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisella tasolla. Etelä-Savossa on pyritty laajaan ja pitkäjänteiseen yhteistyöhön yksityisten ihmisten ja yhteisöjen kanssa, jotta heidän omaa vastuuta ja valmiuksiaan turvallisuusasioissa voidaan lisätä.

Hyvinvointialueuudistus antaa uusia mahdollisuuksia esimerkiksi ikääntyneiden ja erityisryhmien turvallisuuden parantamiseksi. Ihmisten toimintaan vaikutetaan ennen kaikkea turvallisuusviestinnän keinoin. Pelastusviranomaisen valvonnan ja palotarkastusten avulla voi vaikuttaa erityisesti rakennuspaloihin ja rakennuspalovaaroihin. Niiden osalta vuosittain tapahtuvien onnettomuuksien määrä on ollut samalla tasolla.

Pelastuslaitoksen valvonnan riskiperusteista suunnittelua on kehitetty palvelutasopäätöskauden aikana. Onnettomuuksien syyt ovat moninaisia ja liittyvät suureksi osaksi ihmisten käyttäytymiseen. Tähän voi yksittäisellä valvontakäynnillä vaikuttaa rajallisesti.

Valvontatoiminta ei toteutunut menneellä palvelutasopäätöskaudella määrällisesti tavoitteiden mukaisesti koronapandemiasta ja työvoimapulasta johtuen, mutta tulevan palvelutasopäätöskauden näkymät ovat tältä osin paremmat. Valvontatehtävien merkittävimmät kehittämistarpeet ovat suunnitelmallisen valvonnan tarkastusmäärien toteutuminen sekä **korkeariskisten** asuin- ja vapaa-ajan asuntojen **paloturvallisuuden itsearviointimenettelyn kehittämisen tarkastustoiminnan toteutuminen.**

Kiireellisen avun saamisen palvelutaso on riittävällä tasolla, huomattavia puutteita ei ole havaittu. Pelastustoiminnan palvelujen kehitystarpeista merkittävin on varautuminen toimintaympäristön muutoksen aiheuttamaan palvelutarpeeseen siten, että Mikkelin laajentuessa toimintavalmiusaikatavoitteet jatkuvasti saavutetaan. Savusukellusta edellyttävien tehtävien palvelutason ylläpitäminen edellyttää kehittämistyön jatkamista.

Riskiarvion edellyttämää ympäristövahinkojen torjuntatasoa ei kaikilta osin saavutettu.

Varautumisen suunnitelmat ovat osin riittävällä tasolla ja osin keskeneräisiä. Pelastustoimen resursseja on käytetty myös kuntien valmiussuunnittelun tukemiseen, vaikka se ei kuulu lakisääteisiin tehtäviin. Hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön varmistaminen on ehdoton edellytys häiriötilanteiden ja poikkeusolojen tehtävien hoitamisessa. Etelä-Savon valmiusjohtoryhmä ja valmiusfoorumi ovat olleet tärkeitä työkaluja alueen yhteisen varautumisen ja valmiuden kehittämisessä ja niiden merkitys korostuu tulevaisuudessa.

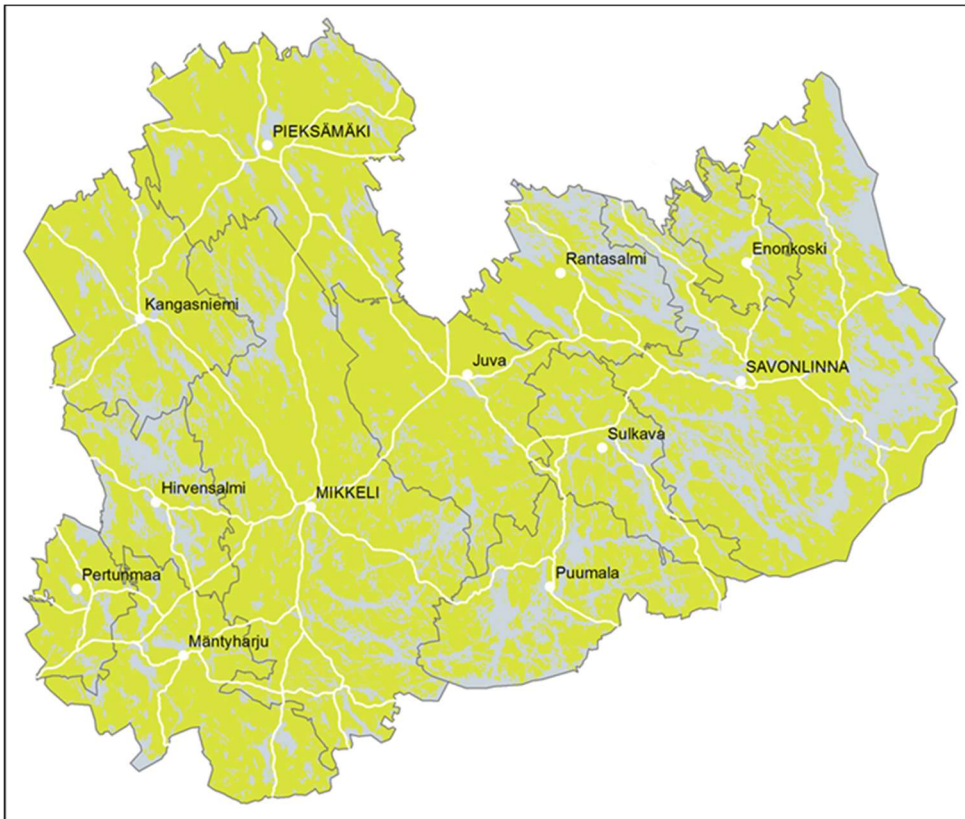
Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen investoinnit on saatu pidettyä kohtuullisella tasolla.

3. RISKIANALYYSIN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

3.1. Etelä-Savon maakunta

Etelä-Savon kokonaispinta-ala on noin 17 100 neliökilometriä, josta neljännes on vettä. Maakunta koostuu 12 kunnasta, jotka ovat Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava. Maakunnan keskus on Mikkelin kaupunki, muut kaupungit ovat Savonlinna ja Pieksämäki. Etelä-Savo on Suomen järvisin maakunta. Suurin järvi on Saimaa, ja muita isompia vesistöjä ovat Puula ja Kyyvesi. Alueen korkein kohta on Kangasniemen Paukkulanmäki, joka ylittää 225 metrin korkeuteen merenpinnasta.

Kuva 2. Etelä-Savon maakunnan alue kartalla ja maakuntaan kuuluvat kunnat, joita on 12.

Etelä-Savossa on vähän suurteollisuutta. Täällä on kaksi lentokenttää ja kolme lentopaikkaa¹³, rautatie, valtatiet 5, 13, 14 ja 15 ja Saimaan syväväylä. Etelä-Savo on vesistörikasta harvaan asuttua aluetta pienine maaseutumaisine kirkonkyläineen ja taajamineen. Vesistöjen runsas määrä on alueen erityispiirre ja haaste palvelutuotannossa. Alkutuotannon osuus elinkeinorakenteesta on Etelä-Savossa 6,5 prosenttia (koko maa 2,9 prosenttia), millä on merkitystä myös huoltovarmuuden kannalta. Vuonna 2020 Etelä-Savossa oli 2 384 maatilaa. Tilojen lukumäärä vähenee, vaikka toisaalta tilakoko kasvaa.¹⁴

Etelä-Savon tilastoitu väkiluku joulukuussa 2022 oli 130 480 henkeä. Maakunta on Suomen ikääntynein ja nuorten ikäluokat ovat pienet. Koko maahan verrattuna Etelä-Savossa on keskimääräistä enemmän yli 60-vuotiaita. Työikäisten osuuden ollessa keskimääräistä pienempi väestöllinen huoltosuhde maakunnassa on jo nykyisellään erittäin korkea (80,4, koko maa 62,4) ja heikkenee Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan edelleen vuoteen 2030 mennessä. Etelä-Savossa on myös keskimääräistä vähemmän korkeasti koulutettuja, ja työpaikoista keskimääräistä selvästi suurempi osuus on alkutuotannossa.

Viime vuosien kehitykseen perustuva väestöennuste näyttää koko maakunnalle alenevaa väestökehitystä. Muuttoliike oli tappiollinen koko 2000-luvun erityisesti nuorten osalta. Kokonaisnettomuutto kääntyi kuitenkin positiiviseksi vuodesta 2021 alkaen.¹⁵ Etelä-Savon asukasluvun ennustetaan vähenevän seuraavan 10 vuoden aikana lähes saman verran kuin edellisellä kymmenvuotisjaksolla, noin 13 500 henkilön verran. Erityisesti alle 75-vuotiaiden osuus väestöstä vähenee.¹⁶

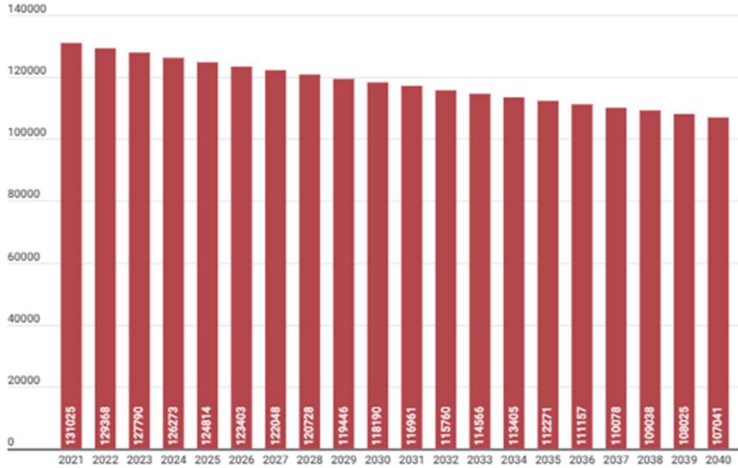
¹³ Mikkelin- ja Savonlinnan lentokentät. Etelä-Savossa on lisäksi kolme valvomatonta lentopaikkaa eli kansankielellä korpikenttää tai pienlentokenttää: Rantasalmi, Punkaharju ja Pieksämäki

¹⁴ <https://www.esavoennakoi.fi/yleiskatsaus>

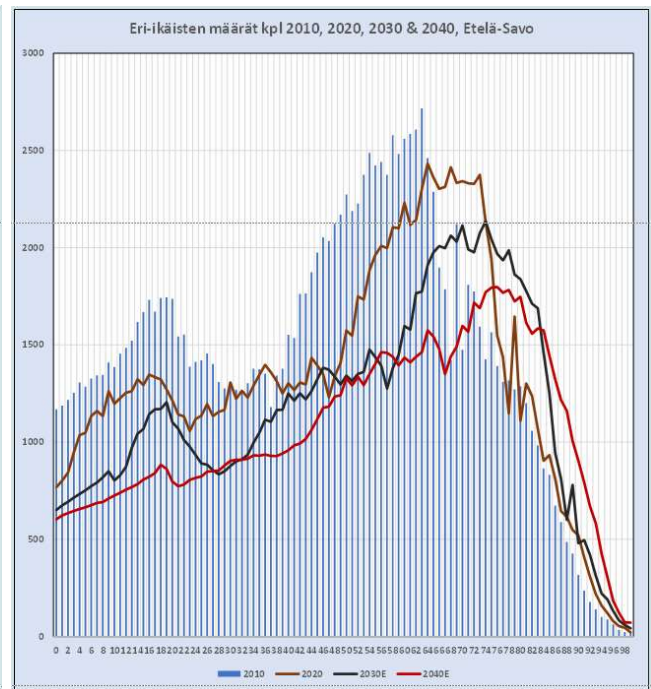
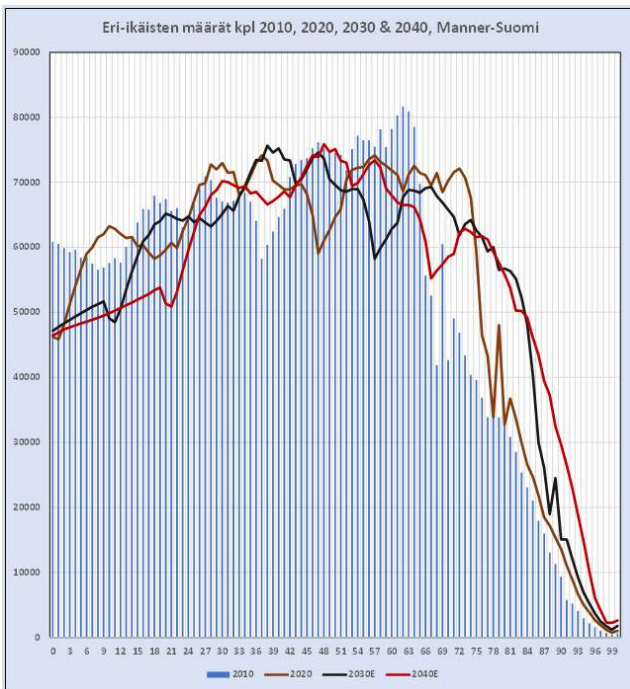
¹⁵ <https://www.esavoennakoi.fi/yleiskatsaus>

¹⁶ Etelä-Savon maakuntaliitto 2.1.2023, FCG 17.2.2023

Lähde: Tilastokeskuksen väestöennuste 2021

Kaavio 3. Etelä-Savon väestöennuste vuoteen 2040 näyttää laskevaa käyrää¹⁷.

Kaaviot 4 ja 5. Kaaviossa 4 on esitetty eri-ikäisen väestön määrät ja ennusteet koko Manner-Suomen alueella vuosina 2010, 2020, 2030 ja 2040. Kaaviossa 5 on esitetty samat väestömäärät ja ennusteet Etelä-Savosta. Kaavioista nähdään, että Etelä-Savossa väestön ikärakenne ja ennusteet painottuvat selkeästi koko maata enemmän ikääntyvään väestönosaan.¹⁸

¹⁷ <https://www.esavoennakoi.fi/vaesto-ja-muuttoliike>

¹⁸ FCG 17.2.2023

Suomen maakunnista Etelä-Savon väkiluku vaihtelee eniten vuoden aikana, sillä kausiväestö on maakunnassa suuruudeltaan yli kaksinkertainen tilastoituun väkilukuun nähden. Maakunnassa on todella paljon vapaa-ajan asutusta. Alueella on noin 46 600 loma-asuntoa, mikä on suhteessa väkilukuun eniten Suomessa. Etelä-Savossa on noin 35 kesämökkiä 100 asukasta kohti. Vuonna 2016 maakunnan tilastoitu väkiluku oli noin 145 000 asukasta, kun vastaavasti kausiväestön suuruus oli arvioitu olevan kokonaisuudessaan 294 000 asukasta. Kausiväestön ja tilastoidu väkiluvun erotus on siis 149 000 asukasta.

Etelä-Savon väkilukua voidaan arvioida myös kuukausittain keski­väkiluvulla, jossa kuukausien väliset erot talvi- ja kesäkuukausien välillä ovat suuret. Keski­väkiluku mittaa arvioita alueella jatkuvasti olevan väestön suuruudesta ja siten se poikkeaa kausiväestöstä, joka kuvaa arviota alueiden suurimmasta mahdollisesta väestömäärästä. Vuoden aikana väkiluvun vaihtelu on suurta, sillä esimerkiksi Etelä-Savossa on heinäkuussa keskimäärin 83 000 asukasta enemmän kuin virallisessa väestötilastossa. Voidaan ajatella, että maakuntaan “syntyy” siten heinäkuussa kaksi keskisuurta kaupunkia.¹⁹

Kuva 3. Etelä-Savon tunnuslukuja.²⁰

Sisä-Suomen kaikki saaristokunnat: Enonkoski, Puumala ja Sulkava sijaitsevat Etelä-Savossa. Saaristo-osakunnista kolme on Etelä-Savossa: Hirvensalmi, Savonlinna ja Mikkeli.²¹ Vapaa-ajan asuntoja on yli 46 518, joista ulkomaakuntalaisten omistuksessa on noin 10 000 kappaletta.

¹⁹ Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:12, s. 114-115.

²⁰ <https://www.esavoennakoi.fi/>

²¹ Saaristolain pohjalta valtioneuvosto on nimennyt asetuksella (1589/2019) kahdeksan saaristokuntaa ja 40 saaristo-osakuntaa, jotka kattavat maan suurimmat saaristoalueet. Saaristolain mukainen saaristokäsite sisältää paitsi ilman kiinteää tieyhteyttä olevat saaret myös kiinteän tieyhteyden saaria ja muita saaristomaisia vesistöjen rikkomia alueita. (<https://mmm.fi/saaristolainsaadanto>)

Runsas vapaa-ajan asutus vaikuttaa huomattavasti maakunnan väestömäärään varsinkin vilkkaina loma-aikoina.

3.2. Toimintaympäristöanalyysi ja riskianalyysin perusteet

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen strategisten tavoitteiden laadinnassa on otettu huomioon hyvinvointialueen yleiset strategiset tavoitteet ja sisäministeriön valtakunnalliset tavoitteet. Lisäksi on käytetty apuna Turvallinen ja kriisinkestävä Suomi - pelastustoimen strategia vuoteen 2025 asiakirjaa. Riskianalyysi on laadittu siten, että sen perusteella pelastustoimen palvelut on mahdollista mitoittaa riskien ja uhkien mukaisesti ja se sisältää toimintaympäristön arvioinnin, jossa on käytetty hyväksi kansallista ja alueellista riskiarviota ja niiden tuloksia.

Toimintaympäristön arvioinnissa on lisäksi selvitetty lainsäädännön, väestön, rakennetun ympäristön, liikenneverkkojen sekä niissä ennustettavien muutosten vaikutuksia onnettomuusriskeihin. Toimintaympäristöanalyysissä määritellään erityiskohteet ja toiminnot, jotka aiheuttavat kohonneen vaaran tai jotka ovat keskeisiä yhteiskunnan kriittisten toimintojen kannalta. Toimintaympäristöanalyysissä selvitetään onnettomuushistoriaa ja -kehitystä alueella. Riskien arviointi myös kattaa päivittäiset onnettomuudet, häiriötilanteet ja valmiuslaissa (1552/2011) määritellyt poikkeusolot.

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen toimintaympäristöanalyysinä toimii päivitetyn alueellisen riskiarvion 2023 salassapidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8) -versio. Se on tehty laajalla, moniammatillisella työryhmällä ja sillä tarkkuudella, että se antaa riittävät perusteet pelastustoimen riskianalyysille.

Alueellisen riskiarvion laadinnan ja eri häiriötilanteiden arvioinnin yhteydessä on käyty läpi myös alueen onnettomuushistoria ja -kehitys kaikissa tarkastelluissa häiriötilanteissa. Alueellisessa riskiarviossa on tarkasteltu yli 30 eri häiriötilannetta normaaliajan häiriötilanteista poikkeusoloihin saakka. Etelä-Savon alueellinen riskiarvio 2023 sisältää myös sodan ajan uhkien arvioinnin, jossa on käytetty Puolustusvoimien pelastusviranomaisille antamia sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arviointia varten tarvittavia tietoja (pelastuslain 65. pykälän 5. momentti).

Pelastustoimen riskianalyysi sisältää myös kokonaisvaltaisen riskienhallintakeinojen määrittelyn, jossa toimintaympäristön arvioinnissa määriteltyjen uhkien ja riskien ennaltaehkäisemisen ja torjumisen tarvetta arvioidaan pelastustoimen näkökulmasta. Riskienhallintakeinojen määrittelyssä selvitetään, millä pelastustoimen palveluilla uhkiin ja riskeihin pyritään vastaamaan. Määrittelyssä arvioidaan, kuinka paljon hyötyä ja vaikutusta milläkin palvelulla saadaan sidottuihin resursseihin nähden.

Palvelujen mitoittamiseksi riskianalyysi sisältää seuraavat tulokset ja johtopäätökset:

1. Onnettomuuksien ehkäisyn mitoitusperusteet (palvelutarpeet)
2. Aluejaotellut pelastustoiminnan mitoitusperusteet, jossa riskiruutuaineistoa on täydennetty riskien arvioinnin tuloksilla
3. Väestönsuojelun mitoitusperusteet, jossa on määritelty vaatimukset pelastustoimen vastuulla oleviin väestönsuojelutehtäviin.

3.3. Etelä-Savon alueellinen riskiarvio 2023

Etelä-Savon alueellinen riskiarvio päivitettiin syksyn 2022 ja kevään 2023 aikana. Päivitystyö käynnistettiin sisäministeriön ohjeistuksen mukaisesti Etelä-Savon valmiusjohtoryhmän kokouksessa 2.6.2022. Riskiarvion laadintaan koottiin erittäin monipuolinen ja laaja-alainen työryhmä, joka edusti maakunnan eri viranomaistahoja, kriittisen infran toimijoita, elinkeinoelämää ja vapaaehtoissektoria. Lisäksi työssä oli mukana useita asiantuntijaryhmiä eri uhkamallien tarkastelussa.

Alueellinen riskiarvio pohjautuu kansallisiin uhkamalleihin, joihin on lisätty joitakin alueellisesti korostuvia tilanteita ja niitä on tarkasteltu Etelä-Savon näkökulmasta. Kaikkiaan päivitystyöhön osallistui yli 70 ihmistä, jotka lisäksi hyödynsivät omien verkostojensa asiantuntemusta. Yhteistyötä tehtiin myös Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitosten kanssa Itä-Suomen yhteisten ominaispiirteiden ja yhteisen riskeihin varautumisen näkökulmasta.

Riskiarvioraportin julkinen versio on julkaistu sisäisen turvallisuuden portaali TUOVI:ssa, osiossa Aineistot ja Alueelliset riskiarviot. Etelä-Savossa alueellisesta riskiarviosta on tehty myös tarkempi, turvaluokiteltu versio vain viranomaiskäyttöön salassapidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8). Se on jaettu kaikille alueen viranomaisille ja varautumiseen liittyville toimijoille. Julkisesta versiosta on poistettu yksityiskohtainen tieto Etelä-Savon alueellisista riskeistä.

Asiantuntijatyöryhmissä tehdyn arvioinnin perusteella tarkastelussa olleista 33 eri uhka- ja häiriötilanteesta todennäköisyyden ja seurausvaikutusten kannalta Etelä-Savon maakunnan kymmenen merkittävintä uhka- ja häiriötilannetta on esitetty alla olevassa taulukossa 16. Taulukkoon on otettu mukaan sotilaallisen uhan skenaario, jonka osalta todennäköisyyttä ei ole arvioitu.

Uhka- tai häiriötilanne	Riskiluku	Todennäköisyys
1. Laajamittaiset tartuntataudit, pandemia	420	5
2. Alueelliset ICT-häiriöt ja kyberhyökkäys	360	5
3. Talvimyrskyt	360	5
4. Rajuilmat ja matalapainemyrskyt (kesämyrskyt)	315	5
5. Alueelliset voimahuollon häiriöt	315	5
6. Pitkittynyt ja poikkeuksellinen sääilmiö	300	5
7. Vakava CBRNE- ja ympäristöonnettomuus	300	4
8. Alueelliset vesihuollon häiriöt tai muun kriittisen infran häiriöt	300	4

9. Laajamittainen maahantulo	300	5
10. Aurinkomyrsky	264	4
Sotilaallinen uhka		ei arvioida

Taulukko 16. Taulukossa on esitetty Etelä-Savon alueellisessa riskien arvioinnissa esille nousseet kymmenen merkittävintä uhka- ja häiriötilannetta, niille lasketut riskiluvut ja todennäköisyysarviot. Lisäksi taulukkoon on otettu mukaan sotilaallisen uhan skenaario, jonka osalta todennäköisyyttä ei ole arvioitu.

Merkittävimiksi riskeiksi Etelä-Savon maakunnan kannalta arvioitiin laajat tartuntatautiepidemiat (pandemia) ja laajat alueelliset ICT-häiriöt tai kyberhyökkäys. Niiden molempien todennäköisyys on viime aikaisen historian ja vallitsevan tilanteen vuoksi korkealla. Kokonaisseurausvaikutuksiltaan laaja pandemiatilanne on erittäin merkittävä joka suhteessa, se voi lamauttaa useita toimintoja yhtäaikaaisesti ja sen ketjuuntumisvaikutukset ovat merkittäviä. Laaja ICT-häiriö on myös erittäin merkittävä ketjuuntumisvaikutuksiltaan lähes kaikkiin muihin toimintoihin.

Seuraavassa ryppäässä tulevat useilta vaikutuksiltaan saman tyyppisinä talvimyrskyt (tykkylumi), rajuilmat ja matalapainemyrskyt (kesämyrskyt), alueelliset voimahuollon häiriöt sekä poikkeukselliset ja pitkittyneet sääilmiöt. Näidenkin kaikkien todennäköisyys on tapahtumahistorian ja meneillään olevan ilmastonmuutoksen vaikutuksesta korkeimmalla tasolla. Etelä-Savon maakunnan erityispiirteet, laajat vesistö- ja metsäalueet, alueiden rikkonaisuus tiestöjen ja infran kannalta, laajat harvaan asutut alueet sekä ikääntyvä väestö harva-alueella, korostuvat näissä skenaarioissa. Myös nämä häiriötilanteet ovat ketjuuntumisvaikutuksiltaan merkittäviä.

Sijoilla 7–10 arvioinnissa ovat erityyppiset kemikaali- (CBRNE-) ja ympäristöonnettomuudet, alueellisen vesihuollon tai muun kriittisen infran häiriöt, laajamittainen maahantulo sekä aurinkomyrsky. Näistä kolme ensimmäistä korostuvat vallitsevan tilanteen ja Etelä-Savon erityispiirteiden vuoksi. Maakunnan teollisuuden, liikenteen ja esimerkiksi Saimaan syväväylän vuoksi kemikaali- ja ympäristöonnettomuudet nousevat esille. Vesihuoltojärjestelyt alueella ovat melko haavoittuvia ja nousevat esille muun kriittisen infran kanssa laaja-alaisen vaikuttamisen uhan korostuessa. Aurinkomyrsky haluttiin ottaa vaikutustensa kannalta mukaan Etelä-Savossa alueelliseen riskiarvioon jo alkuvaiheessa. Tarkastelussa olleen keskikokoluokan, niin sanotun

Carrington-luokan aurinkomyrskyn todennäköisyys on kuitenkin noin yksi prosentti vuodessa ja sen vaikutukset ovat ketjuuntumisensa kautta erittäin merkittäviä.

Sotilaallinen uhka on otettu mukaan merkittävien uhkien joukkoon. Se on mukana myös tuoreessa kansallisessa riskiarviossa 2023. Sen osalta vaikutusarviot pohjautuvat kansalliseen riskiarvioon, mutta uhan todennäköisyyttä ei ole arvioitu, kuten ei kansallisessa riskiarviossakaan.²²

3.4. Päivitetty riskiruutuaineisto ja analyysit palvelutuotannon mitoittamisen perusteiksi

Pelastustoiminnan toimintavalmiutta ja ajallisia tavoitteita ohjaa vahvasti sisäministeriön tilaama riskiruutuaineisto ja Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje²³. Pelastustoiminnan toimintavalmiuden määrittämiseksi pelastustoimen alueet jaetaan riskiluokkiin käyttäen regressiomallia ja riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia.

Riskiluokkien määrittämisperusteena käytetään regressiomallilla määritettyä riskitasoa.

Regressiomallin selittäjinä ovat asukasluku, kerrosala ja niiden yhteisvaikutus. Regressiomalli on kehitetty toteutuneiden rakennuspalojen perusteella. Mallin avulla ennustetaan riskitaso kullekin yksi kilometri kertaa yksi kilometri (1 km x 1 km) -ruudulle:

- I Riskiluokka Riskitaso ≥ 1
- II Riskiluokka $0,25 \leq \text{Riskitaso} < 1$
- III Riskiluokka $0,1 \leq \text{Riskitaso} < 0,25$
- IV Riskiluokka Riskitaso $< 0,1$.

Regressiomallilla määritellyn riskitason lisäksi pelastuslaitos arvioi ne riskiruudut, joissa on tapahtunut riskiluokan määrittäviä onnettomuuksia viiden vuoden seurantajaksolla keskimäärin

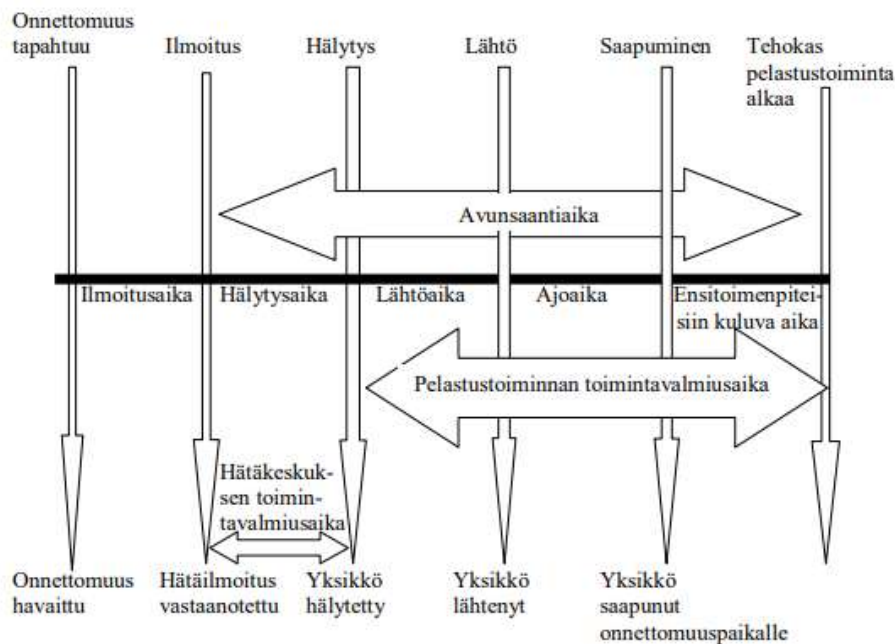
²² Liite 3. Etelä-Savon alueellinen riskiarvio 2023.

²³ Sisäasiainministeriön julkaisut 21/2012

vähintään kaksi vuosittain. Pelastuslaitos voi arvioinnin perusteella korottaa riskiruudun riskiluokkaa seuraavasti:

- Riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantajaksolla, voidaan korottaa riskiluokkaan I.
- Riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään kaksi mutta vähemmän kuin 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantajaksolla, voidaan korottaa riskiluokkaan II.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun vähintään neljän hengen vahvuinen pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Kuva 4. Toimintavalmiusaikakäsitteet (Sisäasiainministeriön julkaisut 21/2012).

I riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 11 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 13 minuuttia.

Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

II riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 14 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 16 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

III riskiluokassa tavoitteena on, että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 22 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 24 minuuttia. Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

IV riskiluokan asutuilla alueilla tehokas pelastustoiminta voi alkaa pidemmänkin ajan kuluessa kuin I–III-riskiluokissa. Jos pelastustoimintaa ei kyetä aloittamaan alle 40 minuutissa, on kyseisillä alueilla kiinnitettävä erityistä huomiota ihmisten omatoimiseen varautumiseen.

Aluehallintovirasto valvoo ensimmäisen yksikön saapumisaikaa onnettomuuspaikalle ja pelastustoiminnan toimintavalmiusajan toteutumista. Vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 prosentissa tehtävistä. Lisäksi pelastustoiminnan toimintavalmiusajan tulee täytyä vähintään 50 prosentissa tehtävistä.²⁴

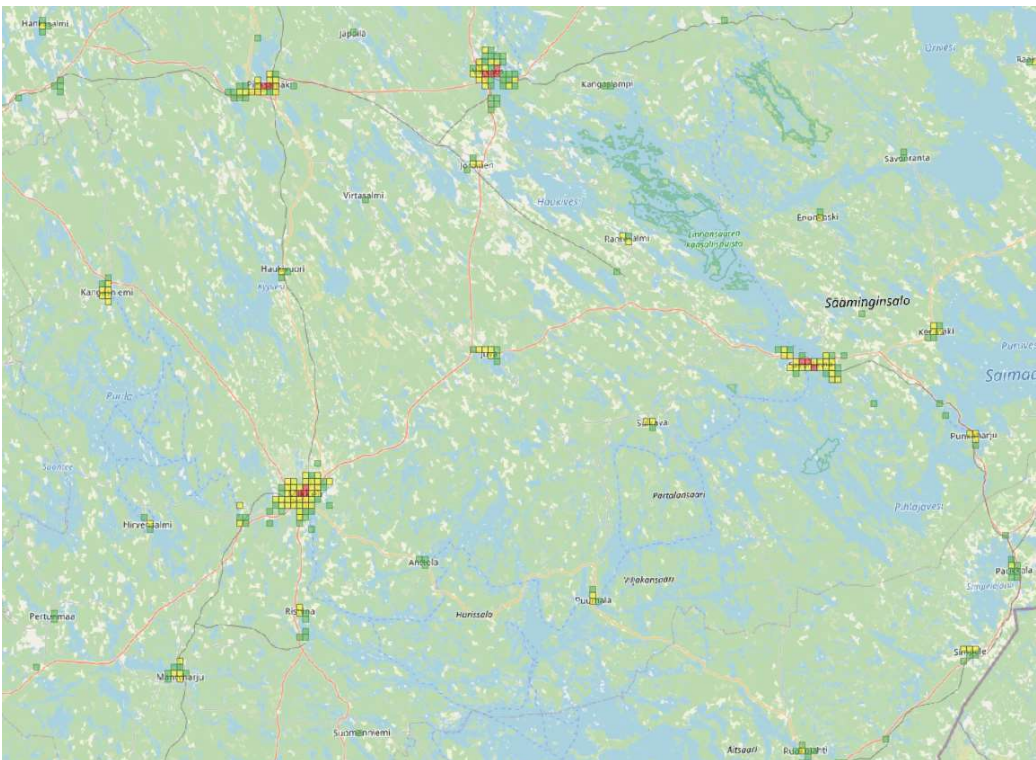
Sisäministeriö toimitti päivitetyn riskiruutuaineiston hyvinvointialueen pelastustoimille helmikuussa 2023 riskianalysien ja palvelutasopäätösten pohjaksi. Edellinen, aiemman palvelutasopäätöksen pohjana oleva ruutuaineisto oli vuodelta 2019. Uudessa riskiruutuaineistossa 2023 on aiempaan nähden Etelä-Savon osalta seuraavat muutokset:

- I-riskiruutujen määrä on noussut yhdellä Pieksämäen ydinkeskustaan nousseen toisen riskiruudun osalta, yhteensä niitä on nyt 8 kappaletta
- II-riskiruutujen kokonaismäärä on myös noussut yhdellä aiempaan nähden, niitä on nyt 96 kappaletta

²⁴ Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, Sisäasiainministeriön julkaisut 21/2012

- samalla osa aiemmista II-ruuduista on pudonnut III-ruuduiksi, uusia II-riskiruutuja on Mikkelissä Visulahden alueella ja Otavan sahan alue sekä Kangasniemellä
- III-riskiruutujen määrä on myös noussut kahdella, niitä on nyt 85 kappaletta, tähän vaikuttavat aiemmista II-ruuduista pudonneet ruudut
- II-riskiruutuja, joissa on tapahtunut viimeisen 5 vuoden aikana yli 10 onnettomuutta on Mikkelin ydinkaupungin laidalla, ohiajotien puolella kaksi²⁵
- kummassakaan onnettomuudet eivät ole olleet laadultaan vakavia tai vakavia henkilövahinkoja, lähinnä pieniä tai keskisuuria liikenneonnettomuuksia, joissa ei ole tullut vakavia vahinkoja
- tämän perusteella kyseisiä ruutuja ei koroteta I-riskiruuduiksi
- samoin korotuspaineita III-riskiruuduista II-riskiruuduiksi tapahtuneiden onnettomuuksien osalta ei ole.

Kuva 5. Etelä-Savon riskiruudut 2023.²⁶

²⁵ Liite 3. Etelä-Savon alueellinen riskiarvio 2023.

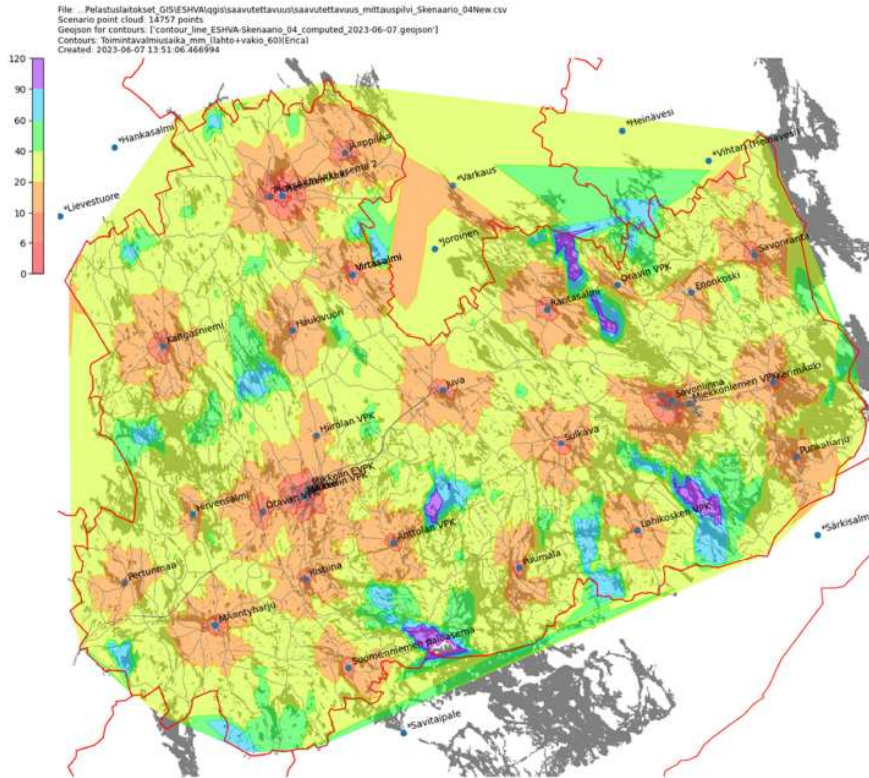
²⁶ Sisäministeriön tilaama riskiruutuaineisto 2023 QGIS-paikkatieto-ohjelmassa.

Uuden riskianalyysin osana palvelutasopäätöksen pohjaksi teetettiin Lappeenrannan LUT-yliopistolla analyyskejä Etelä-Savon pelastustoimen nykyisellä, olemassa olevalla palveluverkolla sekä erilaisia vaihtoehtoisia malleja uuden palvelutasopäätöksen mitoituksen pohjaksi. Analyysit tehtiin nykyaikaisella, avoimen paikkatiedon QGIS-ohjelmistolla.

LUT toteutti seuraavat analyysit pelastustoiminnan palveluverkon, johtamisjärjestelmän ja erikoiskaluston sijoittelun tarkastelun pohjaksi:

- Pelastustoimen 1. yksikön toimintavalmiuden saavutettavuusajat nykyisellä paloasemaverkolla
- Pelastustoimen 1. yksikön toimintavalmiuden saavutettavuusajat nykyisellä paloasemaverkolla naapuripelastuslaitosten lähimpien paloasemien yhteistoimintasopimusten mukainen apu huomioiden
- Saavutettavuus pelastustoiminnan johtamisen ja erikoiskaluston sijoittelun näkökulmasta nykytoteutusmallilla Mikkelistä, Savonlinnasta ja Pieksämäeltä käsin
- Saavutettavuus pelastustoiminnan johtamisen ja erikoiskaluston sijoittelun näkökulmasta vain Mikkelistä
- Saavutettavuus pelastustoiminnan johtamisen ja erikoiskaluston sijoittelun näkökulmasta vain Juvalta.

Kuva 6. Esimerkki analyyseista: saavutettavuudet Etelä-Savon paloasemilta, mukana naapurilaitokset.²⁷

Lisäksi tehtiin edellä mainittujen analyysien pohjalta tarkastelut seuraavien haasteellisten riskiruutujen viimeisen viiden vuoden toteutuneista toimintavalmiuseräajoista pelastustoiminnan resurssien tarkastelun pohjaksi:

- Mikkelin Emolan alueen I-riskiruutu
- Savonlinnan ydinkeskustan I-riskiruutu
- Pieksämäen ydinkeskustan uusi I-riskiruutu
- Mikkelin Visulahden ja Otavan sahan alueen II-riskiruudut
- Pieksämäellä Yläristin ja Suonenjoentien välisen alueen II-riskiruudut
- Pieksämäellä Naarajärven alueen II-riskiruudut ja **Vaalijalan** alueen III-ruutu.

²⁷ LUT-yliopisto 2023.

3.5. Yhteenvedo Etelä-Savon pelastustoimen riskianalyysistä

Päivitetyn Etelä-Savon alueellisen riskianalyysin pohjalta ei tunnistettu maakunnan alueella täysin uusia, aiemmasta poikkeavia riskejä, jotka vaikuttaisivat suoraan pelastustoimen palvelutasoon. Riskiarviossa läpikäytyjen häiriötilanteiden erityispiirteet täsmentyivät, riskikohteet ja -alueet tarkentuivat ja merkityksellisimmät häiriötilanteet päivittyivät arvioinnissa.

Osana riskianalyysi- ja palvelutasopäätösprosessia toteutettiin paloasemakohtaiset riskikortit. Niiden avulla täsmennettiin paloasemien vastuualueiden riskien erityispiirteitä ja riskikohteita. Lisäksi korteissa esille tuodut huomiot henkilöstö- ja kalustoresurssien kehittämistarpeista on huomioitu pelastustoiminnan palvelutason kehittämistarvekuvauksiin.

Uusina erityispiirteinä huomioitaviksi nousivat alueelle rakentuvat tuulivoimapuistot, aurinkovoimalakentät ja sähköautojen tuomat haasteet pelastustoiminnalle. Ne on huomioitava palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelmassa. Varsinaisia toimintavalmiusvaatimuksia ne eivät lisää, mutta koulutuksen, osaamisen ja varustuksen osalta ne on huomioitava.

Uusien sekä aiemmin tiedossa olleiden haasteellisten I- ja II-riskiruutujen toteutuneiden toimintavalmiusaikojen tarkastelujen perusteella tilanne on toistaiseksi vaatimusten tasolla. Näitä ruutuja seurataan jatkossa aktiivisesti ja ne on huomioitu tarvittavilta osin kehittämissuunnitelmassa.

Onnettomuuksien ehkäisyn mitoituserusteet riskianalyysin perusteella ovat pääosin ennallaan. Palvelutuotanto voidaan niiltä osin mitoitaa aiemman palvelutasopäätöksen pohjalta.

Väestönsuojelun ja varautumisen kannalta mitoitustarve on kasvanut ajan ilmiöiden, ilmastonmuutoksen aiheuttaman lisääntyneen häiriötilanneriskin, maailmanpoliittisen tilanteen ja hyvinvointialueuudistuksen pelastustoimelle tuomien varautumisen ja valmiussuunnittelun tehtävien vuoksi. Tämä on jo huomioitu hyvinvointialueelle siirryttäessä: Etelä-Savon pelastustoimen resursseja varautumisen, väestönsuojelun ja valmiussuunnittelun tehtäviin on lisätty.

4. PALVELUTASOA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET

PALVELUITTAIN

4.1. Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta

4.1.1. Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Palvelutason nykytilan kuvaus

Ohjaus- ja neuvontatehtäviä hoidetaan turvallisuusviestinnän keinoin. Neuvontaa ja ohjausta annetaan myös valvontakäyntien yhteydessä, milloin valvotaan, että rakennusten omistajat, haltijat ja toiminnanharjoittajat huolehtivat pelastustoiminnan operatiivisen toiminnan edellytyksistä, kiinteistöjen palo- ja henkilöturvallisuudesta sekä varautuvat onnettomuuksien ehkäisyyn ja toimintaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa. Ohjausta annetaan myös asiakirjavalvonnan yhteydessä etenkin paloteknisistä laitteista, pelastussuunnitelmista ja poistumisturvallisuusselvityksistä. Osa ohjauksesta toteutetaan asiantuntijapalvelujen kautta, jolloin vaikutetaan rakentamisen turvalliseen lopputulokseen yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Ohjaustehtäviä tekevät erityisesti päällystöviranhaltijat, mutta ohjaukseen osallistuvat myös muut pelastustoimen viranhaltijat. Vastuhenkilöt toimivat aktiivisesti ja edistävät eri viranomaisten välistä ohjaustyötä.

Pelastustoimen valistus- ja neuvontatehtäviä suunnitellaan, toteutetaan, arvioidaan ja kehitetään noudattaen pelastustoimen strategian, sisäisen turvallisuuden ohjelman ja pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategian painopisteitä ja keskeisiä toimintalinjoja. Turvallisuusviestinnän tavoitteena on lisätä yksittäisten ihmisten ja yhteisöjen omaa vastuuta ja valmiuksia turvallisuusasioissa.

Pelastustoimi laatii vuosittain päivitettävän turvallisuusviestinnän suunnitelman pelastuslain 27. pykälän mukaisen ohjaus-, neuvonta- ja turvallisuusviestintätöiden kohdentamiseksi. Suunnitelma perustuu riskien arviointiin ja tavoitteena on suunnitelmallinen, laadukas, säännöllinen ja tehokas onnettomuuksien ehkäisytyö. Suunnitelma ohjaa pelastustoimen käytännön onnettomuuksien

ehkäisytyötä. Suunnitelman laadinnassa on huomioitu Etelä-Savon pelastuslaitoksen aiempi riskianalyysi ja palvelutasopäätös.

Turvallisuusviestinnän suunnitelmalla ohjataan pelastustoimen turvallisuusviestintää sekä yhtenäistetään toimintamalleja ja käytäntöjä. Tavoitteena on toteuttaa laadukasta ja säännöllistä turvallisuusviestintää siten, ettei valmius pelastustoimen hälytystehtäviin vaarannu. Etelä-Savon pelastustoimen visio on olla alueen keskeisin ja tärkein turvallisuusvaikuttaja sekä turvallisuustyössä haluttu ja osallistava kumppani.

Turvallisuusviestinnässä on huomioitu myös pelastustoimen arvot: inhimillisesti, ammatillisesti ja luotettavasti. Taulukossa 13 on esitetty Etelä-Savon pelastustoimen turvallisuusviestinnän suunnitelman nykyiset painopistekohderyhmät ja -teemat.

KOHDERYHMÄ	TEEMAT 2023
Lapset, alle kouluikäiset ja varsinkin esikoululaiset	Tulen vaarallisuus, lasten ja aikuisten tavarat
Ala-asteen 4-luokka	Tulen käsittely, vaaranpaikat, 112-numero
Yläasteen 8-luokka	Nouhätä-kampanjan teemoilla, kunta- ja aluekilpailut
Toisen asteen opiskelijat	Opiskelija-asunnon paloturvallisuus ja varautuminen, liikenneturvallisuus, Punainen Liitu -kampanja
Perheet	Kodin paloturvallisuus, 112-numero, varautuminen
Ikäihmiset	Kodin paloturvallisuus, varautuminen, turvallisuustuokiot, yhdistys- ja ryhmätapahtumat.

Taulukko 17. Turvallisuusviestinnän suunnitelman nykyiset painopistekohderyhmät ja -teemat.

Sisäministeriö ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston turvallisuusviestinnän asiantuntijaverkosto ohjaavat turvallisuusviestintää valtakunnallisesti. Valtakunnallisen pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelman perustana on, että pelastuslaitosten tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta turvallisuusviestinnästä ja ohjauksesta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen

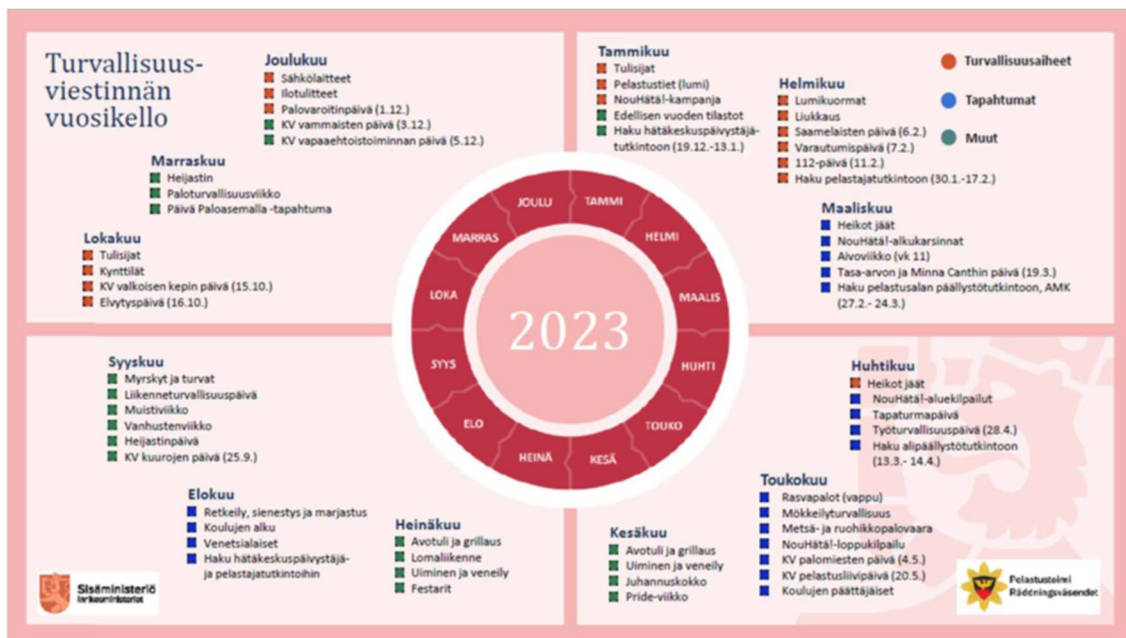

onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa.

Pelastustoimelle on asetettu pelastuslaissa velvoite myös onnettomuuskehityksen seurantaan alueellaan. Tähän kuuluvat onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Näistä on tehtävä johtopäätöksiä, joiden perusteella on ryhdyttävä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Etelä-Savon pelastustoimessa onnettomuuskehityksen seuranta perustuu Pronto-järjestelmän tilastoihin ja palontutkinnasta saatavaan tietoon. Molempia hyödynnetään turvallisuusviestinnän teemojen ja painopisteiden määrittelyssä.

Kuvassa 7 on esitetty pelastustoimen yhteinen turvallisuusviestinnän vuosikello, jota on käytetty Etelä-Savon pelastuslaitoksen turvallisuusviestinnän suunnittelun tukena. Vuosikellon teemojen lisäksi pelastuslaitos viestii muista ajankohtaisista, paikallisista aiheista, joita tarkastellaan kuukausittain.

Kuva 7. Pelastustoimen valtakunnallinen turvallisuusviestinnän vuosikello.

Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti alueellisiin ja valtakunnallisiin tapahtumiin ja kampanjoihin, joita ovat esimerkiksi 112-päivän kampanja, NouHätä-kampanja peruskoulun 8-luokkalaisille, suojatiepäivystykset yhdessä Liikenneturvan ja kuntien kanssa koulujen alkaessa, Sopimuspalokuntaviikko, Päivä paloasemalla -tapahtuma, Paloturvallisuusviikon tapahtumat sekä kesäkaudella kuntien kesätapahtumat. Tavoitteena on, että erilaisissa tilaisuuksissa tavoitetaan kaikkia eri kohderyhmiä elinkaarimallin mukaisesti.

Turvallisuusviestintää tuotetaan myös pelastuslaitoksen nettisivuilla, sosiaalisessa mediassa (Instagram ja Facebook) sekä painettua turvallisuusviestintämateriaalia jakamalla valvontakäyntien, koulutusten ja tapahtumien yhteydessä. Sähköisessä viestinnässä aiheet ovat usein ajankohtaiseen vuodenaikaan liittyviin uhkiin ja riskeihin painottuvia pelastustoimen viestinnän vuosikellon mukaisesti, tai erityistä ajankohtaisviestintää sääilmiöihin, omatoimiseen varautumiseen tai muuhun akuuttiin asiaan liittyen. Tärkeää turvallisuusviestintää tehdään myös päivittäin onnettomuustilanteiden mediatiedotteiden yhteydessä.

Pelastuslaitos järjestää jatkuvasti ei-lakisääteisenä tehtävänä erilaisia turvallisuuskoulutustilaisuuksia. Turvallisuuskoulutuksessa keskeisinä painopisteinä ovat alkusammutus- ja hätäensiapukoulutus, turvallisuuskävelyt, poistumisturvallisuus sekä erilaiset luennot ja oppitunnit turvallisuudesta ja omatoimisesta varautumisesta. Turvallisuuskoulutuksen keskeiset kohderyhmät ovat taulukon 13 mukaisesti varhaiskasvatus- ja perusopetustoimi, sosiaali- ja terveydenhuollon kohteet, elinkaarimallin kohderyhmät, perheet ja ikäihmiset.

Turvallisuusviestinnästä vastaa riskienhallintapäällikkö ja sitä koordinoi nimetty turvallisuusviestintävastaava yhteistyössä viestintäasiantuntijan kanssa. Turvallisuusviestintä on osa tehtäväkuvaa kaikilla pelastuslaitoksen viranhaltijoilla ja työntekijöillä. Sähköistä viestintää tuottaa viestintäasiantuntija yhteistyössä päällystöviranhaltijoiden ja muun henkilöstön kanssa.

Pelastustoiminnan henkilöstö tekee turvallisuusviestintätöitä osallistumalla muun muassa valtakunnallisiin kampanjoihin ja alueellisiin tilaisuuksiin sekä huolehtimalla pelastustoimen esittelystä avoimien ovien päivinä, yleisötilaisuuksissa, kouluissa ja päiväkodeissa. Sopimuspalokunnat ovat tärkeä kumppani pelastustoimelle turvallisuusviestinnässä lähellä ihmisiä ja yhteisöjä: pelastustoimen turvallisuusviestintätöitä tekevät myös kaikki sopimuspalokunnat.

Turvallisuuskoulutusta annetaan pelastustoimen resurssien puitteissa. Koulutusten organisoinnista vastaavat palopäälliköt paloasemaryhmiensä alueilla.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslain 27. pykälän mukaan hyvinvointialue päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa. Ohjaus edistää, tukee ja seuraa ihmisten, yritysten ja yhteisöjen pelastuslaissa säädettyjen velvoitteiden täyttämistä.

Päätös palvelutasosta

1. Pelastustoimi antaa ohjausta alueen ihmisille, yrityksille ja yhteisöille pelastuslain velvoitteiden täyttämässä. Ohjausta toteutetaan pääsääntöisesti turvallisuusviestinnän keinoin, mutta myös valvonnan, asiakirjavalvonnan ja asiantuntijapalvelujen yhteydessä. Ohjaustehtäviä tekevät erityisesti päällystöviranhaltijat, mutta ohjaukseen osallistuvat myös muut pelastustoimen viranhaltijat.
2. Pelastustoimi kehittää yhteistyössä eri viranomaisten ja yhteisöjen välistä turvallisuuden ohjaustyötä. Vastuuhenkilöt edistävät tätä yhteistyötä.
3. Pelastustoimen turvallisuusviestinnän tavoitteena on, että ihmiset tunnistavat vaaratekijät, osaavat ennaltaehkäistä vaaratilanteita, varautua niihin sekä toimia oikein eri onnettomuustilanteissa. Pelastustoimi järjestää turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti erilaisia turvallisuusviestintä- ja neuvontatapahtumia sekä turvallisuuskoulutuksia siten, että 15 prosenttia pelastustoimen alueen väestöstä tavoitetaan vuosittain. Tavoitteen toteutumista arvioidaan Pronto-järjestelmän tilastojen perusteella.
4. Pelastuslaitos suorittaa turvallisuusviestintää vuosittain päivitettävän turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti. Suunnitelmassa on määritelty vuosittain

kampanjat ja tapahtumat, joihin pelastuslaitos osallistuu, painopistekohderyhmät turvallisuuskoulutuksille sekä turvallisuusviestinnän teemat vuoden eri ajoille. Kohderyhmien ja teemojen valinnassa huomioidaan alueen erityiset riskipiirteet, elinkaarimalli ja valtakunnalliset linjaukset. Keskeisiä kohderyhmiä ovat lapset ja nuoret, joihin panostamalla päästään turvallisuuskulttuurin kehittämisen kannalta parhaimpaan lopputulokseen. Tärkeitä kohderyhmiä ovat myös ikäihmiset, muut erityisryhmät ja alueen asukkaat. Turvallisuusviestintää painotetaan alueen riskien kannalta harva-alueella asuville ikäihmisille ja tuetusti kotona asuville, alueen kausiväestölle sekä vesistö- ja maastopaloriskeihin.

5. Turvallisuusviestintää koordinoi nimetty turvallisuusviestintävastaava. Turvallisuusviestintä on osa tehtäväkuvaa kaikilla pelastuslaitoksen työntekijöillä ja viranhaltijoilla. Sopimuspalokunnat ovat tärkeä kumppani turvallisuusviestinnässä lähellä alueen ihmisiä ja yhteisöjä: pelastustoimen turvallisuusviestintätyötä tekee myös sopimuspalokuntien henkilöstö heidän kanssaan sovittavalla tavalla.

Kehittämistarve

Tulevan palvelutasopäätöskauden aikana ohjausta, neuvontaa ja turvallisuusviestintää pyritään kohdentamaan entistä painotetummin alueen riskien kannalta harva-alueella asuville ikäihmisille ja tuetusti kotona asuville, alueen kausiväestölle sekä vesistö- ja maastopaloriskeihin.

4.1.2. Palontutkinta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon pelastustoimen tekemän palontutkinnan laajuudesta on päätetty nykyisessä palvelutasopäätöksessä. Palontutkinnasta vastaa riskienhallintapäällikkö ja sitä koordinoi nimetty palontutkintaryhmän vetäjä. Palontutkintaa toteuttaa käytännössä viisi nimettyä 2. tason palontutkijaa. Lisäksi toiminnassa on mukana yhdeksän nimettyä 1. tason palontutkijaa.

Pelastustoimella on sisäinen ohje palontutkinnasta, joka ohjaa käytännön toimintaa ja toimintamalleja. Se on päivitetty vuonna 2022 ja on ajan tasalla. Pelastustoimi tekee tiivistä yhteistyötä Itä-Suomen poliisin kanssa käytännön tutkintatyössä, palontutkinnan kehittämisessä ja koulutuksessa. Yhteistoimintasopimus Itä-Suomen poliisin kanssa on tehty vuonna 2022 ja nimetty molemmilta osapuolilta yhteyshenkilöt sekä käytännön toimintaan että kehittämiseen.

Etelä-Savon pelastustoimen palontutkijat osallistuvat aktiivisesti ylläpito- ja täydennyskoulutuksiin. Koulutusten osalta tehdään myös yhteistyötä Itä-Suomen pelastuslaitosten, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan kanssa.

Pronto-tilaston mukaan vuonna 2022 vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista 40 prosentissa tutkinnan laajuus ei vastannut Etelä-Savossa päätettyä, tai tutkinta on vielä yli puolen vuoden kuluttua tapahtuneesta kesken²⁸. Kehittämistarpeina on tunnistettu ja osin toteutettu tahalliseksi tai tuottamuksellisesti aiheutettujen palojen poliisille ilmoittamisen käytäntöjen kehittäminen. Vuonna 2022 tapahtuneista ilmoitusvelvollisuuden piirissä olevista tapauksista vain 30 prosentista tehtiin ilmoitus toimenpiderekisterin kirjausten mukaan.

Tarpeet ja tavoitteet

Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy, vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyä ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen sekä leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus.²⁹

²⁸ Aluehallintoviraston asiantuntija-arvio pelastustoimen palveluista Etelä-Savon hyvinvointialueella 2022.

²⁹ Pelastuslain 41. §:n mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta.

Päätös palvelutasosta

- 1) Pelastuslaitos suorittaa palontutkintaa pelastuslain 41. pykälän mukaisesti. Pelastuslaitoksella on vähintään kuusi nimettyä palontutkijaa, riittävästi eri paloasemaryhmien alueille jakautuneena.
- 2) Palontutkinta suoritetaan:
 - tulipaloista, joissa on aiheutunut kuolonuhri tai vakava loukkaantuminen sekä joissa kohde on henkilömäärältään suuri tai muuten henkilöturvallisuuden kannalta merkittävä, kuten sairaala, sosiaalisen- tai terveystoimen yksikkö tai muu laitoshuollon yksikkö, suljettu rangaistuslaitos tai muu pelastuslain 18. pykälässä tarkoitettu kohde (myös ne, joista ei tule hälytystehtävää pelastustoimelle, pitäisi pyrkiä tutkimaan)
 - tulipaloista, joissa on aiheutunut huomattavia ympäristövahinkoja tai huomattavia aineellisia vahinkoja (yli 200 000 euroa)
 - tulipaloista, joissa saatavien tutkintatietojen voidaan arvioida olevan erityisen merkittäviä palokuolemien vähentämisen ja tulipalojen ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Tällaisia ovat esimerkiksi tulipalot, joissa useita ihmisiä on ollut vaarassa esimerkiksi hoito- tai huoltolaitoksessa, majoitusrakennuksessa tai kokoontumistilassa sekä palot, joissa ihminen on pelastettu muiden auttajien tai palokunnan toimesta hengenvaarallisiksi kehittyneistä olosuhteista varmalta kuolemalta. Myös huomattavia kulttuurihistoriallisia arvoja omaavien kohteiden palot on perusteltua tutkia.
- 3) Onnettomuusuhkia ja toteutuneita onnettomuuksia seurataan talousarvioseurannan yhteydessä ja vuosittain.

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana palontutkijoiden määrää pyritään kasvattamaan siten, että nimettyjä 2. tason palontutkijoita on vähintään kuusi henkilöä, sopivasti eri paloasemaryhmien alueille jakautuneena.

Pelastustoiminnan kulun selvittämiseen ja sen kehittämiseen panostetaan tulevilla palvelutasopäätöskaudella.

Palontutkinnan koulutusta toteutetaan jatkossa suunnitellummin. Palontutkinnan varusteita ja kalustoa kehitetään aktiivisesti. Selvitetään mahdollisuutta hankkia palontutkinta-auto.

4.1.3. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoimi seuraa alueen onnettomuuksien kehittymistä ja on tarvittaessa yhteydessä kuntiin sekä muihin paikallisviranomaisiin onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi. Pelastustoimi osallistuu myös mahdollisuuksiensa mukaan eri paikallisviranomaisten ja yhteisöjen käynnistämiin turvallisuutta edistäviin hankkeisiin ja projekteihin.

Pelastustoimi vaikuttaa osaltaan muiden viranomaisten lupamenettelyyn antamalla lausuntoja. Tällaisia yhteistyöviranomaisia ovat muun muassa kuntien ja valtion ympäristöviranomaiset (ympäristöluvat), Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (kemikaalien ja räjähteiden varastoinnin luvat), kuntien rakennusvalvontaviranomaiset (rakennusluvat), poliisiviranomaiset (ase-elinkeinoluvat, ammattimaiset ilotulitusnäytökset, suuret yleisötilaisuudet) ja sosiaali- ja terveysviranomaiset sekä aluehallintovirasto (yksityisten sosiaali- ja terveyspalvelujen luvat, anniskeluluvat).

Pelastuslaitos toimii myös pelastustoimen asiantuntijana maankäytönsuunnittelun ohjauksessa antamalla pyynnöstä lausuntoja sekä osallistumalla viranomaisyhteistyöpalaveriin. Pelastustoimi osallistuu pyydettyä yhteistyössä toisten viranomaisten valvontakäynneille. Valvontayhteistyön lisäksi pyritään aktiiviseen tiedonvaihtoon.

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tärkeää yhteistyötä tehdään myös Etelä-Savon valmiusjohtoryhmässä ja valmiusfoorumissa, jotka koostuvat maakunnan alueen viranomaisista, eri toimijoista sekä kuntien- ja kolmannen sektorin edustajista.

Yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisemiseksi on tehty monipuolisesti, säännöllisesti ja suunnitelmallisesti useiden eri tahojen kanssa. Yhteistyö toimii hyvin ja on määrällisesti ja laadullisesti riittävää. Yhteistyön palveluissa ei ole tunnistettu merkittäviä kehittämistarpeita.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslain 42. pykälän mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pelastuslaitos tekee yhteistyötä muun muassa rakennusvalvontaviranomaisten, ympäristöterveydenhuollon viranomaisten, kaavoitusviranomaisten, poliisin sekä sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa. Yhteistyötä tehdään myös nuohoojien sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa. Tähän sisältyy pelastuslain 42. pykälän 2. momentin mukaisten ilmoitusten sekä nuohoojien 62. pykälän mukaisesti tekemien ilmoitusten käsittely.

Päätös palvelutasosta

1. Pelastuslaitoksen tavoitteena on, että yhteistyö eri viranomaisten ja yhteisöjen kanssa onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi on aktiivista ja jatkuvaa.
2. Pelastuslaitos osallistuu mahdollisuuksien mukaan muiden viranomaisten ja yhteisöjen käynnistämiin turvallisuutta lisääviin hankkeisiin ja projekteihin. Yhteistyön toteutumista arvioidaan tapahtuneiden onnettomuuksien määrällä.
3. Viranomaisohjauksen ja yhteistyön kehittämisen voimavarat muodostuvat pääasiassa päällystöviranhaltijoista.
4. Pelastuslaitos ottaa vastaan viranomaisten virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin tietoon tulleet rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin ilmoitukset sekä nuohoojien tulisijassa tai savuhormissa sellaisia vakavia vikoja tai puutteita koskevat ilmoitukset, joista tulisijaa käytettäessä voi aiheutua tulipalon vaara. Vastaanotettujen ilmoitusten perusteella tehdään riskinarvio ja käynnistetään tarvittavat toimenpiteet.

Kehittämistarve

Tulevalla palvelutasopäätöskaudella yhteistyötä suunnataan erityisesti alueellisessa riskiarviossa esille nousseisiin painotuksiin: harva-alueella asuvien ikäihmisten, tuetusti kotona asuvien ja alueen kausiväestön turvallisuuden parantamiseen sekä harva-alueiden turvallisuuden, kyläturvallisuuden ja saaristolaiaturvallisuuden kehittämiseen.

4.1.4. Onnettomuuskehityksen seuranta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen onnettomuuskehityksen seuranta on ollut säännönmukaista ja se on vaikuttanut erityisesti onnettomuuksien ehkäisyn palvelutuotannon painotuksiin ja suuntaamiseen. Onnettomuuskehityksen seurannan palveluissa ei ole tunnistettu merkittäviä kehittämistarpeita.

Onnettomuuskehitystä seurataan osana palontutkintaa, pelastustoimen omavalvontaa, osavuosikatsauksia, palvelutasopäätöksen seurantaa, riskianalyysejä ja valvontatehtäviä.

Tarpeet ja tavoitteet

Onnettomuuskehityksen seurantaan kuuluu onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta sekä niistä tehtävien johtopäätösten perusteella tehtävien toimenpiteiden käynnistäminen pelastustoimen alueella yhteistyössä muiden viranomaisten, yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa.

Päätös palvelutasosta

Onnettomuuskehitystä seurataan ja raportoidaan talousarvioseurannan ja pelastustoimen omavalvonnan yhteydessä, tavoitteena on vähentää onnettomuuksia yhteistyössä alueen muiden viranomaisten, yhteisöjen ja alueen asukkaiden kanssa. Seurannasta vastaavat riskienhallintapäällikkö ja pelastuspäällikkö yhteistyössä ja käynnistävät tarvittavat toimenpiteet havaittujen asioiden perusteella.

Kehittämistarve

Tulevalla palvelutasopäätöskaudella onnettomuuskehitystä seurataan lyhyen aikavälin tarkasteluna talousarvioseurannan yhteydessä (ilmiöt verrattuna normaaliin kausivaihteluun) ja vuosittain pelastustoimen omavalvonnan yhteydessä (onnettomuusmäärien ja -tyyppien kehitys).

4.1.5. Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Näitä tehtäviä ei hoideta yhteistoiminnassa. Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimella ei ole tällaisia yhteistoimintasopimuksia. Palontutkinnan koulutusten osalta tehdään vapaamuotoista yhteistyötä Itä-Suomen pelastuslaitosten, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan, kanssa. Tarvittaessa annetaan vapaamuotoista asiantuntija-apua viranhaltijoiden kesken sekä kehitetään toimintamalleja ja käytäntöjä naapurialueiden kanssa yhteistyössä.

Tarpeet ja tavoitteet

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimella ei ole tällä hetkellä tarvetta siirtää onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvia tehtäviä yhteistoimintasopimuksella muiden hyvinvointialueiden järjestettäväksi.

Päätös palvelutasosta

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvia tehtäviä **voidaan siirtää tarvittaessa muiden** hyvinvointialueiden järjestettäväksi.

Kehittämistarve

Tulevalla palvelutasopäätöskaudella voidaan tarkastella yhteistoiminta-alueen muiden hyvinvointialueiden pelastustoimien kanssa mahdollisuuksia yhteistoiminnassa tuotettavista tehtävistä onnettomuuksien ehkäisyssä ja valvonnassa.

4.1.6. Valvontatehtävät

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä on käytössä riskiperusteisuus. Pelastustoimi laatii vuosittain päivitettävän pelastuslain (379/2011) 79. pykälän mukaisen valvontasuunnitelman valvontatehtävien toteuttamisesta.

Suunnitelmat perustuvat riskien arviointiin, ja tavoitteena on suunnitelmallinen, laadukas, säännöllinen ja tehokas onnettomuuksien ehkäisytyö. Suunnitelmat ohjaavat pelastustoimen käytännön onnettomuuksien ehkäisytyötä. Suunnitelman laadinnassa on huomioitu Etelä-Savon pelastuslaitoksen aiempi riskianalyysi ja palvelutasopäätös.

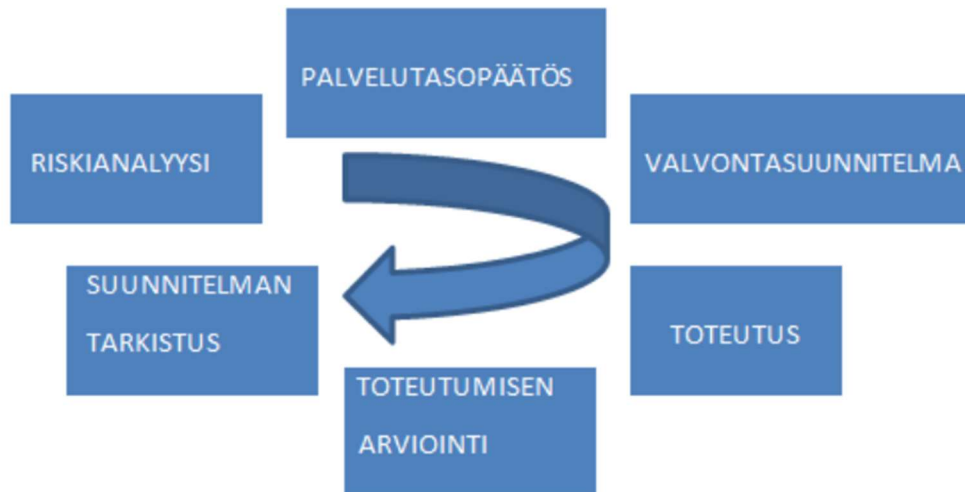
Säännöllisten valvontatoimenpiteiden suunnittelussa riskienarvioinnin perusteena on käytetty henkeen, omaisuuteen, ympäristöön ja kulttuuriarvoihin kohdistuvia uhkia. Kohteiden valvontavälien määrittämisen pohjalla on käytetty pelastuslaitosten kumppanuuksiverkoston esitystä, jossa valvontavälin lähtökohtana on tilastollinen tarkastelu.³⁰

Keskimääräinen valvontaväli määritetään hyödyntäen tietoa erityyppisten kohteiden syttymistäajuustiheyksistä ja vahinkojen odotusarvoista. Koska valvontavälin lähtökohtana on koko Suomen tilastollinen tarkastelu, arviointia jatketaan yksittäisten kohteiden osalta Etelä-Savon olosuhteita painottaen ja huomioiden. Kohteiden valvonnan priorisoinnissa hyödynnetään Etelä-Savon maakunnan alueellista riskiarviota, Etelä-Savon pelastuslaitoksen riskianalyysiä, Etelä-Savon onnettomuustilastoja, Pronton riskiruudukoita sekä palotarkastusohjelmassa tehtyjä arviointeja kohteiden turvallisuustasosta. Valvontaa kohdennetaan sinne, missä riskit ovat

³⁰ Pelastuslaitosten kumppanuuksiverkosto 2014.

suurimmat ja missä valvontatoiminnalla saadaan eniten vaikutusta aikaan. Kaaviossa 6 on esitetty valvontasuunnitelman prosessi.

Kaavio 6. Valvontasuunnitelmaprosessin vaiheet: riskianalyysi, palvelutasopäätös, valvontasuunnitelma, toteutus, toteutumisen arviointi ja suunnitelman tarkistus.

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen valvontatehtävien palvelujen tarvetta ohjaa vuosittain valvontasuunnitelma. Valvontasuunnitelmassa suunnitelluista palotarkastuksista jäi vuonna 2022 tekemättä 15 prosenttia. Syinä tavoitteiden saavuttamisen vaikeuksiin oli se, että pätevien henkilöiden rekrytointihaasteiden takia määräaikaisia henkilöitä ei voinut käyttää valvontatehtäviin. Myös valmiussirrot paloasemien kesken vaikuttivat tähän. Suunnitelluista palotarkastuksista on jäänyt osa tekemättä jo useampana vuonna, esimerkiksi vuosina 2019–2021 jäi keskimäärin tekemättä 13 prosenttia tarkastuksista.

Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten osalta Etelä-Savossa on käytössä paloturvallisuuden itsearviointimalli, jossa valvottaville kohteille lähetetään itsearviointikirje, itsearviointilomake ja palautuskuori. Palautuneet itsearviointilomakkeet käsitellään, arvioidaan raportoidut puutteet ja kirjataan valvontasovellukseen. Tarvittaessa kohteisiin tehdään riskiarvioinnin perusteella valvontakäyntejä **tai** kohteen omistajaan otetaan yhteyttä puutteiden korjaamiseksi.

Vuonna 2022 paloturvallisuuden itsearviointia edellytettiin 6 344 kohteelta, joista vastauksia saatiin 3 332. Niistä 3 012 kohteesta, joista ei saatu vastausta, sekä saatujen vastausten perusteella korkeariskiseksi arvioiduista kohteista, 38:aan tehtiin palotarkastus.

Suunniteltua ja toteutunutta valvontaa seurataan Etelä-Savon pelastustoimessa määrällisesti sekä laadullisesti erilaisilla mittareilla. Pelastustoimessa on käytössä Merlot-palotarkastusohjelma, jolla ylläpidetään valvonnan toteuttamisen, seurannan ja kehittämisen kannalta tarpeellista valvontarekisteriä.

Toteutunutta valvontaa seurataan määrällisesti vuoden varrella osana pelastustoimen talousarvioseurantaa ja omavalvontaa. Lopullinen toteuma kirjataan Pronto-järjestelmään sekä pelastustoimen tilinpäätökseen ja omavalvontaraporttiin. Laadullisesti valvontatyötä seurataan asiakaskyselyillä ja valvontapöytäkirjojen otosten avulla.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslain 78. pykälän mukaan pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.

Pelastuslain 79. pykälän mukaan pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvontasuunnitelmassa määritetään palotarkastettavat kohteet ja muut valvontatoimenpiteet paikallisten olosuhteiden ja alueella esiintyvien riskien perusteella. Keskeiset käytettävät valvontatoimenpiteet kuvataan valvontasuunnitelmassa (muun muassa palotarkastus, paloturvallisuuden itsearviointi, asiakirjavalvonta, muu valvonta sekä yhteistyö muiden viranomaisten kanssa).

Valvontasuunnitelma ohjaa pelastuslaitoksen käytännön valvontatyötä. Sen vuosittaisessa päivityksessä huomioidaan alueellinen riskiarvio ja pelastustoimen riskianalyysi.

Valvontasuunnitelmassa määritetään valvottavat kohteet, säännöllisen valvonnan ohjeelliset välit ja muut valvontatehtävän toteuttamiseen vaadittavat toimenpiteet.

Kohteiden valvontavälien määrittämisen pohjalla käytetään pelastuslaitosten kumppanuusverkoston esitystä, jossa valvontavälin lähtökohtana on tilastollinen tarkastelu.

Arviointia jatketaan yksittäisten kohteiden osalta Etelä-Savon olosuhteet huomioiden. Kohteiden valvonnan priorisoinnissa hyödynnetään Etelä-Savon maakunnan alueellista riskiarviota, Etelä-Savon pelastuslaitoksen riskianalyyysiä, Etelä-Savon onnettomuustilastoja, Pronton riskiruudukoita sekä palotarkastusohjelmassa tehtyjä arviointeja kohteiden turvallisuustasosta.

Valvontaa kohdistetaan etenkin yhteiskunnan toiminnan kannalta merkittäviin kohteisiin, suuronnettomuuden vaaraa aiheuttaviin kohteisiin sekä poistumisturvallisuusselvityskohteisiin. Asuinrakennukset ja vapaa-ajan asuinrakennukset on arvioitu matalan riskin kohteiksi. Vaikka tilastojen perusteella tulipaloja tapahtuu asuinrakennuksissa, niiden lukumäärä on kuitenkin vähäinen verrattuna rakennuskantaan.

Tulipalojen pääasiallinen aiheuttaja on ihmisen toiminta. Ihmisten käyttäytymiseen ja turvallisuustietouteen vaikutetaan laajalla ja pitkäjänteisellä turvallisuusviestinnällä. Asuinrakennuksille tuotetaan turvallisuusviestintää ja suoritetaan valvontaa pistokokeenomaisesti itsearviointien perusteella, asiakkaan pyynnöstä sekä nuohoojien tai pelastuslain 42. pykälän ilmoitusten pohjalta. Tällöin pelastuslaitoksen valvonta kohdistuu mahdollisiin riskikohteisiin.

Pelastustoimi vaikuttaa osaltaan muiden viranomaisten lupamenettelyyn antamalla lausuntoja. Pelastuslaitos toimii pelastustoimen asiantuntijana rakentamisen ohjauksessa ja valvonnassa sekä maankäytönsuunnittelun ohjauksessa antamalla pyynnöstä lausuntoja sekä osallistumalla viranomaisyhteistyöpalavereihin. Tarvittaessa järjestetään rakentamiseen liittyvää suunnittelijoiden ohjaus- ja neuvontapalvelua. Pelastustoimi osallistuu pyydettyä yhteistyössä toisten viranomaisten valvontakäynneille. Erityisen palotarkastuksen kohteista on sovittu tapauskohtaisesti eri kuntien rakennusvalvontaviranomaisten kanssa. Valvontayhteistyön lisäksi pyritään aktiiviseen tiedonvaihtoon.

Yleisötilaisuuden järjestäjä on veloitettu laatimaan pelastuslain 16. pykälän mukainen yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma valtioneuvoston asetuksen 407/2011 3. pykälän mukaisissa tilanteissa. Yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmia valvotaan asiakirjavalvontana. Suurissa (tuhansia osallistujia) yleisötapahtumissa turvallisuusjärjestelyjä valvotaan palotarkastuksin yhteistyössä poliisin ja ensihoidon kanssa. Tilapäisten rakennelmien osalta yhteistyötä tehdään kuntien rakennusvalvontaviranomaisten kanssa. Pelastuslaitos antaa pyynnöstä lausuntoja muun muassa aluehallintoviraston yleisötilaisuuksien anniskelupaikoista.

Jälkivalvontaa pyritään ensisijaisesti suorittamaan asiakirjojen perusteella. Mikäli asiakas ei tee ilmoitusta korjausmääräyksen puutteen korjaamisesta sovitusti tai puutteiden korjaamista ei voi todentaa asiakirjoin, suoritetaan jälkipalotarkastus. Suunnitellun valvonnan lisäksi suoritetaan epäsäännöllisiä valvontatoimenpiteitä, kuten asiakirjavalvontaa. Asiakirjavalvonnalla tarkoitetaan toiminnanharjoittajien laatimien dokumenttien, tarkastuslaitosten pöytäkirjojen ja tarkastusliikkeiden raporttien käsittelyä sekä tallennusta valvontarekisteriin. Tällaisia ovat muun muassa pohjavesialueella olevien maanalaisten öljysäiliöiden tarkastuspöytäkirjat, räjähdysuojausasiakirjat, tarkastuslaitosten käyttöönotto- ja määräaikaistarkastuspöytäkirjat (kuten paloilmoin, sprinkleri, putkistot, säiliöt ja painelaitteet), poistumisturvallisuusselvitykset sekä pelastussuunnitelmat. Poistumisturvallisuusselvityksistä ja pelastussuunnitelmista annetaan ohjausta etenkin valvontakäyntien yhteydessä.

Omatoimista varautumista ohjataan ja tuetaan valvontakäyntien yhteydessä asiakirjavalvonnan ja turvallisuusviestinnän keinoin. Pelastustoimi on lisäksi mukana vuosittain monissa eri tapahtumissa, kampanjoissa ja koulutustilaisuuksissa, joissa omatoimisen varautumisveloitteen täyttämistä voidaan tukea.

Turvallisuusviestintää toteutetaan myös nettisivuilla, sosiaalisessa mediassa, mediatiedotteissa sekä painettua materiaalia jakamalla omatoimisen varautumisen kehittämiseksi ja ihmisten turvallisuustietouden lisäämiseksi.

Kemikaaliturvallisuuslaissa (390/2005) säädettyjen veloitteiden noudattamista kohteessa valvotaan valvontakäyntien yhteydessä, kun kyseessä on vaarallisten kemikaalien vähäinen teollinen käsittely ja varastointi tai säilytys.

Mikäli vaarallisten kemikaalien määrä ylittää ilmoitusrajan, toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista pelastusviranomaiselle kuukausi ennen toiminnan aloittamista. Ilmoituksesta tehdään kirjallinen päätös ja kohde tarkastetaan ennen toiminnan aloittamista.

Kemikaali-ilmoitusten käsittelyä tekee neljä paloasemaryhmä-alueittain nimettyä päällystöviranhaltijaa. Kemikaalikohteiden tiedot siirtyvät automaattisesti palotarkastusohjelmasta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ylläpitämään rekisteriin.

Pelastusviranomainen valvoo myös sumutusöljypolttimella varustettujen öljylämmityslaitteistojen turvallisuutta suorittamalla öljylämmityslaitteistoon kohdennetun tarkastuksen kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun toiminnanharjoittaja on saattanut käyttöönotettavan öljylämmityslaitteiston pelastustoimen tietoon.

Pelastusviranomainen valvoo pyroteknisten tuotteiden varastointia niiden kaupan yhteydessä. Pelastustoimi suorittaa pyroteknisten tuotteiden varastointipaikkojen tarkastuksia niiden pääasiallisena myyntiaikana 27.–31.12. toiminnan edellyttämässä laajuudessa riskiarviointiin perustuen.

Pelastusviranomainen valvoo ilotulitteiden yksityiskäyttöä. Yksityishenkilöiden ilotulitukset on kuluttajatuotteilla sallittu ilman ilmoitusta 31.12. klo 18 – 1.1. klo 02 välisenä aikana. Muuna aikana yksityistilaisuuksissa käytettävistä (kuluttajien) ilotulitteista tulee tehdä ilmoitus viimeistään 5 vuorokautta ennen ilotulitteiden käyttämistä. Ilmoituksen käsittelee paloasemaryhmän palopäällikkö.

Pelastusviranomainen valvoo pyroteknisten tuotteiden käyttöä yleisötilaisuuksissa. Ilmoitus pyroteknisten tuotteiden käytöstä erikoistehosteina yleisötapahetimituksessa on tehtävä vähintään 14 vuorokautta ennen tilaisuuden järjestämistä. Ilmoituksen perusteella voidaan määrätä tarpeellisia ehtoja ja rajoituksia aiotulle käytölle. Pelastustoimi voi myös kieltää käytön, jos siitä aiotussa paikassa ja aiottuna ajankohtana voidaan katsoa aiheutuvan ilmeistä vaaraa. Pyroteknisten erikoistehosteiden käytön vuoksi voidaan käynnistää muita valvontatoimenpiteitä.

Pelastustoimi on lausunnon antajana lupa-, toimintaperiaate- ja turvallisuusselvityslaitosten lupamenettelyssä, jossa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on lupaviranomaisena. Ympäristöluvista annetaan pyynnöstä lausuntoja ympäristöviranomaisille. Poliisiviranomaisille pelastustoimi antaa lausuntoja pyynnöstä ase-elinkeinolupiin, yleisötilaisuuksiin sekä ammattimaisiin ilotulitusnäytöksiin.

Kemikaaliturvallisuuslain mukaiset viranomaistehtävät on sisällytetty Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen vuosittain laadittavaan valvontasuunnitelmaan. Tehtävät hoidetaan pääosin pelastuslain valvontatehtävien yhteydessä ja samoilla resursseilla.

Jos nuohooja havaitsee tulisijassa tai savuhormissa sellaisia vakavia vikoja tai puutteita, joista tulisijaa käytettäessä voi aiheutua tulipalon vaara, hänen on ilmoitettava niistä kirjallisesti pelastusviranomaiselle. Jos nuohooja havaitsee sellaisia vakavia puutteita, jotka vaarantavat nuohouksen turvallisen suorittamisen, on hänen ilmoitettava myös niistä kirjallisesti pelastusviranomaiselle.

Päätös palvelutasosta

1. Pelastusviranomaisen valvonnan tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Pelastustoimen valvonta edistää, tukee ja seuraa ihmisten, yritysten ja yhteisöjen pelastuslaissa säädettyjen velvoitteiden täyttämistä. Pelastustoimi laatii valvontasuunnitelman vuosittain ja se tarkistetaan silloin, kun siihen on erityinen syy.
2. Valvontatyö toteutetaan valvontasuunnitelman ja siinä esitettyjen toimintamallien mukaisesti. Valvonnan resurssit, toteutumisen-, laadun- ja vaikuttavuuden arviointi ja seuranta on esitetty valvontasuunnitelmassa. Suunniteltua valvontaa kohdistetaan etenkin yhteiskunnan toiminnan kannalta merkittäviin kohteisiin, suuronnettomuuden vaaraa aiheuttaviin kohteisiin sekä poistumisturvallisuusselvityskohteisiin.
3. Pelastustoimi tekee yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa antamalla pyynnöstä lausuntoja, toimimalla pelastustoimen asiantuntijana sekä osallistumalla valvontayhteistyöhön.
4. Pelastustoimen koko päätoiminen henkilöstö osallistuu omalta osaltaan valvontatehtävien toteuttamiseen valvontasuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Valvontatehtäviin käytetään kokonaisuutena yhteensä noin 13 henkilötyövuotta.
5. Kemikaaliturvallisuuslain mukaiset viranomaistehtävät huomioidaan vuosittain laadittavassa pelastustoimen valvontasuunnitelmassa.

6. Kemikaaliturvallisuuslain mukaiset viranomaistehtävät hoidetaan pääosin pelastuslain valvontatehtävien yhteydessä ja samoilla resursseilla. Uudet kemikaali-ilmoitukset käsittelee neljä paloasemaryhmä-alueittain nimettyä päällystöviranhaltijaa. Ilotulitteiden yksityisen käytön ilmoitukset ja ilotulitusnäytösten lausunnot käsittelevät paloasemaryhmien palopäälliköt.
7. Etelä-Savon pelastuslaitos ottaa vastaa nuohoojien kirjalliset ilmoitukset paloasemaryhmittäin, jos nuohooja havaitsee tulisijassa tai savuhormissa sellaisia vakavia vikoja tai puutteita, joista tulisijaa käytettäessä voi aiheutua tulipalon vaara, tai puutteita, jotka estävät nuohouksen turvallisen suorittamisen.

Kehittämistarve

Tulevalla palvelutasopäätöskaudella tulee vaiheittain käyttöönotettavaksi pelastustoimen kansallinen onnettomuuksien ehkäisyn sovellus TUVE-turvallisuusverkkoympäristöön. Sen käyttöönotto on laaja prosessi ja vaatii nimettävän, käyttöönottoa, ohjeistusta, henkilöstön koulutuksia ja järjestelmän sisäänajoa koordinoivan henkilön. Sovelluksen käyttöönotolla on merkittäviä vaikutuksia myös pelastustoimen tilaturvallisuuteen ja ICT-kustannuksiin TUVE-verkkoon siirtymisen myötä.

Valvontatehtävien merkittävimmät kehittämistarpeet tulevalla palvelutasopäätöskaudella ovat suunnitelmallisen, määräaikaisen valvonnan tarkastusmäärien toteutuminen sekä paloturvallisuuden itsearviointimenettelyn riskien arviointiin perustuvan asuin- ja vapaa-ajan asuntojen tarkastustoiminnan **kehittäminen toteutuminen**. Pelkkää itsearviointilomakkeiden pyytämistä ei aluehallintoviraston näkemyksen mukaan voi pitää varsinaisena valvontana, vaan sitä tulee pitää riskiarviona, jonka avulla palotarkastukset voidaan kohdentaa suuremman riskin kohteisiin. Näitä ovat ne kohteet, joista lomaketta ei saada, sekä vastausten perusteella korkeariskiseksi arvioidut kohteet. **Tätä prosessia ja riskinarviointimenetelmiä on kehitettävä valtakunnallisesti, kaikkien lomakkeen palauttamatta jättäneiden kohteiden valvonta fyysisellä valvontakäynnillä ei ole resurssien puolesta mahdollista.**

Selvitetään tekoälyn hyödyntämisen mahdollisuuksia paloturvallisuuden itsearvioinneissa. Vapaa-ajan asuntojen itsearviointien aikavälit ja vuosittaiset alueet tarkastetaan onnettomuuksien ehkäisyn sovellukseen siirryttäessä määriltään tasapainoisiksi.

Tulevan palvelutasopäätöskauden aikana **myös** valvonnan keinoja pyritään kohdentamaan **mahdollisuuksien mukaan** painotetummin alueen riskien kannalta harva-alueella asuville ikäihmisille, tuetusti kotona asuville ja alueen kausiväestölle. Harva-alue-, kyläturvallisuus- ja saaristolaisturvallisuustoiminnan kehittämiseen pyritään yhdistämään myös vapaa-ajan asuntojen turvallisuuden kehittäminen **esimerkiksi paloturvallisuuden itsearviointia hyödyntäen**.

Palvelutasopäätöskauden aikana on tulossa voimaan pelastuslain muutos, jossa tuodaan uutena vaatimuksena pelastusviranomaiselle yhteistyössä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa toteutettava rakentamisen aikainen palotarkastus. Käytännössä kyse on Etelä-Savon pelastustoimen ja alueen rakennusvalvontojen kesken nykyisinkin toimivasta käytännöstä, jossa pelastusviranomaisen lausuu asiantuntijana rakennusvalvonnalle rakennuslupaprosessissa ja on mukana rakennuksen käyttöönottovaiheen katselmuksella. Lain voimaan tullessa sovitaan alueen rakennusvalvontojen kanssa käytännön menettelytavoista.

4.1.7. Valmiuden tarkastaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon pelastustoimi ei ole tehnyt erillisiä valmiustarkastuksia.

Etelä-Savossa valmis-, varautumis- ja väestönsuojeluasioita yhteensovittaa hyvin ja joustavasti toimiva valmiusjohtoryhmä, jossa on kaikkien viranomaistahojen ja kuntien johdon edustukset. Valmiusfoorumi laajempänä yhteistoimintamuotona toimii avoimena tiedon ja tilannekuvan jakamisen kanavana. Kuntien kanssa tehdään valmiuteen liittyvää yhteistyötä eri muodoissa vuosittain. Pelastustoimi myös koordinoi, tukee ja avustaa koko hyvinvointialuekonsernin valmiussuunnittelussa. Lisäksi näitä asioita on valvottu muun valvontatoiminnan yhteydessä.

Edellä mainitut yhteistoimintamuodot ja yhteensovittaminen ovat toimiva kokonaisuus.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia, joilla valvotaan pelastuslain mukaisia järjestelyjä suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin varautumiseksi. Etelä-Savon pelastustoimella ei ole

tunnistettu tarvetta erityisille valmiustarkastuksille hyvin toimivien valmiusjohtoryhmän ja valmiusfoorumin sekä kuntien ja eri viranomaisten yhteistoiminnan ansiosta.

Päätös palvelutasosta

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastusviranomaisen tekee pelastuslain 84 pykälän mukaisia valmiuden tarkastamisia tarvittaessa.

Kehittämistarve

Ei erityistä kehittämistarvetta.

4.2. Pelastustoiminta ja siihen varautuminen

4.2.1. Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä

salassapidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

4.2.2. Pelastustoiminta

4.2.2.1. Toimintavalmiusaikatavoitteet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Toimintavalmiusaikojen toteutuminen on kuvattu taulukoissa 15 ja 16.

	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
Riskiruutujen kokonaismäärä riskiluokittain edellisen kalenterivuoden lopussa	7 kpl	95 kpl	83 kpl	
Riskiruutujen lukumäärä, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 prosentissa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana.	1 kpl	10 kpl	1 kpl	
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 prosentissa	1 kpl	0 kpl	0 kpl	

kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään kolmena edellisenä kalenterivuotena.				
Riskiruutujen lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 prosentissa kiireellisistä tehtävistä edellisen kalenterivuoden aikana (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	1 kpl	6 kpl	1 kpl	4 kpl
Jatkuva puute: Riskiruutujen lukumäärä, joissa pelastustoiminnan toimintavalmiusaika ei täyty vähintään 50 prosentissa kiireellisistä pelastustoimen tehtävistä minään kolmena edellisenä kalenterivuotena. (IV-luokan riskiruudun osalta raja 38 min, jos ei toisin päätetty)	1 kpl	1 kpl	0 kpl	0 kpl

Taulukko 19: Riskiruudut ja toimintavalmiusaikojen toteutuminen.

Toimintavalmiusaikojen mediaanit				
	Vuosi 2019	Vuosi 2020	Vuosi 2021	Vuosi 2022
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajan mediaani	11:12	10:39	10:15	10:24
Pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani	15:44	14:57	14:50	15:56
Pelastusjoukkueen pelastustoiminnan toimintavalmiusajan mediaani	18:43	17:36	19:46	20:03

Taulukko 20: Toimintavalmiusaikojen mediaanit.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun vähintään neljän hengen vahvuinen pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan. Tavoitteena on saavuttaa kohde vähintään 50 prosentissa tehtävistä riskiluokan määrittämässä ajassa.

Päätös palvelutasosta

Toimintavalmiusaikatavoitteet	Riskiluokka			
	I	II	III	IV
Ensimmäisen yksikön riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina	6 min	10 min	20 min	-

Ensimmäisen yksikön ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (minimi 50 %)	50 %	50 %	50 %	-
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoite (mediaani) minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä, riskiluokista riippumatta	13:00			
Pelastustoiminnan riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuuttina	11 min	14 min	22 min	-
Pelastustoiminnan ruutukohtainen toimintavalmiusajan toteutumisen vähimmäistaso prosentteina (minimi 50 %)	50 %	50 %	50 %	-
Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite (mediaani) minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta	15:45			
Pelastusjoukkueen riskiluokkakohtainen ruudun toimintavalmiusajan enimmäisaika minuutteina	20 min	30 min	30 min	-
Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoite (mediaani) minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä yhteensä riskiluokista riippumatta	14:00			

Taulukko 21. Toimintavalmiusaikatavoitteet.

Kehittämistarve

Seurataan toimintavalmiuden kehittymistä erityisesti Mikkelin Emolassa, Puumalassa ja Savonlinnan Nätkissä.

4.2.2.2. Valmiuden säätelyn toimintamallit

Palvelutason nykytilan kuvaus

Valmiuden säätelyyn on laadittu yhdessä ISTIKE-alueen pelastuslaitosten kanssa valmiudensäätöparametrit, joita noudatetaan eri uhkakuvien valmiuden säätelyyn. Valmiudensäätöparametrit vastaavat alueellisessa ja pelastustoimen riskianalyyysissä esille nousseita riskejä. Parametreissa on huomioitu kahden tai useamman uhkan yhtäaikainen vaikutus.

Sääilmiöiden vaikutukset
Tuuli
Tuuli puuskissa
Helle
Metsäpalovaroitus
Sademäärä vuorokaudessa
Sademäärä tunnissa
Runsas lumisade, alijäähtynyt vesi, räntäsade (vuorokauden sademäärä lumena)
Pakkanen (maan keskiosa)

Infrastuktuurin häiriöt
Laaja ja pitkäkestoinen sähkökatko (kesto yli 2 tuntia)
Kaukolämpöjaketun häiriö kylmänä vuodenaikana
ICT-häiriö / Tietoliikenneyhteyksien (kesto 12 tuntia) ja matkapuhelinyhteyksien (kesto yli 2 tuntia) vakava häiriö
Hätäkeskuksen hälyttämisongelmat
Vesihuollon vakava jakeluhäiriö. Juomaveden jakelun ongelmat. Jäteveden käsittelyn ongelmat

Operatiivinen toiminta
Useita kesken olevia tehtäviä pelastuslaitoksen alueella
Suuronnettomuus
Yleinen turvallisuus
Suuri yleisötapahtuma
Aseelliset ja henkilöstöön kohdistuvat uhkamallit
Sotilaallinen uhkatilanne
Sotilaallinen painostus
Hybridi uhkamalli
Strateginen isku
Maahyökkäys
Terrorismi

Taulukko 22. Eri uhkakuviin laaditut valmiudensäätöparametrit. Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen valmiuden kohottaminen eri tilanteissa tehdään salassapidettävänä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1 momentin kohta 8).

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoiminnan valmius ja sen säätelyjärjestelyt ovat sillä tasolla, että pelastustoimintaan kuuluvat tehtävät voidaan arvioida realistisesti hoituvan uhka- ja riskiarvion mukaisissa eri turvallisuustilanteissa.

Päätös palvelutasosta

Valmiutta säädetään voimassa olevien valmiudensäätöparametrien perusteella.

Kehittämistarve

Valmiudensäätöparametreja päivitetään tarpeen mukaan. Muun muassa ilmastonmuutoksen eteneminen saattaa tulevaisuudessa vaikuttaa valmiudensäätelyyn.

4.2.2.3. Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen eri osissa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Tehtäväkokonaisuus	Henkilötyövuodet, noin
Kuntien valmiussuunnitelmien tukeminen	2
Turvallisuuspalvelut / valvontasuunnitelman mukaiset tehtävät	
(Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palvelut 1.1.2023 alkaen)	13
Pelastustoiminta	103*
Tuki- ja hallintopalvelut	6
Ensihoitopalvelut (31.12.2022 saakka)	49
YHTEENSÄ	173

*Huom! pelastustoiminnan henkilöstö osallistuu myös turvallisuuspalvelujen palvelutuotantoon. Taulukossa on esitetty Mikkelin kaupungin ylläpitämän Etelä-Savon pelastuslaitoksen henkilöstörakenne.

Taulukko 23. Henkilöresurssien jakautuminen palvelutuotannossa.

Etelä-Savon pelastuslaitos Lokka Seppo/5.10.2023		Toimintakyky			
Päätöiminen henkilöstö		Sopimushenkilöstö			
Vuosi	Vuoden aikana pelastustoimintaan osallistuneiden henkilöiden lukumäärä	Testin hyväksytysti suorittaneet (lkm)	Vuoden aikana pelastustoimintaan osallistuneiden henkilöiden lukumäärä	Testin hyväksytysti suorittaneet (lkm)	
2019		113	79	589	70
2020		104	77	590	70
2021		104	84	514	75
2022		103	79	452	50
Yhteensä		424	319	2 145	265

Käytetyt toimintaehdot
Pelastustoimen alue = Etelä-Savo
Vuosi = 2022, 2021, 2020, 2019

Taulukko 24. Henkilöstön toimintakyky.

Etelä-Savon pelastuslaitos Lokka Seppo/5.10.2023		Sopimushenkilöstön määrä										
Vuosi	Hälytysosastot				Henkilöstön määrä				Henkilöstö yhteensä			
	Sopimuspalokunnat yhteensä	Sivutoiminen (puolivalkoinen) pelastushenkilöstö yhteensä	Tehdaspalokunnat yhteensä	Mut palokunnat yhteensä	Yhteensä	Sopimuspalokunnat yhteensä	Sivutoiminen (puolivalkoinen) pelastushenkilöstö yhteensä	Tehdaspalokunnat yhteensä	Mut palokunnat yhteensä	Yhteensä	Miehiä yhteensä	Naisia yhteensä
2019	4	27	0	0	31	68	521	0	0	589	522	67
2020	4	28	0	0	32	66	522	0	0	588	503	85
2021	5	22	0	0	27	75	439	0	0	514	432	82
2022	2	25	0	0	27	43	432	0	0	475	0	0
Yhteensä	15	102	0	0	117	252	1 914	0	0	2 166	1 457	234

Käytetyt toimintaehdot
Pelastustoimen alue = Etelä-Savo
Vuosi = 2022, 2021, 2020, 2019

Taulukko 25. Sopimuspalokuntien henkilöresurssit.

Savusukellusvalmiudet

Savusukelluskelpoisten henkilöiden määrässä Etelä-Savossa on ollut puutteita.³¹ Tehokkaan pelastustoiminnan varmistamiseksi vastesuunnittelua ja täydentäviä sammutusmenetelmiä on kehitetty.

Vesipelastamisen valmiudet

³¹ Ks. kohta 2.2.

Pintapelastusvalmius on kaikilla niillä toimipaikoilla, joiden vastealueella on merkittävää vesipelastusriskiä. Lisäksi kahdella vakinaisella henkilöstöllä miehitetyllä paloasemalla ylläpidetään pääsääntöisesti vesisukellusvalmiutta.

Tarpeet ja tavoitteet

Päätoiminen, sopimuspalokuntien henkilöstövoimavarojen mitoitus perustuu uhka- ja riskiarviioon. Henkilöstövoimavarat ovat kokonaisuudessaan sillä tasolla, että pelastustoiminnan odotetaan toteutuvan viivytyksettä ja tehokkaasti ja toimintavalmiustavoitteiden täyttyvän. **Pelastustoimen riskianalyyssissa (luku) 3 on arvioitu Etelä-Savon maakunnan alueen riskien ja häiriötilanteiden vaikutusta kokonaisuutena pelastustoimen suorituskyvylle asetettaviin tavoitteisiin. Lisäksi pelastustoimen henkilöstö laati paloasemakohtaiset riskikortit, joissa he toivat esille riskejä toiminta-alueillaan. Seuraavassa taulukossa 22 on kuvattu paloasemittain henkilöstön paloasemien riskikorteissa esille nostamia paloasemien toiminta-alueiden riskejä erityispiirteinä.**

Paloasema	Riskiruudut kpl (I, II, III)	Selvitys paloaseman vaikutusalueen riskeistä
Mikkeli	3, 32, 17	Kaasutankkausasemat, maanalaiset tilat, vankila, keskussairaala ja muut hoitolaitokset, maavoimien esikunta, sinkityslaitos
Savonlinna	3, 19, 10	Valtatie 14, vesiliikenne, lentokenttä, saaristoasutus, hoitolaitokset (keskussairaala), teollisuus, luontoarvot
Pieksämäki	2, 12, 11	Rautatie, konepaja, maantieliikenne, tuulipuisto (t), Vaalijala, vankila
Anttola	0, 0, 3	Maantieliikenne, vesistö, luontoarvot
Hiirola	Tukipalokunta	Raide- ja maantieliikenne
Mikkeli EVPK	Tukipalokunta	Kaasutankkausasemat, maanalaiset tilat, vankila, keskussairaala ja muut hoitolaitokset, maavoimien esikunta, sinkityslaitos
Mikkeli VPK	Tukipalokunta	Kaasutankkausasemat, maanalaiset tilat, vankila, keskussairaala ja muut hoitolaitokset, maavoimien esikunta, sinkityslaitos
Otava	0, 2, 3	Valtatie 5, raideliikenne
Haukivuori	0, 1, 3	Tie- ja raideliikenne, turvesuot

Hirvensalmi	0, 1, 2	Tie- ja raideliikenne, vesistöriskit, vesivoimalaitos, saaristoasutus, runsas vapaa-ajan asutus
Kangasniemi	0, 6, 2	Tieliikenne, vesistö
Mäntyharju	0, 4, 5	Tie- ja raideliikenne, ympäristöarvot, kaasuntuotantolaitos
Pertunmaa	0, 0, 3	Tieliikenne, Kuortin alue
Ristiina	0, 2, 5	Tie- ja vesiliikenne, vaneritehdas
Suomenniemi	0, 0, 1	Tieliikenne, luontoarvot
Juva	0, 4, 4	Tieliikenne, suuret maatilat
Miekkoniemi	Tukipalokunta	Valtatie 14, vesiliikenne, lentokenttä, saaristoasutus, hoitolaitokset (keskussairaala), teollisuus, luontoarvot
Savonlinna VPK	Tukipalokunta	Valtatie 14, vesiliikenne, lentokenttä, saaristoasutus, hoitolaitokset (keskussairaala), teollisuus, luontoarvot
Oravi	Tukipalokunta	Vesistö, luontoarvot
Enonkoski	0, 1, 1	Vesiliikenne, vapaa-ajan asutus, luontoarvot
Kerimäki	0, 3, 3	Tieliikenne, vesistö, kirkko, kaivokset
Punkaharju	0, 3, 3	Tieliikenne, vesistöriskit, luontoarvot, kertopuu- ja vaneritehdas, luolasto
Puumala	0, 2, 2	Tie- ja vesiliikenne, runsas loma-asutus, saaristoasutus, luontoarvot
Rantasalmi	0, 2, 2	Tie- ja vesiliikenne, luontoarvot, Porosalmen matkailualue
Savonranta	0, 0, 2	Maantieteellisesti laaja alue, asukkaiden korkea keski-ikä lisää sairastuvuutta ja pitkät matkat sairaaloihin, läpikulkuliikenne maanteillä ja vesistössä, luontoarvot
Sulkava	0, 2, 1	Aurinkosähköpuisto, avovankila, vesistöriskit
Lohikoski	0, 0, 0	Vesistöriskit
Pieksämäki (asema 2)	Tukipalokunta	Rautatie, konepaja, maantieliikenne, tuulipuisto (t), Vaalijala, vankila
Virtasalmi	0, 0, 1	Tieliikenne, moottoriurheilukeskus, avolouhos
Jäppilä	0, 0, 1	Tieliikenne, vesistö

Taulukko 26. Paloasemien vaikutusalueella olevia, henkilöstön esille nostamia suorituskykyyn erityispiirteitä tuovia riskejä.

Päätös palvelutasosta

Etelä-Savon pelastuslaitoksen pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön mitoitus ja varallaolojen toteuttaminen paloasemittain

Pelastustoimintaan osallistuva henkilöstö

- 24/7 periaatteella toimivat paloasemat Etelä-Savossa ovat Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä vähintään vahvuudella 1+3.
- Mäntyharjun, Kangasniemen ja Juvan paloasemien valmiudessa on yksi palomies 24/7-periaatteella. Tämä järjestely ei ole aukoton, yksittäisten työvuorojen osalta voi olla poikkeamia. Näillä paloasemilla pelastusryhmät muodostuvat pääsääntöisesti sopimuspalokuntatoimintaan osallistuvasta henkilöstöstä.
- Puumalassa, Sulkavalla ja Punkaharjulla toimii moniammatilliset yksiköt 24/7-periaatteella. Tämä järjestely ei ole aukoton. Näillä paloasemilla pelastusryhmät muodostuvat pääsääntöisesti sopimuspalokuntatoimintaan osallistuvasta henkilöstöstä.
- Muiden paloasemien pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön hälyttäminen tapahtuu hätäkeskuksen tai toimintaa johtavan pelastusviranomaisen toimesta. Pelastusryhmät muodostuvat pääsääntöisesti sopimuspalokuntatoimintaan osallistuvasta henkilöstöstä.
- Sopimuspalokuntien henkilöresurssin tavoitteena on säilyttää vähintään taulukossa 25 esitetty vuoden 2022 taso.
- Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen päätoimisesta henkilöstöstä noin 114 osallistuu pelastustoimintaan. Tavoitteena on, että pelastustoimen toimintavalmiusaikatavoitteet pysyvät taulukossa 8 ja 9 esitetyllä tasolla.³²
- Etelä-Savon pelastustoimen pelastustoiminnan suorituskykyä on vahvistettu 30 minuutin varallolon avulla. Varallaololla tarkoitetaan sitä, että viranhaltijan/työntekijän on oltava tavoitettavissa niin, että hänet voidaan tarvittaessa kutsua työhön. Pelastustoimen henkilöstöä saadaan 30 minuutin viiveellä paloasemalle, mutta sen avulla ei varmisteta

³² Kohta 2.2.

pelastustoiminnan viivytyksetöntä ja tehokasta toteutumista. Varallolohjärjestelmä ei ole aukoton.³³

³³ Lähtökohta on se, että varallaoloaikana ei olla työpaikalla ja varallaoloaikaa ei lueta työaikaan. Varallaoloajan pituus ja varallaolon toistuvuus eivät saa haitata kohtuuttomasti viranhaltijan/ työntekijän vapaa-ajan käyttöä. Viranhaltijalla varallaolovelvollisuus perustuu sopimukseen tai määräykseen ja työntekijällä sopimukseen. (KVTES 3. luku 5. §)

Varallaoloaikaa ei lueta työaikaan kuuluvaksi, mutta sen aikana on oltava jatkuvasti työkykyisenä. Työnantajan ottamat vakuutukset eivät ole voimassa varallaolon aikana, ellei kysymys ole varallaolon aikana tapahtuvasta työmatkasta. Varallaolijan on saavuttava paloasemalla 30 minuutin kuluttua hälytyksestä. Työnantaja on ohjeistanut varallaolon sisällön ja henkilöstön kanssa on tehty erilliset varallolosopimukset.

Varallaolot

	24/7 paloesimies, palomies (minimi)	24/7 moni- ammatillinen	30 minuutin varallaolo lisäresurssi. Tavoitteena on ryhmänjohtaja tai kokenut sammutusmies.	1.5. ja 15.8. väliselle ajalle lisäresurssi 30 minuutin varallaolo. Peruste kesäajan lisääntyneet tehtävät ja pitkä etäisyys. Pelastustoimintakelpoisuus.
Mikkeli	4			
Savonlinna	4			
Pieksämäki	4			
Kangasniemi	1		1	
Mäntyharju	1		1	
Juva	1		1	
Punkaharju		1	1	
Kerimäki			1	1
Ristiina			1	1
Puumala		1	1	1
Rantasalmi			1	1
Sulkava		1	1	
Hirvensalmi			1	1
Haukivuori			1	1
Enonkoski			1	1
Pertunmaa			1	1
Savonranta			1	1
Anttola			1	
Virtasalmi			1	
Jäppilä			1	
Suomenniemi			1	
	15	3	18	2,34

Kehittämistarve

Uusina erityispiirteinä alueelle rakentuvat tuulivoimapuistot, aurinkovoimalakentät ja sähköautojen tuomat haasteet pelastustoiminnalle. Varsinaisia toimintavalmiusvaatimuksia ne eivät lisää, mutta koulutuksen, osaamisen ja varustuksen osalta huomioidaan tulevien vuosien kehittämisessä.

Vaihtoehtoisten sammutusmenetelmien kehittäminen, koulutukset ja käyttöönotto.

salassapidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

Sopimuspalokuntien hälytysosastojen elinvoimaisuuden ja vahvuuksien ylläpitäminen jatkossa, kun väestö ikääntyy ja pienemmistä taajamista on muuttopainetta pois päin.

Sopimuspalokuntatoiminnan kehittämiseen ja rekrytoinnin tukemiseen panostetaan jatkossa entistä enemmän.

Rantasalmen palvelutason nostoa selvitetään palvelutasopäätöskauden aikana.

4.2.2.4. Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoimessa osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä ohjaa useampi laki ja asetus.

Sopimushenkilöstön koulutusta määrittää Pelastuslaki (379/2011), jossa pelastuslaitokset on veloitettu järjestämään sopimushenkilöstölle Pelastusopiston opetussuunnitelman mukaisen koulutuksen. Muita koulutusta ohjaavia lakeja ja asetuksia ovat Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011), Laki Pelastusopistosta (607/2006), Valtioneuvoston asetus nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä (475/2006) sekä Työterveyshuoltolaki (1383/2001). Ensivastetoiminnan koulutusta ohjaavat Terveystieteidenhuoltolaki (1326/2010) sekä Sosiaali- ja terveysministeriön asetus ensihoitopalvelusta (585/2017).

Työturvallisuuslaki (738/2002) sekä Sisäministeriön Pelastussukellusohje 2007, Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa 2021 ja Ohje pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä 2016 ovat keskeisiä pelastustoiminnassa työskentelevälle henkilöstölle.

Etelä-Savon pelastuslaitoksen päätoimisen ja sopimuspalokuntien henkilöstön osaamisen ylläpitoa ja kehittämistä suunnittelee, koordinoi ja seuraa nimetty koulutusvastaava-palomestari yhdessä palvelualuepäälliköiden, palopäälliköiden ja asemavastaavien kanssa. Vuosittaisen koulutussuunnittelun pohjan määrittävät henkilöstön pakolliset koulutukset. Niiden lisäksi koulutustarjontaa suunnataan niille alueille, joissa on tarvetta koulutukselle.

Vakinaisen henkilöstön osaamisen ja sen kehittämisen taso on tällä hetkellä hyvä. Vakinainen henkilöstö on hakeutunut aktiivisesti täydennyskoulutuksiin, jotka järjestetään joko Pelastusopiston, muun ulkopuolisen kouluttajan tai oman henkilöstön toimesta. Vuosittaiset pakolliset harjoitukset suoritetaan joko työvuorokoulutuksina tai erillisinä koulutuspäivinä. Muuta täydennyskoulutusta järjestetään työnohjauspäivinä tai kurssimuotoisena. Henkilöstö koulutautuu myös Pelastusopiston Koulumaalissa olevilla kursseilla, jotka suoritetaan itsenäisesti työn ohessa.

Tällä hetkellä henkilöstön koulutusten seurantaan ei ole yhtenäistä koko alueen kattavaa järjestelmää, vaan suoritukset merkitään paloasemakohtaisiin taulukoihin, joista koulutuspalomestari seuraa asemavastaavien kanssa suoritteita.

Sopimushenkilöstön koulutus perustuu pelastusopiston rakentamaan sopimuspalokuntien koulutusjärjestelmään, joka on ollut käytössä vuodesta 2019 lähtien. Koulutusjärjestelmässä ja opetussuunnitelmassa on otettu huomioon tarpeet henkilöstön osaamisessa. Pelastusopiston mukanaololla koulutuksessa ja sen kehittämisessä varmistetaan yhtenäiset tiedot ja taidot tutkintokoulutuksen saaneiden kanssa.

Sopimuspalokuntien perusopetus tapahtuu kurssimuotoisesti, jossa koulutuslupana käytetään Pelastusopiston Koulumaali verkko-oppimisympäristöä. Pelastusopisto kouluttaa alueiden vastaavat kouluttajat ja sopimushenkilöstön päällystön.

Vastaavan kouluttajan koulutus sisältää pedagogisen sekä aihekohtaisen koulutuksen. Koulutuksen suorittaneet saavat kouluttajan pätevyyden, joka on voimassa enintään kolme vuotta. Pätevyyden saa uusittua täydennyskoulutuksella. Etelä-Savon pelastuslaitoksella on tällä hetkellä noin 10 henkilöä vastaavia kouluttajia. Määrää pitäisi pystyä nostamaan, jotta koulutustoiminta saadaan ylläpidettyä riittävällä tasolla.

Parin viime vuoden aikana on pystytty järjestämään vuosittain kurssitarjonnassa olevat peruskurssit, mutta useita tarpeen mukaan pidettäviä kursseja ei ole järjestetty vastaavan kouluttajan puutteen vuoksi. Tähän oli syynä koronapandemia, jolloin Pelastusopisto ei järjestänyt vastaavan kouluttajan koulutuksia. Näin ollen koulutusvelkaa on kertynyt useamman kurssin osalta.

Sopimuspalokuntien henkilöstön viikkoharjoitukset suunnitellaan nykyisin vuosittain asemavastaavan ja palokunnan yhteistyössä.

Etelä-Savon pelastuslaitoksella ei ole tällä hetkellä omaa toimivaa ja ajanmukaista koulutukseen käytettävää harjoitusaluetta. Harjoitusalueyhteistyötä on suunniteltu yhdessä naapuripelastuslaitosten kanssa. Koulutusyhteistyötä on myös muiden sidosryhmien kanssa.

Tällä hetkellä sopimushenkilöstön koulutusten seurantaan ei ole yhtenäistä koko alueen kattavaa järjestelmää, vaan suoritukset merkitään paloasemakohtaisiin taulukoihin, joista koulutuspalomestari seuraa asemavastaavien kanssa suoritteita. Sopimushenkilöstön koulutusseuranta nojaa osittain myös HAKA-järjestelmään, johon palokunta merkitsee henkilöstön käydyt kurssit. Järjestelmä ei ole kuitenkaan kattava, koska osa sopimuspalokunnista ei käytä tätä järjestelmää.

Tarpeet ja tavoitteet

Etelä-Savon pelastuslaitoksen koulutusjärjestelmän tavoitteena on täyttää lakisääteiset ja ohjeelliset koulutusvaatimukset sekä ylläpitää ja kehittää henkilöstön osaamista.

Tavoitteena on henkilöstön monipuolinen kouluttautuminen oman ammattitaidon kehittämisen tueksi, sekä koulutuksen myötä motivoitunut ja aktiivinen henkilöstö.

Tavoitteena on kouluttaa sopimushenkilöstöä, joka pystyy toimimaan sekä itsenäisesti että tukemaan päätoimista henkilöstöä hälytystehtävillä. Tavoitteena on tarjota jatkossa monipuolisemmin sopimushenkilöstön koulutusohjelmassa olevia kursseja.

Päätoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön yhteistyötä koulutusten järjestämisessä pyritään tiivistämään entisestään.

Kouluttajien tarvitsema työaika koulutusten suunnitteluun ja toteutukseen huomioidaan työajan käytön suunnittelussa.

Laadukkaan koulutuksen tueksi tarvitaan monipuolinen, ajanmukaisesti suunniteltu ja toteutettu harjoitusalue.

Osaamisen hallinnan seurantaan tarvitaan jatkossa koko alueen henkilöstön kattava toiminnanohjausjärjestelmä.

Päätös palvelutasosta

1. Osaamisen hallintaa jatketaan tulevalla palvelutasopäätöskaudella vähintään nykyisellä tasolla, nykytilan kuvauksen mukaisesti. Päätoimisen henkilöstön koulutuksen järjestelyt pidetään vähintään nykyisellä, toimivalla tasolla.
2. Sopimuspalokuntien henkilöstön viikkoharjoitukset suunnitellaan jatkossa vuosittain asemavastaavan ja palokunnan yhteistyössä. Koulutusvastaava ja paloasemaryhmien palopäälliköt hyväksyvät suunnitelmat. Viikkoharjoitussuunnitelmissa huomioidaan pakolliset koulutusvaatimukset ja painotetaan niiden lisäksi paloasemien vastuualueiden riskejä.
3. Pelastuslaitoksen toiminnanohjausjärjestelmäksi hankitaan toimiva ja pelastuslaitosten käyttöön suunniteltu järjestelmä.
4. Tulevan palvelutasopäätöskauden aikana suunnitellaan ja tehdään tarvittavat ratkaisut pelastustoiminnan harjoitusalueen sijoituksesta sekä suunnitellaan toimiva ja monipuolista koulutusta mahdollistava harjoitusalue. Tavoitteena on yhteistyö naapuripelastuslaitosten kanssa.

Kehittämistarve

Osaamisen hallinnan seurantaan ja suunnitteluun tarvitaan toiminnanohjausjärjestelmä. Tähän on tulossa parhaillaan kilpailutuksessa oleva toiminnanohjausjärjestelmä.

Osaamisen ylläpidon ja kehittämisen tueksi tarvitaan monipuolinen ja toimiva harjoitusalue.

Vastaavien kouluttajien määrää tasaisesti koko pelastuslaitoksen alueella pitäisi pystyä nostamaan.

4.2.2.5. Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimessa noudatetaan vähimmäistasona sisäministeriön ohjetta pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä. Kaikilla päätoimisilla, pelastustoimintaan osallistuvilla pelastajilla on vähimmäisvaatimustasona ohjeen mukainen toimintakykyluokka 1 (FireFit-indeksi 3.0). Sopimuspalokuntien hälytysosastoissa savusukeltajina toimivien vähimmäisvaatimustasona on toimintakykyluokka 2 (FireFit-indeksi 2.7).

Pelastustoimen palveluksessa on päätoiminen työhyvinvointikoordinaattori, joka suunnittelee ja toteuttaa toimintakykytestit sisäisenä toimintana. Hän organisoii ja raportoi myös testauksen seurannan yhdessä palopäälliköiden kanssa. Toimintakykytestit tehdään vuosittain päätoimiselle pelastustoiminnan henkilöstölle ja sopimuspalokuntien savusukeltajille. Muulle sopimuspalokuntien henkilöstölle toimintakyvyn testaus tehdään tarvittaessa vapaaehtoisuuteen perustuen.

Toimintakyvyn arviointiin liittyvät terveystarkastukset tehdään hyvinvointialueen työterveyshuollon toimesta sisäministeriön ohjeen mukaisesti ikäryhmittäin.

Kehonkoostumusmittaukset tehdään vuosittain päätoimiselle pelastustoiminnan henkilöstölle. Sopimuspalokuntien henkilöstölle ja muulle pelastustoimen henkilöstölle mittaukset tehdään tarvittaessa vapaaehtoisuuteen perustuen.

Kuntoiluvälineet ja kuntosalit paloasemilla pidetään ajanmukaisina. Nillä paikkakunnilla, joissa ei ole paloasemalla kuntosalia, järjestetään vuoroja kuntien tai yksityisten toimijoiden kuntosaleille. Lisäksi pääpaloasemilla järjestetään sopimusperusteisesti viikoittaisia fysioterapeutin ohjaamia liikuntatunteja. Myös palloiluvuoroja ja uintivuoroja järjestetään pääpaloasemien henkilöstölle.

Tarpeet ja tavoitteet

Toimintakyvyn seuranta ja testaus perustuu sisäministeriön ohjeeseen pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä. Toiminnalla varmistetaan riittävä toimintakyky vaativiin pelastustehtäviin sekä luodaan edellytyksiä toimintakyvyn ylläpidolle koko työuran aikana.

Pelastushenkilöstön keski-ikä nousee ja eläkeikä on korkea. Etelä-Savon pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat pienet, joten kaikkien pelastustoimintaan osallistuvien on oltava toimintakykyisiä ja saavutettava vaativien tehtävien FireFit-indeksi 3.

Tavoitteena on työuran alusta saakka tukea henkilöstöä säilyttämään kokonaisvaltainen terveys ja toimintakyky eläkeikään saakka.

Päätös palvelutasosta

1. Toimintaa jatketaan tulevalla palvelutasopäätöskaudella nykyisellä tasolla, nykytilan kuvauksen mukaisesti. Testaukset, terveystarkastukset, kehonkoostumusmittaukset ja toimintakyvyn ylläpitoa tukevat toimenpiteet pidetään vähintään nykyisellä tasolla.
2. Pelastustoimintaan osallistuvien henkilöiden toimintakyvylle määritellään **tavoitteellinen** vähimmäistaso.

Kehittämistarve

Ikääntyville palomiehille (50+) tarvittaisiin kehittää kokonaisvaltainen eläkeikään saakka ulottuva työkyvyn säilyttämisen ohjelma yhteistyössä pelastustoimen, työhyvinvointikoordinaattorin ja työterveyshuollon kanssa.

Päätoimisten pelastajien maksimaalisen hapenottokyvyn testien järjestäminen kolmen vuoden välein tulisi suunnitella toimivaksi järjestelmäksi.

Savusukelluskelpoisten sopimuspalokuntalaisten määrää tulisi pystyä tulevaisuudessa lisäämään. Pelastustoimintaan osallistuvan sopimuspalokuntalaisten toimintakyvyn seurantaan ja osaamisen hallintaan tarvitaan tulevaisuudessa toimintaa tukeva järjestelmä. Tähän on tulossa parhaillaan kilpailutuksessa oleva toiminnanohjausjärjestelmä.

4.2.2.6. Pelastustoiminnan kalustovoimavarat toimintoittain alueen eri osissa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastustoiminnan palvelut tuotetaan 30 paloasemalta. Kalustovoimavarat on sijoitettu alueelle riskianalyysin ja toiminnan vaatimusten mukaisesti.

Etelä-Savon pelastuslaitos Lokka Seppo/28.7.2023		Ajoneuvojen lukumäärä ajoneuvoluokan mukaan																	pronto									
	Summausalue	Sähköauto (yli 30000)	Normaalivaara	Puomieskari	Rakennus	Jaliohjat	Melioraatio	Pelastusajoneuvo	Maastokäyttö	Hydrolaite	Autolanssi	Iirikasvat	Huoltoauto	Ilmavälik	Mobiili	Kevyt-sarjelu	Säiliö-	Muu pelastus-	Venälämmä (yli 10m)	Vene (enintään 10m)	Muu vesiliikenne	Säiliö-	Ohjelmakone	Muu laitte	Asennus-	UUS	Yhteensä	
Kunta																												
Enonkoski	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4
Hirvensalmi	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6
Juva	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	7
Kangasniemi	2	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	10
Mikkeli	10	7	0	1	1	1	10	1	2	0	0	8	1	1	3	0	1	3	1	8	0	0	0	0	0	9	2	70
Mäntyharju	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	9
Pertunmaa	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	5
Pieksämäki	4	1	0	0	0	1	4	0	0	0	0	3	0	1	1	0	0	1	0	4	0	0	0	1	3	1	25	
Puumala	2	1	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	2	1	1	1	2	1	0	17	
Rantasalmi	1	1	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	8	
Savonlinna	6	4	1	0	1	1	8	1	4	1	4	3	0	0	3	0	0	1	1	11	0	0	0	0	0	7	2	59
Sulkava	2	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	2	2	0	0	0	0	2	0	12
Yhteensä	33	21	1	1	2	3	34	2	9	1	5	18	1	2	12	1	1	6	4	36	3	1	1	3	27	5	232	

Käytetyt polkimäärät
Pelastustoiminta-alue = Etelä-Savo
Kunta = Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Puumala, Rantasalmi, Savonlinna, Sulkava

Taulukko 27. Ajoneuvokalusto paloasemittain.

Tarpeet ja tavoitteet

Kalustovoimavarojen mitoitus on tehty riskien edellyttämiin suorituskykyvaatimuksiin perustuen ja kalustovoimavat ovat sillä tasolla, että pelastustoiminnan odotetaan toteutuvan viivytyksettä ja

tehokkaasti. Vuosittain tehtävien investointien ja hankintojen avulla varmistetaan kaluston, varusteiden ja välineiden toimintakunto.

Päätös palvelutasosta

salassapidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

Kehittämistarve

Uusina erityispiirteinä ovat alueelle rakentuvat tuulivoimapuistot, aurinkovoimalakentät ja sähköautojen tuomat haasteet pelastustoiminnalle. Varsinaisia toimintavalmiusvaatimuksia ne eivät lisää, mutta ne huomioidaan koulutuksen, osaamisen ja varustuksen kehittämisessä.

Osana riskianalyysi- ja palvelutasopäätösprosessia toteutettiin paloasemakohtaiset riskikortit. Niiden avulla täsmennettiin paloasemien vastuualueiden riskien erityispiirteitä ja riskikohteita. Lisäksi korteissa esille tuodut huomiot henkilöstö- ja kalustoresurssien kehittämistarpeista on huomioitu pelastustoiminnan palvelutason kehittämistarvekuvauksissa.

salassapidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

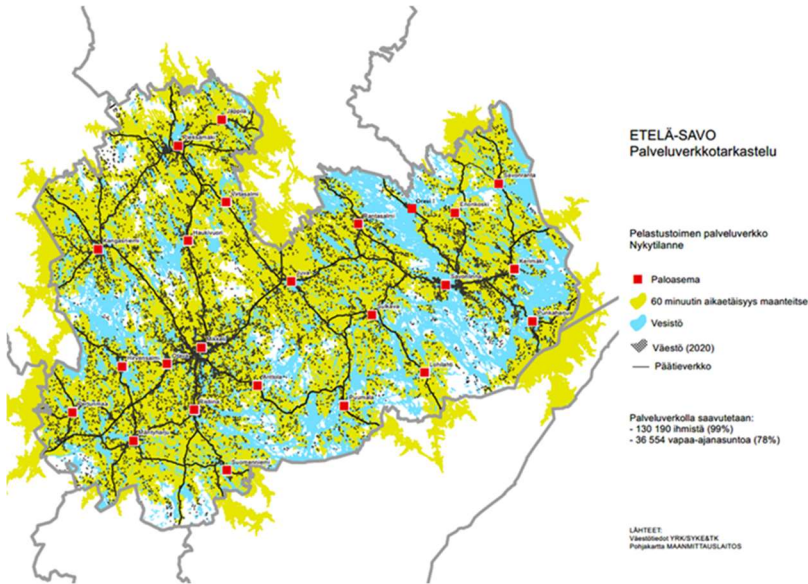
4.2.2.7. Pelastusasemat, paloasemat sekä muut kiinteistöt ja toimipisteet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon pelastustoimen palvelut on tällä hetkellä järjestetty seuraavilta paloasemilta: Enonkoski, Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mikkelin VPK, Anttolan VPK, Otavan VPK, Mikkelin EVPK, Hiirolan VPK, Haukivuori, Suomenniemen paloasema, Ristiina, Mäntyharju, Pertunmaa, Pieksämäki, Pieksämäki asema 2, Jäppilä, Virtasalmi, Puumala, Virtasalmi, Rantasalmi, Savonlinna, Savonlinnan VPK, Miekkoniemen VPK, Oravin VPK, Savonranta,

Kerimäki, Punkaharju, Sulkava ja Lohikosken VPK.

Kuva 7. Etelä-Savon pelastustoimen palveluverkko.

Tarpeet ja tavoitteet

Paloasemaverkon ja muiden kiinteistöjen mitoitus perustuu uhka- ja riskiarvioon. Mitoitus on kokonaisuudessaan sillä tasolla, että pelastustoiminnan odotetaan toteutuvan viivytyksettä ja tehokkaasti ja toimintavalmiustavoitteiden täyttyvän.

Päätös palvelutasosta

Pelastustoimen nykyinen paloasemaverkko säilytetään.

Kehittämistarve

Paloasemaverkon osalta on tunnistettu seuraavat remontti- tai uudisrakennustarpeet ja palvelutasopäätöskauden aikana tehdään tarkemmat suunnitelmat ja hankkeista päätetään aina erikseen.

Uudisrakennus: Rantasalmi, Kangasniemi, Pieksämäki, Mikkelin Visulahden suunta / Mikkelin VPK, Pertunmaa, Lohikosken paloasema ja Otavan paloasema (mahdollinen remontti), Savonlinnan venelaituri. Harjoitusalueen kehittäminen.

Remontti: Hiirolan aseman sosiaalitilat, Hirvensalmen paloasema, Oravin paloasema, Virtasalmen vene- ja ympäristövahinkojen torjunnan varastotilat.

4.2.2.8. Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Savusukelluskelpoisten henkilöiden määrässä Etelä-Savossa on ollut puutteita.³⁴ Tehokkaan pelastustoiminnan varmistamiseksi vastesuunnittelua ja täydentäviä sammutusmenetelmiä on kehitetty.

³⁴ Huomioidaan myös Itä-Suomen aluehallintoviraston antamat päätökset (28.4.2022: ISAVI/32/2022).

Tarpeet ja tavoitteet

Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan, savuiseen ja rajattuun sisätilaan tai työskentelyä palavan rakennuksen katolla.

Savusukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa. Palavan ja rajatun sisätilan sammuttamiseen käytetään myös muita menetelmiä kuin savusukeltamista.

Päätös palvelutasosta

Savusukellusvalmius pidetään taulukossa / resurssilistauksessa kohdassa 4.2.2.6. olevalla tasolla kaluston ja koulutuksen suhteen. Yksittäisen paloaseman henkilöstön suorituskykyyn tai saatavuuteen liittyen savusukellustavoitteen mukaista valmiutta ei välttämättä saavuteta. Saatavuus voi myös vaihdella eri vuorokauden- ja vuodenaikoina esimerkiksi henkilöstöpulaan liittyen.

Kehittämistarve

Savusukelluskelpoisten henkilöiden määrässä Etelä-Savossa on ollut puutteita ja palvelutasopäätöskaudella tähän kiinnitetään huomiota. Tehokkaan pelastustoiminnan varmistamiseksi vastesuunnittelua ja täydentäviä sammutusmenetelmiä on kehitetty ja tätä jatketaan edelleen.

4.2.2.9. CBRNE-onnettomuuksien valmiudet alueen eri osissa sisältäen kemikaalisukellusvalmiudet

Palvelutason nykytilan kuvaus

CBRNE-onnettomuuksilla tarkoitetaan onnettomuuksia, joissa on osallisena kemiallisia aineita (C), biologisia taudinaiheuttajia (B), radioaktiivisia aineita (R), ydinenergiaa (N) tai räjähteitä (E).

Näihin onnettomuuksiin varautuminen on ollut riittävällä tasolla. Kemikaalisukelluksen sekä kemikaalien pumppauksen valmiuksia on alueen eri osissa.

Tarpeet ja tavoitteet

Kemikaalionnettomuuksien torjuntaa tehdään tarvittaessa kemikaalisukelluksella, jolla tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-, torjunta- tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä. Kemikaalisukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa.

Päätös palvelutasosta

Kemikaalitorjunta CBRNE (kemikaalipuku / roiskesuojapuku / kylmänsuojapuku) torjuntavalmius pidetään taulukossa / resurssilistauksessa kohdassa 4.2.2.6. olevalla tasolla kaluston ja koulutuksen suhteen. Yksittäisen paloaseman henkilöstön suorituskykyyn tai saatavuuteen liittyen tavoitteen mukaista valmiutta ei välttämättä saavuteta. Saatavuus voi myös vaihdella eri vuorokauden- ja vuodenaikoina esimerkiksi henkilöstöpulaan liittyen.

Kehittämistarve

Ei erityistä kehittämistarvetta.

4.2.2.10. Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimi on varautunut vesialueilla ja saarissa tapahtuviin onnettomuuksiin siten, että kahdella vakinaisella henkilöstöllä miehitetyllä paloasemalla on vesisukellusvalmius. Pintapelastusvalmius on kaikilla niillä toimipaikoilla, joiden vastealueella on merkittävää vesipelastusriskiä. Pelastuslaitoksella on kolme kelirikkoalusta vaikeiden jääolosuhteiden aikana tapahtuviin pelastustehtäviin. Pelastuslaitoksella on lisäksi noin 50 öljyntorjunta-alusta, joita hyödynnetään vesialueella tapahtuvaan pelastustoimintaan.

Vesisukellus ei ole pelastustoimen lakisääteinen tehtävä. Etelä-Savon pelastuslaitoksella on muu vesisukellusvalmius. Tavoitteena työvuorosuunnittelussa on, että Mikkelissä ja Savonlinnassa on vesisukellusohjeen mukainen välitön vesisukellusvalmius, jolloin työvuorossa on kaksi I-tason vesisukeltajaa. Tällöin voidaan suorittaa vaikeita vesisukellustehtäviä, joissa tulee olla koulutettu turvasukeltaja. Henkilöstön poissaoloista ynnä muista syistä johtuen vesisukellusvalmius voidaan suunnitella myös yhden sukeltajan varaan, jolloin kyetään rajoitettuihin hengenpelastustehtäviin. Myös muilla paloasemilla voi työskennellä vesisukeltajia ja tilapäisesti on mahdollista, että vesisukellusvalmiutta ei ole henkilöstön erilaisista poissaoloista johtuen.³⁵

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoimi voi ylläpitää alueellaan tai joissakin osissa aluettaan välitöntä vesisukellusvalmiutta tai muuta vesisukellusvalmiutta. (SM 48/2007, s.15). Vesisukellus ei ole pelastustoimen lakisääteinen tehtävä. Sen ylläpitäminen on perusteltua, koska Etelä-Savossa on paljon vesistöjä, eikä sen hoitaminen kuulu muiden viranomaisten tehtäviin. Vesisukellusvalmius ei ole kuitenkaan aukoton, koska sen ylläpitäminen ei ole mahdollista koko maakunnan alueella, eikä henkilöstöä ole välttämättä aina työvuorossa tai muuten saatavilla.

³⁵ Pelastustoimi ylläpitää vähintään pintapelastusvalmiutta.

Päätös palvelutasosta

~~Etelä-Savon pelastuslaitoksella on muu vesisukellusvalmius.~~ Tavoitteena ~~työvuorosuunnittelussa on, että Mikkelissä ja Savonlinnassa Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimesa on vesisukellusohjeen mukainen~~ välitön vesisukellusvalmius, jolloin työvuorossa on kaksi I-tason vesisukeltajaa.³⁶ Tällöin voidaan suorittaa vaikeita vesisukellustehtäviä, joissa tulee olla koulutettu turvasukeltaja. Henkilöstön poissaoloista ynnä muista syistä johtuen vesisukellusvalmius voidaan suunnitella myös yhden sukeltajan varaan, jolloin kyetään rajoitettuihin hengenpelastustehtäviin. Myös muilla paloasemilla voi työskennellä vesisukeltajia ja tilapäisesti on mahdollista, että vesisukellusvalmiutta ei ole henkilöstön erilaisista poissaoloista johtuen.

Venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet on määritelty taulukossa kohdassa 4.2.2.6.

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana pyritään saamaan alueellinen vesisukeltajien koulutus yhteistyöalueen pelastustoimien kesken.

4.2.2.11. Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan erityisvalmiudet

Palvelutason nykytilan kuvaus

Ympäristövahinkojen pelastustoiminnalla tarkoitetaan öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa. Etelä-Savon pelastuslaitoksen ~~ympäristövahinkojen torjunnan riskianalyysin mukaista~~ ympäristövahinkojen torjuntatasoa ei vielä aluehallintoviraston arvioinnin mukaan kaikilta osin saavuteta. ~~Puutteet eivät kuitenkaan ole niin huomattavia, että ympäristövahingon torjunta olisi uhattuna.~~ Riskiarvion laatimisen jälkeen mm. Saimaan alueen laivaliikenteessä on tapahtunut merkittäviä muutoksia.

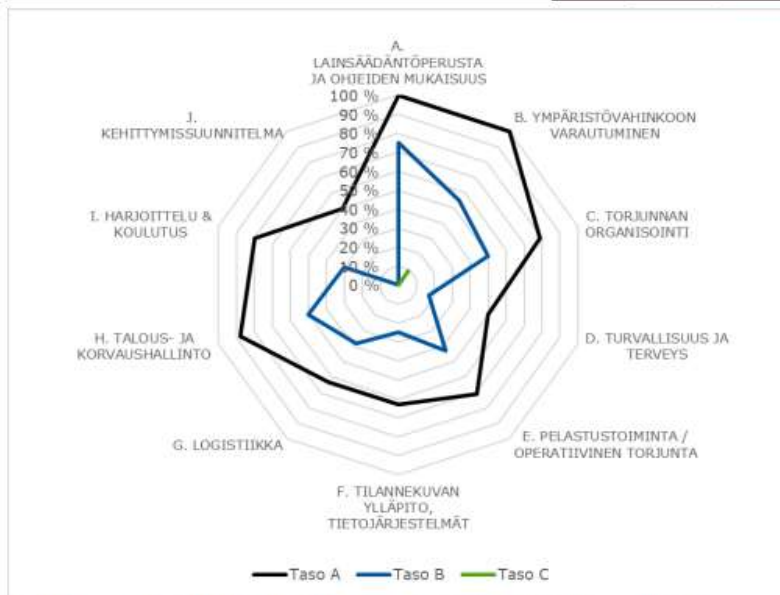
³⁶ Ohje pelastustoimen sukellus- ja pintapelastustoimintaan. Sisäministeriön julkaisuja 2023:28

Ympäristövahinkojen torjuntavalmiustaso:

A **B** **C**
78 % **41 %** **2 %**

	A	B	C
A. LAINSÄÄDÄNTÖPERUSTA JA OHJEIDEN MUKAISUUS	100 %	75 %	0 %
B. YMPÄRISTÖVAHINKOON VARAUTUMINEN	100 %	55 %	9 %
C. TORJUNNAN ORGANISOINTI	79 %	50 %	0 %
D. TURVALLISUUS JA TERVEYS	50 %	17 %	0 %
E. PELASTUSTOIMINTA / OPERATIIVINEN TORJUNTA	71 %	43 %	0 %
F. TILANNEKUVAN YLLÄPITO, TIETOJÄRJESTELMÄT	63 %	25 %	0 %
G. LOGISTIikka	63 %	38 %	0 %
H. TALOUS- JA KORVAUSHALLINTO	88 %	50 %	0 %
I. HARJOITTELU & KOULUTUS	80 %	30 %	0 %
J. KEHITTYMISSUUNNITELMA	50 %	0 %	0 %

Etelä-Savon pelastuslaitoksen riskinarvion edellyttämä torjuntataso on B. Tasoa ei saavuteta, merkittävimmät puutteet ovat kehityssuunnitelmassa sekä terveys- ja turvallisuussuunnittelussa ja työterveyshuollon suunnittelussa. Aluehallintoviraston arvion mukaan puutteet eivät ole niin huomattavia, että ympäristövahingon torjunta olisi vakavasti uhattuna.

Kuva 8. Etelä-Savon pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjuntataso ympäristövahingon torjuntavalmius pelastustoimessa 2022 aluehallintoviraston käsityksen mukaan.³⁷

torjuntavalmiustaso

Tarpeet ja tavoitteet

Hyvinvointialueen pelastustoimen vastuulla olevien öljyvahinkojen maa- ja vesialueilla, alusöljyvahinkojen sekä muiden ympäristövahinkojen torjunnan erityisvalmiuden lisäksi on huomioitava myös venekalusto. Yhteistyöstä muiden viranomaisten kanssa päättäminen tehdään

³⁷ Aluehallintovirastojen julkaisuja 157/2023

luvuissa 4.2.4, 4.3.1, 4.3.2, 4.3.3. Vapaaehtoisten käyttämisen periaatteista päätetään luvussa 4.4. Ympäristövahinkojen torjunnan suunnitelmista päätetään kohdassa 4.3.4.

Päätös palvelutasosta

Kemikaalitorjunta CBRNE (kemikaalipuku / roiskesuojapuku / kylmänsuojapuku), öljyntorjunta ja jälkivahinkojen torjuntavalmius pidetään taulukossa / resurssilistauksessa taulukossa 4.2.2.6. olevalla tasolla kaluston ja koulutuksen suhteen. Yksittäisen paloaseman henkilöstön suorituskyykyyn tai saatavuuteen liittyen tavoitteen mukaista valmiutta ei välttämättä saavuteta. Saatavuus voi myös vaihdella eri vuorokauden- ja vuodenaikoina esimerkiksi henkilöstöpulaan liittyen.

Palvelutasopäätöskauden aikana ympäristövahinkojen torjuntataso nostetaan tasolle B.³⁸

Kehittämistarve

Ympäristövahinkojen torjuntaan suunnattua koulusta ja harjoitustoimintaa tulee kehittää riskipainotteisesti. Erityiskaluston osalta muun muassa mittauskalustoa tulee kehittää yhteistyössä Itä- ja Keski-Suomen pelastuslaitosten kanssa.

4.2.2.12. Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä sekä ajoneuvokalustosta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Korkealta pelastamisen taso on Etelä-Savossa vakiintunut. Etelä-Savon pelastuslaitoksella on puomitikaskalusto Mikkelissä ja Savonlinnassa. Alueelle on rakentumassa tuulivoimapuisto, jonka yhteydessä pelastustoimen suorituskyykyä on parannettava.

Tarpeet ja tavoitteet

³⁸ Tasot määritetty aluehallintovirastojen julkaisussa 157/2023.

Korkealta pelastaminen sisältää ajoneuvokalustolla ja köysipelastamisella tehtävät korkealta pelastamisen toimenpiteet ja työskentelyn alueella, jossa on putoamisvaara. Putoamisvaarallisella alueella työskentely voi olla henkisesti ja fyysisesti vaativaa työtä, jonka turvallinen suorittaminen asettaa tekijälle terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyviä erityisvaatimuksia.

Etelä-Savossa ei ole vaativia korkealta pelastamisen riskejä, kuten suuria hiihtohissejä tai maisemahissejä.

Päätös palvelutasosta

Korkealta pelastaminen valmius pidetään taulukossa / resurssilistauksessa kohdassa 4.2.2.6. olevalla tasolla kaluston ja koulutuksen suhteen.

Kehittämistarve

Etelä-Savoon on rakennettu tuulivoimaloita ja lisää on tulossa. Tuulivoimalassa tapahtuvien onnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskykyä on palvelutasopäätöskauden aikana kehitettävä **koulutusten, osaamisen ja varusteiden osalta**.

4.2.2.13. Sammutusveden saamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukalustosta, säiliöautoista ja pumpuista

Palvelutason nykytilan kuvaus

Sammutusvesisuunnitelma on ajantasainen. Etelä-Savon pelastuslaitos on varautunut suurpaloihin ja metsäpaloihin riittävällä säiliöautokapasiteetilla (25 kappaletta), moottoriruiskukapasiteetilla (10 kappaletta / yli 1 600 l/min ja noin 79 kappaletta / alle 1 000 l/min) ja kahdella metsäkoneen metsäpalonsammutuslaitteistolla. Sammutusautojen vesisäiliöiden lisäksi Etelä-Savossa on 22 säiliöpaloautoa.

Tarpeet ja tavoitteet

Sammutusveden saamisen valmiuksista alueen eri osissa sisältäen periaatteet letkukalustosta, säiliöautoista ja pumpuista on määritelty sammutusvesisuunnitelmassa. Myös maastopalojen sammuttamiseen tarkoitettujen yhden tuuman paloletkujen käyttöä tullaan lisäämään, sammutustyön tehostamiseksi ja henkilöstön fyysisen kuormituksen vähentämiseksi.

Päätös palvelutasosta

Sammutusvesisuunnitelma päivitetään palvelutasopäätöskausittain tai tarpeen mukaan. Kohdassa 4.2.2.6. on päätetty pelastustoiminnan henkilöstövoimavarojen määrä ja laatu hyvinvointialueen alueen eri osissa. Säiliöpaloautojen lukumäärä pidetään nykyisellään ja uusitaan siten, että niiden keski-ikä ei nouse.

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana päivitetään sammutusvesisuunnitelma ja selvitetään kuntakohtaiset kehittämistarpeet yhteistyössä kuntien kanssa.

4.2.2.14. Muiden paikallisten riskien mukaiset valmiudet, esimerkiksi maanalainen pelastaminen, maastopalot ja maastopelastaminen

Nykytilan kuvaus

Maastopalariski on arvioitu Etelä-Savossa merkittäväksi ja näin ollen riskin hallintaan on panostettu merkittävästi, muun muassa hankkimalla kaksi metsäkoneen päälle rakennettua metsäpalonsammutuslaitteistoa (Mörkö). Maastopelastamisen riski on merkittävä laajojen metsäalueiden ja runsaiden ulkoilureittien johdosta. Pelastuslaitos on viime vuosina uusinnut maastoajoneuvokalustoa merkittävästi.

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimella on riittävä venekalusto eri puolilla hyvinvointialuetta vesialueilla ja saaristossa tapahtuvien onnettomuuksien hoitamiseen.

Tarpeet ja tavoitteet

Päivittäisten onnettomuuksien lisäksi Etelä-Savossa on noin 10 merkittävää mekaanisen puunjalostuksen tuotantolaitosta, joissa on merkittävä suurpalon vaara. Suurimmassa osassa näistä paloriskiä on hallittu automaattisilla sammutuslaitteistoilla. Etelä-Savossa on runsaasti metsäalueita ja metsäpalojen riski on kuivina kesinä huomattava. Maastopalariski on arvioitu Etelä-Savossa merkittäväksi. Maastopelastamisen riski on merkittävä laajojen metsäalueiden ja

runsaiden ulkoilureittien johdosta. Etelä-Savossa on yksi merkittävä maanalainen luolasto. Muut maanalaiset tilat ovat tavanomaisia, kuten esimerkiksi pysäköintihalleja.

Etelä-Savossa on runsaasti eri kokoisia vesialueita ja niissä runsas saaristo. Saaristossa on pääsääntöisesti vapaa-ajanasuntoja, mutta myös vakituista asutusta. Runsaammin asuttuihin saariin on olemassa tie- tai lossiyhteys. Vesistöissä tapahtuu myös runsaasti vesiliikennettä, varsinkin kesäisin.

Päätös palvelutasosta

Muiden paikallisten riskien valmius pidetään taulukossa / resurssilistauksessa kohdassa 4.2.2.6. olevalla tasolla kaluston ja koulutuksen suhteen.

Kehittämistarve

Eri erityistä kehittämistarvetta.

4.2.3. Pelastustoiminnan johtaminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon pelastustoiminnan johtaminen on kuvattu ajan tasalla olevassa johtamisohjeessa. Sen mukaan, jos pelastusryhmän johtajana toimii ryhmänjohtajakoulutuksen saanut vakinainen viranhaltija, toimii hän myös pelastustoiminnan johtajana. Jos pelastusryhmänjohtajana toimii muu kuin pelastusviranomainen, toimii hän yleensä tilannepaikan johtajana. Tällöin varsinainen pelastustoiminnanjohtaja on hälytyksen saanut pelastusviranomainen.

Pelastustoimen johtamisjärjestelmä ja tilannekeskus:

Ryhmä	RES PXX1	Sopimuspalokunnissa on koulutettu ryhmänjohtaja tai kokenut vanhempi sammutusmies.
Ryhmä	RES XXX	Moniammatillisen yksikön palomies toimii ryhmänjohtajana.
Ryhmä/joukkue	RES P41 RES P42 RES P43	Tilannepaikanjohtajana (joukkue) toimii tarvittaessa palo esimies Mikkelistä, Savonlinnasta tai Pieksämäeltä.
Joukkue	RES P31	RES P31 on järjestetty 24/7-periaatteella.
Lisäresurssi joukkueen johtamiseen läheisyysperiaatteella.	RES P32	Järjestetään 12/7-periaatteella ja riskiaikaan 24/7. Valmiutta muutetaan tarvittaessa valmiudensäätämisperametrioiden mukaan tai muusta syystä. P32-järjestelmä voidaan tarvittaessa varmistaa 30 minuutin varallaololla samaan tapaan, kuin muilla paloasemilla on varmistettu reservin saapuminen paloasemalle.
Komppania tarvittaessa myös joukkueenjohtaja.	RES P2	Voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa tai sisällyttää muihin Etelä-Savon päällystönjohtamistasoihin. Valmiutta muutetaan tarvittaessa valmiudensäätämisperametrioiden mukaan tai muusta syystä.
Tilanne- ja johtokeskus ks. kohta Varautuminen häiriötilanteisiin.	ISTIKE	Järjestetään yhteistyössä muiden pelastuslaitosten kanssa 24/7-periaatteella.

RES P31, P32, P2, P41, P42 ja P43 ovat pelastustoimen operatiivisia tunnuksia.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, ja pelastustoimen muodostelmalla on aina johtaja. Yhteistoimintatilanteissa, joissa pelastustoimintaan osallistuu useampi viranomainen, pelastusviranomainen toimii yleisjohtajana. Pelastustoiminnan johtamisesta laaditaan tarvittavat suunnitelmat, joissa määritellään riskien ja uhkien edellyttämät johtamisjärjestelyt eri laajuisissa ja myös pitkäkestoisissa tilanteissa.

Päätös palvelutasosta

salassapidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana **perustetaan tai siirtämään** yksi palomestarin virka Savonlinnan alueelle. Perusteena lisävirkaan on sopimuspalokuntatoiminnan kehittäminen koko alueella ja pelastustoiminnan johtamisen varmistaminen normaali- ja poikkeusoloissa. (ks. 4.4.2.).

4.2.4. Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta

Palvelutason nykytilan kuvaus

Itä- ja Kaakkois-Suomen alueen pelastuslaitokset toteuttavat yhdessä tilannekeskustoimintaa, jonka vastuullisena tuottajana on Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos. Toiminta perustuu sopimukseen ja osapuolet seuraavat sopimuksen toteutumista.

Tarpeet ja tavoitteet

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa, tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy järjestämisvastuu ja vastuu palvelujen asianmukaisen hoitamisen valvonnasta.

Itä- ja Kaakkois-Suomen alueen pelastuslaitokset toteuttavat yhdessä tilannekeskustoimintaa, jonka vastuullisena tuottajana on Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos. Toiminta perustuu sopimukseen ja osapuolet seuraavat sopimuksen toteutumista.

Päätös palvelutasosta

Etelä-Savon hyvinvointialue toteuttaa yhdessä tilannekeskustoimintaa, jonka vastuullisena tuottajana on Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitos. Toiminta perustuu sopimukseen ja osapuolet seuraavat sopimuksen toteutumista. Tuleva Itä-Tike korvaa nykyisen ISTIKE:n ja sen toimintaa kehitetään tulevan valtioneuvoston asetuksen perusteella yhdessä Itä-Tiken pelastuslaitosten kanssa.

Kehittämistarve

Tuleva Itä-Tike korvaa nykyisen ISTIKE:n ja sen toimintaa kehitetään tulevan valtioneuvoston asetuksen perusteella yhdessä Itä-Tiken pelastuslaitosten kanssa.

Kustannusten jako tulee menemään hyvinvointialueiden pelastustoimelle valtiolta saaman rahoituksen suhteessa. Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimi maksaa tulevan Itä-Tiken kustannuksista osuuden siinä suhteessa, miten suuri osuus sillä on Tikessä mukana olevien YTA-alueen pelastustoimien rahoitusosuuksista laskettuna. Tämä aiheuttaa Etelä-Savon pelastustoimelle kustannusten nousupaineita verrattuna nykyiseen ISTIKE-maksuosuuteen.

4.2.5. Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon pelastustoimi antaa muille viranomaisille virka-apua pyynnöstä erityiseen harkintaan pohjautuen. Pynnön toteuttamisessa otetaan huomioon pelastustoiminnan tarpeet omalla alueella

ja mahdollisuudet antaa virka- apua pelastustoimintaa vaarantamatta. Virka-avun antamisessa noudatetaan kunkin viranomaisen kanssa laadittuja yhteistyösopimuksia.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Päätös palvelutasosta

Etelä-Savon pelastustoimi antaa muille viranomaisille virka-apua pyynnöstä erityiseen harkintaan pohjautuen. Pynnön toteuttamisessa otetaan huomioon pelastustoiminnan tarpeet omalla alueella ja mahdollisuudet antaa virka- apua pelastustoimintaa vaarantamatta. Virka-avun antamisessa noudatetaan kunkin viranomaisen kanssa laadittuja yhteistyösopimuksia.

Kehittämistarve

Eri erityistä kehittämistarvetta.

4.2.6. Osallistuminen pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon

Palvelutason nykytilan kuvaus

Kansainvälisen avun antamisessa Etelä-Savon pelastuslaitos on osallistunut EU-pelastuspalvelumekanismiin toimintaan ja sitoutunut yhdessä muiden Itä- ja Kaakkois-Suomen pelastuslaitosten kanssa metsäpalomuodostelmalla (FI GFFF-V) tukemaan pelastuspalvelumekanismiin kautta muiden EU-alueen valtioiden pelastustoimintaa.

Pelastuslaitoksella ei ole valtion hankkimaa kansainväliseen pelastustoimintaan soveltuvaa erityiskalustoa.

Kansainvälisen avun vastaanottamiseen ja antamiseen liittyvä suunnitelma (HNS) on Etelä-Savossa parhaillaan päivityksessä ja valmistuu vuoden 2023 aikana.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoimi osallistuu pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon.

Päätös palvelutasosta

Kansainvälisen avun antamisessa Etelä-Savon pelastuslaitos on osallistunut EU-pelastuspalvelumekanismiin toimintaan ja sitoutunut yhdessä muiden Itä- ja Kaakkois-Suomen pelastuslaitosten kanssa metsäpalomuodostelmalla (FI GFFF-V) tukemaan pelastuspalvelumekanismiin kautta muiden EU-alueen valtioiden pelastustoimintaa.

Pelastuslaitoksella ei ole valtion hankkimaa kansainväliseen pelastustoimintaan soveltuvaa erityiskalustoa.

Kansainvälisen avun vastaanottamiseen ja antamiseen liittyvä suunnitelma (HNS) on Etelä-Savossa parhaillaan päivityksessä ja valmistuu vuoden 2023 aikana.

Kehittämistarve

Palvelutasopäätöskauden aikana selvitetään henkilöstön koulutustarpeet ja järjestetään tarvittavaa koulutusta.

4.3. Pelastustoiminnan suunnitelmat

4.3.1. Hälytysohje

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savossa hälytysohje on laadittu ja ajan tasalla. Hälytysohjeessa on huomioitu yhteistoimintasuunnitelmat ja keskinäisen avunannon suunnitelmat.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tulee laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten ja Häätäkeskuslaitoksen kanssa. Hälytysohje on laadittava siten, että häätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä hyvinvointialueelta ne ovat.

Hyvinvointialueen selvityksen mukaan Etelä-Savossa hälytysohje on laadittu ja ajan tasalla. Hälytysohjeessa on huomioitu yhteistoimintasuunnitelmat ja keskinäisen avunannon suunnitelmat.

Päätös palvelutasosta

Pelastustoimi tekee yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten sekä Häätäkeskuslaitoksen kanssa hälytysohjeen pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä. Hälytysohjeessa otetaan huomioon myös pelastuslaitosten sopimukseen perustuva yhteistoiminta ja velvollisuus antaa apua toiselle pelastuslaitokselle.

Hälytysohje on laadittu siten, että häätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä hyvinvointialueelta ne ovat.

Hälytysohjeen päivitykseen käytetään noin 0,1 HTV

Kehittämistarve

Hälytysohjetta päivitetään tarpeen mukaan, mikäli siinä havaitaan optimointitarvetta.

4.3.2. Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnittelu

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savossa pelastuslaitoksen keskinäisen avunannon suunnitelma on osin laadittu ja ajan tasalla. Suunnitelma toimii hyvin tällä hetkellä.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa. Pelastuslaitoksen tulee myös laatia yhteistyössä pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pelastuslaitosten tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa.

Pelastuslain 45 pykän mukaisesti 1.1.2024 voimaan tulevassa muutoksessa edellytetään, että pelastuslaitoksen tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa. Velvoite on uusi ja koskee koko yhteistyöaluetta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitosten keskinäisestä avunannosta on sovittu YT- alueen yhteisessä sopimuksessa. Sopimuksessa on kuvattu avunannon suunnittelun periaatteet. Yhteistyösopimus sisältää pelastuslain 45 pylälän mukaisen velvoitteen.

Sopimus päivitetään tarvittaessa.

Pelastuslaitosten keskinäisestä avunannon suunnitteluun käytetään noin 0,1 HTV

Kehittämistarve

Eri erityistä kehittämistarvetta.

4.3.3. Yhteistyön suunnittelu pelastustoiminnassa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Pelastuslaitokselle on laadittu resurssitaulukko, missä on kuvattu kunkin toimijan rooli yhteistoimintatehtävissä.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen tulee laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti. Yhteistyösuunnitelmat on laadittu ja ne ovat ajan tasalla.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitos sopii, suunnittelee ja ylläpitää pelastustoimintaa yhdessä valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaisten kanssa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Yhteistyösuunnitelmat ja sopimukset tehdään pelastuslain 46 pykälässä mainittujen toimijoiden kanssa, jos pelastustoimen riskianalyysi ja pelastustoiminnan järjestelyt sitä edellyttävät.

Suunnitelmat päivitetään tarvittaessa.

Tähän toimintaan käytetään noin 0,1 HTV

Kehittämistarve

Eri erityistä kehittämistarvetta.

4.3.4. Hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Palvelutason nykytilan kuvaus

Suunnitelmat ovat Etelä-Savon hyvinvointialueen selvityksen mukaan laadittu ja ne ovat ajan tasalla.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitos vastaa hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämien pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien laatimisesta, mukaan lukien sammutusvesisuunnitelmasta.

Päätös palvelutasosta

Pelastuslaitoksen laatii hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat.

Pelastuslaitos laatii pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitosten johdolla.

Tähän toimintaan käytetään noin 0,1 HTV

Kehittämistarve

Eri erityistä kehittämistarvetta.

4.3.5. Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon alueella on yksi erityistä vaaraa aiheuttava kohde, jonka ulkoinen pelastussuunnitelma on päivitetty 2022 ja siihen liittyvä yhteistoimintaharjoitus pidetty 2022. Kohteen ja pelastustoimen yhteinen turvallisuustiedote on päivitetty, jaettu konsultointivyöhykkeen kohteille ja molempien verkkosivuille saatavaksi 2023. Kyseessä olevan kohteen ulkoinen pelastussuunnitelma päivitetään vielä uuden asetuksen mukaiselle pohjalle syksyn 2023 aikana.

Pelastuslaitoksella on aluehallintoviraston näkemyksen mukaan ajoittain ongelmia UPS-prosessissa, mikä näkyy muun muassa harjoitusten sisällöissä ja aikatauluissa.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on pelastuslain mukaisesti ydinenergialaitos, tuotantolaitos, kaivannaisjätteen alue, vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävä ratapiha tai satama-alue. Pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan on huolehdittava yhteistyössä suunnitelmasta tiedottamisesta ja järjestettävä harjoituksia pelastussuunnitelman

toimivuuden varmistamiseksi. Ulkoisen pelastussuunnitelman edellyttäviä kohteita on hyvinvointialueilla vaihteleva määrä.

Päätös palvelutasosta

Ulkoiset pelastussuunnitelmat laaditaan yhdessä toiminnan harjoittajien kanssa, ja suunnitelmat tarkastetaan sekä päivitetään säännöllisesti.

Ulkoiset pelastussuunnitelmat on dokumentoitu pelastuslaitoksen tietojärjestelmään ja **yleisölle annettava turvallisuustiedote julkaistaan toiminnanharjoittajan sekä pelastustoimen verkkosivuilla.**

Ulkoisten pelastussuunnitelmien laadinta ja niitä koskeva harjoittelu toteutetaan vähintään pelastuslain 48. pykälän ja sen nojalla annetun asetuksen ja ohjeiden määrittämällä tavalla.

Ulkoisten pelastussuunnitelmien laadintaan ja niitä koskevaan harjoitteluun käytetään noin 0,1 HTV:tä.

Kehittämistarve

UPS-prosessissa kehitetään palvelutasopäätöskauden aikan siten, että harjoitusten sisällöt ja aikataulut toimivat paremmin.

4.4. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

4.4.1. Vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palvelujen tuottamisessa

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimi käyttää runsaasti sivutoimista henkilöstöä pelastustoiminnan palvelujen tuottamisessa. Valtaosalla sopimuspalokuntien henkilöistä on henkilökohtainen työsopimus pelastuslaitoksen kanssa. Pieni osa sopimuspalokuntien henkilöstöstä toimii myös ilman henkilökohtaista sopimusta. Alueella toimii Suomen Meripelastusseuran vapaaehtoisia järvipelastusyhdistyksiä. Lisäksi Etelä-Savon pelastustoimella

on vapaaehtoisen pelastuspalvelun ja radioamatöörien kanssa yhteistyötä. Radioamatöörien kanssa on sovittu vararadiojärjestelmästä.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna sopimuspalokuntia ja muita organisaatioita ja henkilöitä. Hyvinvointialue päättää, missä laajuudessa se käyttää vapaaehtoisia pelastustoiminnan palvelujen tuottamisessa.

Sopimuspalokuntien lisäksi pelastustoimen tehtävissä voidaan käyttää apuna muitakin toimijoita, kuten meri- ja järvipelastusyhdistysten yksiköitä, vapaaehtoista pelastuspalvelua, pelastusalan liittoja, pelastuskoiria sekä radioamatöörejä ja muita vapaaehtoistoimintaan perustuvia organisaatioita ja järjestöjä.

Päätös palvelutasosta

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimi käyttää runsaasti sivutoimista henkilöstöä pelastustoiminnan palvelujen tuottamisessa. Valtaosalla sopimuspalokuntien henkilöistä on henkilökohtainen työsopimus pelastuslaitoksen kanssa. Pieni osa sopimuspalokuntien henkilöstöstä toimii myös ilman henkilökohtaista sopimusta.

Alueella toimii Suomen Meripelastusseuran vapaaehtoisia järvipelastusyhdistyksiä. Lisäksi Etelä-Savon pelastustoimella on vapaaehtoisen pelastuspalvelun ja radioamatöörien kanssa yhteistyötä.

Radioamatöörien kanssa on sovittu vararadiojärjestelmästä.

Sopimuspalokuntien henkilöresurssin tavoitteena on taulukossa 21 esitetty vuoden 2022 taso. Muu vapaaehtoistoiminta pidetään nykytasolla.

Kehittämistarve

salassapidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

4.4.2. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savon hyvinvointialueen sopimuspalokuntien toimintakykyä ja palokuntien elinvoimaisuutta pyritään kehittämään ja tukemaan muun muassa hyvinvointikoordinattorin ohjauksella sekä muulla tuella. Palokuntanuorisotyötä kehitetään ja monipuolistetaan yhteistoiminnalla eri järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Etelä-Savossa vapaaehtoistoimijat ovat mukana alueellisessa riskiarvioinnissa ja valmiusfoorumissa. Heidän kanssaan tehdään tiivistä yhteistyötä perustettavien häiriötilannekeskusten yhteydessä. Pelastustoimi on osallistunut vapaaehtoisen pelastuspalvelun kokouksiin.

Tarpeet ja tavoitteet

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä. Vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytysten edistäminen sisältää taloudellista tukea, koulutuksellista tukea tai muuta yhteistyötä vapaaehtoisten organisaatioiden kanssa. Toimenpiteiden tulisi näkyä kirjattuina tavoitteina ja toimenpiteinä muun muassa pelastuslaitosten toimintasuunnitelmissa.

Päätös palvelutasosta

Hyvinvointialueen pelastustoimi edistää ja ottaa toiminnassaan huomioon vapaaehtoistoiminnan edistämisen.

Toimenpiteitä ovat:

Liikunta- ja kulttuurietu sopimuspalokunnan aktiiviselle henkilöstölle. Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti sopimuspalokuntien rekrytointiin. Palokuntanaisten ja -nuorten toimintaa kehitetään yhteistyössä Suomen pelastusalan keskusjärjestön (SPEK) kanssa. Pelastuslaitos tukee palokuntanais- ja nuorisotoimintaa avustusten ja varusteiden hankinnan muodossa. Osa **palokuntanaisista tukiosasto** osallistuu hälytysmuonitukseen ja siitä on sovittu.

Lisäksi pelastustoimi osallistuu muiden vapaaehtoistoimijoiden toiminnan suunnitteluun ja toimintaan. Sopimukset ovat ajantasalla kyseisten toimijoiden kanssa.

Kehittämistarve

Vapaaehtoistoiminnan edistämiseksi on edelleen kehittämistarvetta. Sopimushenkilöstön rekrytointia ja pitovoimaa edistävää toimintaa lisätään palvelutasopäätöskauden aikana. Tavoitteena on lisätä sopimuspalokuntiin asti ulottuvia konkreettisia toimia, jotka ovat tarvittaessa räätälöity kunkin sopimuspalokunnan erityisten tarpeiden mukaan.

4.4.3. Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan terveystarkastukset

Palvelutason nykytilan kuvaus

Ks. lisäksi kohta pelastustoiminnan henkilöstön fyysisen toimintakunnon ylläpito 4.2.2.5.

Tarpeet ja tavoitteet

Ks. lisäksi kohta pelastustoiminnan henkilöstön fyysisen toimintakunnon ylläpito 4.2.2.5.

Jos sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluva savusukeltaja tai muuta vastaavaa raskasta työtä tekevä henkilö ei ole oikeutettu työsuhteen perusteella työterveyshuoltoon, hänelle on järjestettävä työterveyshuoltolain mukaisia tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisevillä palveluilla ja terveystarkastuksilla on tarkoitus ehkäistä ja torjua pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvia terveysvaaroja ja -haittoja ja suojella henkilön turvallisuutta, työkykyä ja terveyttä.

Päätös palvelutasosta

Ks. lisäksi kohta pelastustoiminnan henkilöstön fyysisen toimintakunnon ylläpito 4.2.2.5

Etelä-Savon pelastustoimi järjestää kustannuksellaan terveystarkastukset **pelastustoimintaan osallistuvalla henkilöstöllä**. Samoin terveystarkastukset järjestetään toiminnan aloittaville, veneen kuljettajille ja ajokorttien yhteydessä.

Kehittämistarve

Ks. kohta pelastustoiminnan henkilöstön fyysisen toimintakunnan ylläpito 4.2.2.5.

4.4.4. Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Palvelutason nykytilan kuvaus

Ks. lisäksi kohta pelastustoiminnan henkilöstön osaamisen hallinta 4.2.2.4.

Ylläpitokoulutuksesta Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimella on vuosittain laadittava koulutuskalenteri. Viikkoharjoitussuunnitelmat tekee paloaseman nimetty viranhaltija. Lisäksi pelastustoimella on nimetty koulutusvastaava. Järjestelmä toimii tällä hetkellä kohtuullisesti

Tarpeet ja tavoitteet

Ks. lisäksi kohta pelastustoiminnan henkilöstön osaamisen hallinta 4.2.2.4.

Pelastustoimintaan osallistuvilta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Päätös palvelutasosta

Ks. lisäksi kohta pelastustoiminnan henkilöstön osaamisen hallinta 4.2.2.4.

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimi laatii vuosittain koulutuskalenterin. Pelastustoimella on nimetty koulutusvastaava.

Sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus. Pelastustoimi järjestää koulutusta riittävästi tarpeen mukaan, **siten että henkilöstön osaaminen ja henkilöstön määrä voidaan pitää vähintään vuoden 2022 tasolla.**

Kehittämistarve

Ks. lisäksi kohta pelastustoiminnan henkilöstön osaamisen hallinta 4.2.2.4.

Sopimuspalokuntalaisten osalta koulutusputken kattavuutta parannetaan palvelutasopäätöskauden aikana.

4.5. Pelastustoimen viranomaisten vastuulla oleva väestönsuojeluun varautuminen

4.5.1. Väestönsuojeluun varautumisen edellyttämä suunnittelu

Salassa pidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

Tarpeet ja tavoitteet

Päätös palvelutasosta

Väestönsuojeluun varautumiseen liittyvät pelastustoimen vastuut ja tehtävät on määritelty niin, että ne kattavat pelastuslain 64. pykälän mukaiset vaatimukset.

Väestönsuojeluun varautuminen on suunnittelu ja resurssoitu siten, että hyvinvointialueen pelastustoimi:

- 1) huolehtii väestönsuojelutehtävien edellyttämästä sodan ajan uhkien ja niiden vaikutusten arvioinnista;
- 2) kouluttaa ja varaa henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä sekä muuta henkilöstöä väestönsuojelutehtäviin;
- 3) huolehtii väestönsuojelun johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta;
- 4) varautuu valmiuslain 121. pykälässä tarkoitettuun väestön siirtämiseen; sekä
- 5) huolehtii muistakin näitä vastaavista toimenpiteistä.

Etelä-Savon
hyvinvointialue

Tarvittavat suunnitelmat ylläpidetään päivitetään nykytilan kuvauksen mukaisesti ja huomioidaan alueellisessa riskinarvioissa ja pelastustoimen riskianalysissä tapahtuvat muutokset.

Tähän toimintaan käytetään noin 3 henkilötyövuotta.

Kehittämistarve

Salassa pidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

4.5.2. Väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittaminen

Salassa pidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

Palvelutason nykytilan kuvaus

Tarpeet ja tavoitteet

Päätös palvelutasosta

Kehittämistarve

4.5.3. Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio

Salassa pidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

Palvelutason nykytilan kuvaus

Tarpeet ja tavoitteet

Päätös palvelutasosta

Kehittämistarve

4.5.4. Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen

Salassa pidettävä. (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

Palvelutason nykytilan kuvaus

Tarpeet ja tavoitteet

Päätös palvelutasosta

Kehittämistarve

4.5.5. Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutustarve

Salassa pidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

Palvelutason nykytilan kuvaus

Tarpeet ja tavoitteet

Päätös palvelutasosta

Kehittämistarve

4.5.6. Poikkeusolojen johtamisedellytysten varmistaminen

Salassa pidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)

Palvelutason nykytilan kuvaus

Tarpeet ja tavoitteet

Päätös palvelutasosta

Kehittämistarve

4.5.7. Kuntien kanssa tehtävä yhteistyö

Palvelutason nykytilan kuvaus

Etelä-Savossa yhteistyö varautumisessa ja valmiussuunnittelussa toimii hyvinvointialueen pelastustoimen ja kuntien kesken erinomaisesti. Valmiussuunnittelun yhteyshenkilöt on nimetty alueelta ja kunnista, yhteistyösopimus on parhaillaan päivityksessä, yhteisiä koulutuksia on järjestetty ja kuntakierrokset toteutetaan säännöllisesti. Vuoden 2023 aikana sovitaan kuntien ja hyvinvointialueen kesken yhteistyöstä jatkossa uusissa sopimuksissa.

Pelastustoimi on tukenut alueen kuntien varautumista mm. kuntakierroksilla yhdessä Etelä-Savon valmiusjohtoryhmän kanssa sekä kuntien työpajapäivillä valmiussuunnittelun kehittämiseksi. Kuntien käyttöön on myös laadittu yhtenäinen valmiussuunnitelmapohja, joka yhtenäistää suunnitelmien rakennetta ja helpottaa esimerkiksi avustamista kunnasta toiseen eri tilanteissa. Työ

on aktiivista yhteistyötä, tukee molempien osapuolten lakisääteisten varautumistehtävien onnistumista ja sitä jatketaan edelleen.

Tarpeet ja tavoitteet

Väestönsuojeluun varautumisessa tehdään yhteensovittamista ja yhteistyötä kuntien kanssa. Yhteistyö sisältää yhteistoimintarakenteet, toimintamallit ja yhteistyön edellyttämän tiedonkulun. Muuta varautumiseen liittyvää yhteistyötä on kuntien valmiussuunnittelun ja varautumiskoulutuksen tukeminen sopimusperusteisesti.

Päätös palvelutasosta

Väestönsuojeluun, varautumiseen ja valmiussuunnitteluun liittyvää yhteistyötä kuntien kanssa jatketaan uusittavien sopimusten mukaisesti.

Tähän käytetään noin 0,5 henkilötyövuotta

Kehittämistarve

Hyvinvointialueen toimialojen ja kuntien valmiussuunnittelun yhteyshenkilöiden yhteistyötä kehitetään ja tiivistetään sopimusten mukaisesti.

5. KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Valtioneuvoston laadukkaan pelastustoimen järjestämiselle vahvistamat valtakunnalliset tavoitteet toteutuvat hyvinvointialueella hyvin, ne on huomioitu palvelutasopäätöstä laadittaessa.

Kehittämistoiminta tehdään pelastustoimen käytössä olevilla resurseilla, jotka kohdistetaan vuositt

Palvelutasopäätöksessä on todettu seuraavat kehittämistarpeet:

	2024	2025	2026
4.1. Onnettomuuksien ehkäisy ja valvonta			
4.1.1. Pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä	Kehitystyötä koko palvelutasopäätöskauden		

<p>Tulevan palvelutasopäätöskauden aikana ohjausta, neuvontaa ja turvallisuusviestintää pyritään kohdentamaan entistä painotetummin alueen riskien kannalta harva-alueella asuville ikäihmisille ja tuetusti kotona asuville, alueen kausiväestölle, vesistö- ja maastopalariskeihin.</p>			
<p>4.1.2. Palontutkinta</p> <p>Palvelutasopäätöskauden aikana palontukijoiden määrää kasvatetaan jatkossa siten, että jokaisen paloasemaryhmän alueella on vähintään kaksi 2. tason palontukijaa. Palontutkinnan koulutusta toteutetaan jatkossa suunnitellummin. Palontutkinnan varusteita ja kalustoa kehitetään aktiivisesti. Selvitetään mahdollisuutta hankkia palontutkinta-auto.</p>		Tavoite- aikataulu	
<p>4.1.3. Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemisessä</p> <p>Palvelutasopäätöskaudella yhteistyötä suunnataan erityisesti alueellisessa riskiarviossa esille nousseisiin painotuksiin: harva-alueella asuvien ikäihmisten, tuetusti kotona asuvien ja alueen kausiväestön turvallisuuden parantamiseen sekä harva-alueiden turvallisuuden, kyläturvallisuuden ja saaristolaisturvallisuuden kehittämiseen.</p>	Kehitystyötä koko palvelutaso- päätöskauden		
<p>4.1.4. Onnettomuuskehityksen seuranta</p> <p>Palvelutasopäätöskaudella onnettomuuskehitystä seurataan lyhyen aikavälin tarkasteluna talousarvioseurannan yhteydessä (ilmiöt verrattuna normaaliin kausivaihteluun) ja vuosittain pelastustoimen omavalvonnan yhteydessä (onnettomuusmäärien ja -tyyppien kehitys).</p>	Kehitystyötä koko palvelutaso- päätöskauden		
<p>4.1.5. Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisen järjestämisen valvonta</p> <p>Palvelutasopäätöskaudella voidaan tarkastella yhteistoiminta-alueen muiden hyvinvointialueiden pelastustoimien kanssa</p>	Kehitystyötä koko palvelutaso- päätöskauden		

<p>mahdollisuuksia yhteistoiminnassa tuotettavista tehtävistä onnettomuuksien ehkäisyssä ja valvonnassa.</p>			
<p>4.1.6. Valvontatehtävät</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tulevalla palvelutasopäätöskaudella tulee vaiheittain käyttöönotettavaksi pelastustoimen kansallinen onnettomuuksien ehkäisyn sovellus TUVE-turvallisuusverkkoympäristöön. Sen käyttöönotto on laaja prosessi ja vaatii nimettävän käyttöönottoa, ohjeistusta, henkilöstön koulutuksia ja järjestelmän sisäänajoa koordinoivan henkilön. Sovelluksen käyttöönotolla on merkittäviä vaikutuksia myös pelastustoimen tilaturvallisuuteen ja ICT-kustannuksiin TUVE-verkkoon siirtymisen myötä. • Valvontatehtävien merkittävimmät kehittämistarpeet tulevalla palvelutasopäätöskaudella ovat suunnitelmallisen, määräaikaisen valvonnan tarkastusmäärien toteutuminen sekä paloturvallisuuden itsearviointimenettelyn riskien arviointiin perustuvan asuin- ja vapaa-ajan asuntojen tarkastustoiminnan toteutuminen. Pelkkää itsearviointilomakkeiden pyytämistä ei aluehallintoviraston näkemyksen mukaan voi pitää varsinaisena valvontana, vaan sitä tulee pitää riskiarviona, jonka avulla palotarkastukset voidaan kohdentaa suuremman riskin kohteisiin. Näitä ovat ne kohteet, joista lomaketta ei saada, sekä vastausten perusteella korkeariskiseksi arvioidut kohteet. • Selvitetään tekoälyn hyödyntämisen mahdollisuuksia paloturvallisuuden itsearvioinneissa. Vapaa-ajan asuntojen itsearviointien aikavälit ja vuosittaiset alueet tarkastetaan onnettomuuksien ehkäisyn sovellukseen siirryttäessä määritetään tasapainoisiksi. • Tulevan palvelutasopäätöskauden aikana valvonnan keinoja pyritään kohdentamaan painotetummin alueen riskien kannalta harva-alueella asuville ikäihmisille, tuetusti 	<p>Kehitystyötä koko palvelutasopäätöskauden</p>		

<p>kotona asuville ja alueen kausiväestölle. Harva-alue-, kyläturvallisuus- ja saaristolaisturvallisuustoiminnan kehittämiseen pyritään yhdistämään vapaa-ajan asuntojen turvallisuuden kehittäminen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palvelutasopäätöskauden aikana on tulossa voimaan pelastuslain muutos, jossa tuodaan uutena vaatimuksena pelastusviranomaiselle yhteistyössä rakennusvalvontaviranomaisen kanssa toteutettava rakentamisen aikainen palotarkastus. Käytännössä kyse on Etelä-Savon pelastustoimen ja alueen rakennusvalvontojen kesken nykyisinkin toimivasta käytännöstä, jossa pelastusviranomaisen lausuu asiantuntijana rakennusvalvonnalle rakennuslupaprosessissa ja on mukana rakennuksen käyttöönottovaiheen katselmuksella. Lain voimaan tullessa sovitaan alueen rakennusvalvontojen kanssa käytännön menettelytavoista. 			
<p>4.2.1.Väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä salassapidettävä (Julkisuuslaki 621/1999, 24. pykälän 1. momentin kohta 8)</p>	Tavoiteaika- taulu		
<p>4.2.2.1.Toimintavalmiusaikatavoitteet Seurataan toimintavalmiuden kehittymistä erityisesti Mikkelin Emolassa ja Puumalassa.</p>	Kehitystyötä koko palvelusaso- päätöskauden		
<p>4.2.2.2.Valmiuden säätelyn toimintamallit Valmiudensäätöparametreja päivitetään tarpeen mukaan. Muun muassa ilmastonmuutoksen eteneminen saattaa tulevaisuudessa vaikuttaa valmiudensäätelyyn.</p>	Kehitystyötä koko palvelusaso- päätöskauden		
<p>4.2.3.Pelastustoiminnan johtaminen</p>	Tavoiteaika- taulu		
<p>4.4.2.Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen</p>	Kehitystyötä koko palvelusaso- päätöskauden		

<p>Sopimuspalokuntatoiminnan rekrytoinnin tukeminen. Sopimushenkilöstön rekrytointia ja pitovoimaa edistävää toimintaa lisätään palvelutasopäätöskauden aikana</p>			
<p>4.2.2.4. Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen osaamisen ylläpidon ja kehittämisen pääperiaatteet</p> <p>Osaamisen ylläpidon ja kehittämisen tueksi tarvitaan monipuolinen ja toimiva harjoitusalue.</p>	<p>Kehitystyötä koko palvelutasopäätöskauden</p>	<p>Tavoiteaika-taulu harjoitus-alueelle</p>	
<p>4.2.2.5. Pelastustoiminnan henkilövoimavarojen fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso</p> <p>Ikääntyville palomiehille (50+) on tarve kehittää kokonaisvaltainen eläkeikään saakka ulottuva työkyvyn säilyttämisen ohjelma yhteistyössä pelastustoimen, työhyvinvointikoordinaattorin ja työterveyshuollon kanssa.</p> <p>Savusukelluskelpoisten sopimuspalokuntalaisten määrää tulisi pystyä tulevaisuudessa lisäämään. Pelastustoimintaan osallistuvan sopimuspalokuntalaisten toimintakyvyn seurantaan ja osaamisen hallintaan tarvitaan tulevaisuudessa toimintaa tukeva järjestelmä. Tähän on tulossa parhaillaan kilpailutuksessa oleva toiminnanohjausjärjestelmä.</p>	<p>Kehitystyötä koko palvelutasopäätöskauden</p>		
<p>4.2.2.8. Savusukellusvalmiudet alueen eri osissa</p> <p>Täydentäviä sammutusmenetelmiä kehitetään edelleen.</p>	<p>Kehitystyötä koko palvelutasopäätöskauden</p>		
<p>4.2.2.10. Vesipelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen venekaluston sekä vesisukellus- ja pintapelastusvalmiudet</p> <p>Vesisukeltajien koulutus yhteistyöalueen pelastustoimien kesken.</p>	<p>Kehitystyötä koko palvelutasopäätöskauden</p>		
<p>4.2.2.12. Korkealta pelastamisen valmiudet alueen eri osissa sisältäen periaatteet putoamisvaarallisella alueella työskentelystä sekä ajoneuvokalustosta</p>	<p>Kehitystyötä koko palvelutasopäätöskauden</p>		

<p>Tuulivoimalassa tapahtuvien onnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskykyä on palvelutasopäätöskauden aikana kehitettävä.</p>			
<p>4.4.4. Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus</p> <p>Sopimuspalokuntalaisten osalta koulutusputken kattavuutta parannetaan palvelutasopäätöskauden aikana.</p>	<p>Kehitystyötä koko palvelutasopäätöskauden</p>		
<p>ICT-KEHITYS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valmistaudumme siirtymään Virve 2 - käyttöönnottoon pelastustoimen aikataulun mukaisesti. • Täytämme turvallisuusverkkolain mukaisen käyttövelvoitteen pelastuslaitoksen kriittisen tiedon osalta ja teemme siihen liittyviä investointeja ja hankintoja. • Otamme käyttöön KEJO-kenttäjärjestelmän pelastustoimen yhteisen aikataulun mukaisesti pelastustoimen johtamisessa ja sen tukemisessa, ja teemme siihen liittyviä investointeja ja hankintoja • Otamme käyttöön pelastustoimen valtakunnalliset turvallisuusverkon kautta käytettävät toimialasidonnaiset sovellukset ja osallistumme niihden kehittämiseen. Tällä hetkellä tiedossa olevia ovat järjestelmät ovat onnettomuuksien ennaltaehkäisy, sekä kivijalka. Teemme siihen liittyviä investointeja ja hankintoja osana turvallisuusverkon käyttöä, • Osana pelastustoiminnan johtamisen kehittämistä laajennamme etävideoyhteyksien käytettävyyttä tilannekuvan ylläpitämisessä, johtamisen tukemista ja työturvallisuuden parantamista. • Osallistumme HALI2-liikennevaloetusjärjestelmän käyttöön. Teemme siihen liittyviä hankintoja ja investointeja niille paikkakunnille joissa järjestelmä on käytettävissä. • Osallistumme muihin valtakunnallisten tilannekeskusten ja tilannekuvan kehittämiseen liittyvien järjestelmiin. 	<p>Kehitystyötä koko palvelutasopäätöskauden</p>		

Etelä-Savon
hyvinvointialue

<ul style="list-style-type: none"> • Käytämme hyvinvointialueen tietojärjestelmiä hyvinvointialueen kanssa suunnitellusti turvallisuusverkon käytön rinnalla. • Kehitämme myös pelastuslaitoksen ja hyvinvointialueen varaviestiyhteyksiä, sekä osallistumme alueelliseen ja valtakunnalliseen kehittämiseen. Teemme siihen liittyviä hankintoja ja investointeja. 			
--	--	--	--

LIITTEET

Liite 1. Peruspalvelujen arviointi 2021, 147/2022 Aluehallintovirastojen julkaisuja/Regionförvaltningsverkens publikationer

Liite 2. Ennakoiva talous- ja henkilöstösuunnittelu – pelastustoimen suorituskyvyn perusta, perusta Sisäministeriön julkaisuja 2022:13

Liite 3. Etelä-Savon alueellinen riskiarvio 2023

Liite 4. Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen riskianalyysi 2023

Liite 5. Aluehallintovirastojen julkaisuja 157/2023.